

UNIVERZITA PALACKÉHO
PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA

Katedra geografie

TOPONYMA JAKO NOSITELÉ PAMĚTI KRAJINY
– ROMANTICKÁ PŘEDSTAVA ČI REALITA?

Diplomová práce

Bc. Eva MIKULÁŠTÍKOVÁ

Vedoucí práce: Mgr. Jindřich FRAJER, Ph.D.

Olomouc 2020

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo):	Bc. Eva Mikuláštková (D18267)
Název práce:	Toponyma jako nositelé paměti krajiny – romantická představa či realita?
Title of thesis:	Place names as bearers of landscape memory – romantic vision or reality?
Studijní obor:	Učitelství geografie pro SŠ (USV-Z)
Vedoucí práce:	Mgr. Jindřich Frajer, Ph.D.
Rozsah práce:	122 stran, z toho 24 vázaných příloh.
Abstrakt:	Diplomová práce je zaměřená na problematiku toponym v obci Jasenná. Hlavním cílem je zmapovat toponyma v různých kartografických a literárních pramenech a konfrontovat je s povědomostí o jejich existenci, lokalizaci a možném původu mezi místním obyvatelstvem. Místní šetření je provedeno pomocí dotazníků a pohovorů.
Klíčová slova:	Toponyma, paměť místa, sběr dat, místní obyvatelé, dotazníkové šetření, Jasenná
Key words:	Place names, place memory, field researcher, residents questionnaire survey, Jasenná
Abstract:	Thesis is focused on the place names in the village – Jasenná. The main aim is place names mapping in various cartographic and literary sources and confront them with awareness of their existence location and possible origin among local residents. Local research is based on questionnaire survey and interview

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením
Mgr. Jindřicha Frajera Ph.D. a že jsem v seznamu literatury uvedla všechny použité
literární a odborné zdroje, ze kterých jsem při zpracování diplomové práce čerpala.

V Olomouci dne

.....

podpis

Poděkování

Práci by nebylo možné napsat bez účasti místních obyvatel. Tímto tedy děkuji každému, kdo mi byl ochoten poskytnout informace, nezbytné pro sepsání mého závěrečného výstupu. Děkuji rodině a kamarádům za pomoc při jeho finalizaci. V neposlední řadě bych ráda poděkovala mému vedoucímu práce – Mgr. Jindřichu Frajerovi Ph. D. Chtěla bych mu zvláště poděkovat za jeho ochotu a trpělivost.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Bc. Eva MIKULÁŠTIKOVÁ
Osobní číslo: D18267
Studijní program: N7504 Učitelství pro střední školy
Studijní obor: Učitelství základů společenských věd a občanské výchovy pro střední školy a 2. stupeň základních škol
Učitelství geografie pro střední školy
Téma práce: Toponyma jako nositelé paměti krajiny – romantická představa či realita?
Zadávající katedra: Katedra geografie

Zásady pro vypracování

Práce se zaměří na výzkum toponym ve vybrané obci (Jasenná na Moravě). Jejím cílem bude zmapovat všechna pomístní jména, jež se dochovala v oficiálních kartografických pramenech a konfrontovat je s žitou realitou, tedy povědomostí o jejich existenci, lokalizaci a možném původu mezi místním obyvatelstvem. Nosným pilířem práce bude intenzivní kvalitativní výzkum mezi obyvateli vybrané obce.

Rozsah pracovní zprávy: 20 000 – 24 000 slov
Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam doporučené literatury:

- DAVID, J. (ed.) (2016): Toponyma. Kulturní dědictví a paměť míst. Ostravská univerzita: Ostrava.
DAVID, J., MÁCHA, P. (2014): Názvy míst. Paměť, identita, kulturní dědictví. Host, Ostravská univerzita: Ostrava.
DAVID, J., ROUS, P. (2006): Neviditelní svědkové minulosti. Místní a pomístní jména na Vysočině. Academia: Praha.
GELLING, M. (2001): Place-Names in the Landscapes. Phoenix Press.
KRŠKO, J. (2013): Toponymic Space as Part of the Cultural-Anthropological Space. Acta Onomastica, 54, 151-169.
OLIVOVÁ-NEZBEDOVÁ, L. a kol. (1995): Pomístní jména v Čechách. O čem vypovídají jména polí, luk, lesů, hor, vod a cest. Praha: Academia.
LÁBUS, V., VRBÍK, D. (2017): Toponyma v krajině a možnosti jejich výzkumu. Nová čeština doma a ve světě, 2, 26-36.

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Jindřich Frajer, Ph.D.
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: 30. listopadu 2018
Termín odevzdání diplomové práce: 10. dubna 2020

L.S.

doc. RNDr. Martin Kubala, Ph.D.
děkan

prof. RNDr. Marián Halás, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 30. listopadu 2018

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK.....	9
1 ÚVOD.....	10
2 CÍL PRÁCE.....	10
3 TEORETICKÁ ČÁST.....	11
3.1 TOPONYMA OBECNĚ.....	11
3.1.1 Vnímání toponym jinými státy	15
3.1.2 Vývoj sběru toponym v Českém prostředí	18
3.2 CHARAKTERISTIKA OBCE	19
3.2.1 Socioekonomická charakteristika obce	19
3.2.2 Fyzickogeografická charakteristika obce	20
4 STANOVENÍ HYPOTÉZY	20
5 METODIKA	21
5.1 PODOBA DOTAZNÍKU	22
5.2 PODOBA MAP	22
5.3 PODOBA FOTOGRAFÍ.....	22
5.4 ZISK DAT	23
5.5 ZISK DAT U DĚTÍ VE VĚKU DO 11 LET	23
5.6 ZPRACOVÁNÍ DAT.....	23
6 PRAKTICKÁ ČÁST	25
6.1 ANALÝZA TOPONYM V KARTOGRAFICKÝCH DÍLECH	25
6.2 ANALÝZA TOPONYM V LITERATUŘE.....	27
6.3 ANALÝZA TOPONYM V ELEKTRONICKÝCH DÍLECH A APLIKACÍCH.....	28
6.4 VYBRANÁ TOPONYMA.....	30
7 VÝSLEDKY	40
7.1 SOUHRNNÉ VÝSLEDKY	40
7.2 DÍLČÍ ANALÝZA JEDNOTLIVÝCH TOPONYM.....	48
7.2.1 Toponymum Díly	48
7.2.2 Toponymum Duboviny.....	49
7.2.3 Toponymum Gajdoška	50
7.2.4 Toponymum Hodín.....	51
7.2.5 Toponymum Holbíkú vrch.....	52
7.2.6 Toponymum Jasenka	53
7.2.7 Toponymum Kozí hřbet.....	54
7.2.8 Toponymum Lutoninka	55
7.2.9 Toponymum Na Solniskoch.....	56
7.2.10 Toponymum Nad Kubjáčkú.....	57
7.2.11 Toponymum Odjatě	58
7.2.12 Toponymum Oškerovy paseky.....	58
7.2.13 Toponymum Stráň.....	60
7.2.14 Toponymum Střešňoví	61
7.2.15 Toponymum Střeťpole	62
7.2.16 Toponymum Syrákov	63
7.2.17 Toponymum Ščepnica	65
7.2.18 Toponymum Široká	66
7.2.19 Toponymum Táborek.....	67
7.2.20 Toponymum Vartovna	68

7.2.21	<i>Toponymum Větrné</i>	69
7.2.22	<i>Toponymum Zádraží</i>	70
7.2.23	<i>Toponymum Zornica</i>	71
7.3	DÍLČÍ ANALÝZA MAP U DĚTÍ DO VĚKU 11 LET	72
7.4	DÍLČÍ ANALÝZA VĚKOVÉ KATEGORIE RESPONDENTŮ DO VĚKU 11 LET	73
7.5	DÍLČÍ ANALÝZA VĚKOVÉ KATEGORIE RESPONDENTŮ VE VĚKU 12 – 15 LET	74
7.6	DÍLČÍ ANALÝZA VĚKOVÉ KATEGORIE RESPONDENTŮ VE VĚKU 16 – 19 LET	76
7.7	DÍLČÍ ANALÝZA VĚKOVÉ KATEGORIE RESPONDENTŮ VE VĚKU 20 – 30 LET	77
7.8	DÍLČÍ ANALÝZA VĚKOVÉ KATEGORIE RESPONDENTŮ VE VĚKU 31 – 50 LET	79
7.9	DÍLČÍ ANALÝZA VĚKOVÉ KATEGORIE RESPONDENTŮ VE VĚKU 51 – 70 LET	81
7.10	DÍLČÍ ANALÝZA VĚKOVÉ KATEGORIE RESPONDENTŮ VE VĚKU NAD 71 LET	83
7.11	DÍLČÍ ANALÝZA VÝSLEDKŮ RESPONDENTA BEZ UVEDENÉ OSOBNÍ CHARAKTERISTIKY	84
7.12	DÍLČÍ ANALÝZA VÝSLEDKŮ V ZÁVISLOSTI NA POHLAVÍ	85
8	DISKUZE	86
9	ZÁVĚR	88
10	SUMMARY	89
11	SEZNAM LITERATURY	90
12	SEZNAM OBRÁZKŮ	96
13	SEZNAM TABULEK	97
14	SEZNAM PŘÍLOH	98

Seznam zkratek

ČHMÚ	Český hydrometeorologický úřad
ČSAV	Československá akademie věd
GPS	Global Positioning System
ICOS	The International Council of Onomastic Sciencies
JZD	Jednotné zemědělské družstvo
ODS	Občanská demokratická strana
SO ORP	Správní obvod obce s rozšířenou působností
SPJMS	Slovník pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku
UNGEGN	United Nations Group of Experts on Geographical Names
ÚAZK	Ústřední archiv zeměměřičství a katastru
ZABAGED	Základní báze geografických dat
ZM ČR	Základní mapy České republiky

1 ÚVOD

Diplomová práce zjišťuje aktuální povědomí o existenci toponym u místních obyvatel obce Jasenná. Soubor zkoumaných toponym byl sestaven podle předem určených kritérií, převážně za pomoci analýzy kartografických děl. Do výzkumu jsou zařazena všechna toponyma z map stabilního katastru. Dalším zdrojem jsou místní mapová díla vytvořená pro potřeby obce, ostatní kartografická díla, soupis pomístních jmen, online portály a vlastní znalost nestandardizovaných toponym. Výzkum je proveden pomocí intenzivního šetření mezi místním obyvatelstvem. Data jsou získána prostřednictvím šetření v terénu, dotazníku, zákresu do mapy a rozhovoru. Práce zjišťuje, zda zvolená toponyma jsou stále nositelem paměti krajiny, jsou stále živá nebo zda je znalost toponym pouze její romantickou představou. Znalost místních toponym u občanů Jasenné je zkoumána z nejrůznějších hledisek: z hlediska znalosti jména, schopnosti spojení toponyma s určitým místem v terénu, dovednosti určit polohu toponyma na mapě a schopnosti vizuální – rozpoznání fyzické konfigurace určitého místa nesoucího daný název dle fotografie. Dále práce zjišťuje povědomí občanů, ohledně některých, dosud nezaznamenaných toponym. Výsledky respondentů jsou analyzovány z hlediska věkového, pohlaví, délky života stráveného v Jasenné, rodinné vazby a profesní vazby na znalost toponym. Práce se okrajově zaměřuje na doplňující informace o vybraných toponymech, jako jsou rozdíly v psané podobě toponym či diskuzí o sporné poloze toponyma. Výsledky výzkumu jsou zpracovány formou textových, mapových, grafických i tabulkových výstupů.

2 CÍL PRÁCE

Hlavním cílem je získání dat o toponymech v obci a analýza povědomí občanů o těchto toponymech.

Dílčím cílem je sběr nestandardizovaných toponym, jejich zápis a případné vysvětlení původu jejich vzniku.

3 TEORETICKÁ ČÁST

3.1 Toponyma obecně

Máme přirozenou potřebu vše kolem nás identifikovat, rozlišovat a pojmenovávat. Věnujme proto pozornost obecnému vysvětlení toho, čím se tato práce zabývá, tedy toponymům. Toponyma jsou vlastní jména geografických objektů, která lze znázornit v kartografických pracích. Ty dále dělíme na místní jména a pomístní jména. Místním jménem, nebo také oikonymem, pojmenováváme obydlené objekty. Zatímco pomístními jmény, neboli anoikonymy, pojmenováváme objekty, které jsou neobydlené a reprezentují převážně přírodní charakter. (DAVID a MÁCHA, 2014, s. 15) Pavel Štěpán ve své knize vysvětluje toponyma obdobně: „Podle Základní soustavy a terminologie slovanské onomastiky... je pomístní jméno...definováno jako „vlastní jméno neživého přírodního objektu a jevu na Zemi, který není určen k obývání a je v krajině pevně fixován“.“ (ŠTĚPÁN, 2016, s. 10) Pomístní jména početně převažují nad jmény místními. Vedle jmen místních a pomístních vyděluje Pavel Štěpán i tzv. choronyma. Choronyma jsou vlastní jména většího obydleného či neobydleného celku. (ŠTĚPÁN, 2016, s. 10-11) Choronyma se dělí na přírodní a na administrativní (objekty vytvořené lidskou činností). Příkladem přírodního choronyma je např. Sahara, v obci Jasenná by takovým choronymem mohly být např. Karpaty. Příkladem administrativního choronyma by v Jasenné mohl být např. Zlínský kraj nebo dokonce i Přírodní park Vizovické vrchy. (PLESKALOVÁ, 2017, a) Jména místní spolu se jmény pomístními a s choronymy, patří do stejné nadskupiny, a to do tzv. geonym. Geonyma jsou jména objektů na Zemi. Jména objektů mimo zemi značíme jako kosmonyma. Geonyma i kosmonyma spadají pod toponyma. Toponyma jsou i tzv. chrématonyma, tedy jména lidských objektů, která však nejsou zakotvena v přírodě, ale v ekonomických, kulturních a jiných sférách, jako je např. ODS, Jawa aj. (ŠTĚPÁN, 2016, s. 10-11; KNAPPOVÁ, 2017) Výše uvedený popis termínů je uváděn pouze pro komplexnost začlenění toponym. V této práci se věnuji toponymům, a to převážně pomístním a místním jménům. Choronyma zde opomím zcela záměrně, protože jsou, dle mého názoru, oproti místním a pomístním jménům stálejší, méně se mění a jejich změnu mohou obyvatelé Jasenné jen stěží ovlivnit.

Pavel Štěpán dělí pomístní jména na hydronyma, oronyma, pozemková jména, hodonyma (viz níže) a jména jiných neživých objektů fixovaných v krajině – zde patří názvy balvanů, lomů nebo soch (v obci Jasenná by se tato kategorie dala aplikovat třeba na sochu Portáše). Hydronyma jsou názvy vod, bažin, studánek aj., oronyma zase názvy terénních útvarů

– ať už se jedná o vrchy údolí či jiný krajinný útvar. Pro pozemková jména, dříve známá pod názvem traťová jména, je nyní používán také pojem agronymum. Do agronym patří názvy pozemků či jejich seskupení, a to jak obdělávaných pozemků, jako jsou louky, pastviny, pole, zahrady, sady aj., tak pozemků neobdělávaných či pozemků lesních. (ŠTĚPÁN, 2016, s. 11; PLESKALOVÁ, 2017, b; OLIVOVÁ-NEZBEDOVÁ a kolektiv, 1995, s. 15) Agronyma jsou nejpočetnější a také nejrychleji se měnící skupinu. (DAVID a ROUS, 2006, s. 16) V posledních desítkách let vyčleňujeme také urbanonyma. Urbanonyma se dají charakterizovat jako jména veřejných prostranství, např. ulice, náměstí aj., která mají městský charakter. Urbanonyma jsou občas řazena jako podskupina hodonym. Hodonyma jsou jména komunikací a cest. (DAVID a MÁCHA, 2014, s. 15) Do hodonym řadím názvy všech ulic v obci Jasenná. Všechna jmenovaná toponyma mohou být v podobě honorifikačního toponyma. „Honorifikační toponymum je zeměpisné vlastní jméno, dané na počest určité osoby, skupiny osob, organizace, hnutí nebo významné události.“ (DAVID, 2017)

Toponyma lze vnímat jako nehmotnou památku, kterou můžeme mít potřebu chránit. Toponyma jsou velmi dynamická, „žijí svým životem“ – mění se, zanikají a vznikají toponyma nová. Přírozená potřeba znát tato místa se mění, hlavní příčinou je změna obhospodařování krajiny. Navíc většina obyvatel obce pracuje v terciárním¹ či sekundárním² sektoru než v sektoru primárním³. (BOČEK, 2014) Dříve se více pracovalo v zemědělství, což vyvolávalo potřebu mnohem lépe se orientovat v okolním prostředí. K ulehčení orientace vznikala toponyma, jakožto pojmenování jednotlivých luk, polí, pastvin atd. To tvrdí třeba i autorka Libuše Olivová-Nezbedová, že pomístní jména vznikla z potřeby člověka orientace v krajině pro vlastní obživu. Jak se měnil způsob pracovního života, tak se začala měnit četnost pomístních jmen. Pro lovce mohlo být důležité si pojmenovat krajinné útvary, pro obchodníka mohlo být důležité odlišovat od sebe prostranství, na kterých obchodoval a cesty, kterými šel. Pro zemědělce bylo důležité odlišit od sebe zase pozemky. (OLIVOVÁ-NEZBEDOVÁ a kol., 1995, s. 15-16).

Podle Jaromíra Krška je každá sociální skupina jedinečná svou komunikační schopností, slovní zásobou a stylem vyjadřování. V rámci sociální skupiny má každý jednotlivec svou vlastní roli. Sociální role mají podle Krška u toponym významné postavení. Od narození jsme součástí různých skupin – rodiny, zájmových kroužků, pracovních skupin atd. Tyto skupiny jsou v různé míře zdrojnici toponym. Do takové pracovní skupiny (také tzv. profesní sociální

1 odvětví služeb

2 odvětví výroby

3 odvětví zemědělské

skupiny), nepochybně patří i JZD⁴, která byla význačným zdrojem toponym. Můžeme také naše okolí rozlišovat rozdílně jako jednotlivce nebo člen sociální skupiny. V sociální skupině jsou běžně užívaná toponyma, kterým rozumí vícero účastníků, třeba celá obec. Pak jsou tu toponyma, která používáme v rodině (tzv. rodinná forma toponyma) nebo sami pro sebe. Krško tvrdí, že součástí toponym jako takových je také sociální toponymum. Sociální toponyma lze definovat jako toponyma, která vznikají a užívají se v relativně uzavřené skupině. Po dobu svého fungování pojmenovávají sociální skupiny toponymické objekty jejího sociálního prostoru. V sociální skupině mohou být užívaná toponyma závislá na potřebě rozlišení prostředí. Čím je potřeba detailnějšího rozlišení prostředí větší, tím je širší záběr rozšíření a znalost toponym. Polemiku u mě vyvolává Krškovo tvrzení, že objekt pojmenováváme pro někoho, nikoliv sami pro sebe. Dříve, kdy má znalost místních toponym byla malá, jsem si pojmenovávala i vlastní toponyma. (KRŠKO, 2013, s.151 – 158, 164, 168)

Jak je zmíněno výše, zeměpisná jména se v průběhu času přirozeně mění, mizí či vznikají nová. Dnes se změny v oblasti toponym odehrávají možná ještě rychleji, než tomu bylo dříve. Dříve lidé mohli názvy vnímat jako něco neměnného. Toponyma se měnila v souvislosti s proměnami krajiny. Příkladem může být průmyslová revoluce, období parcelace velkostatků, kolektivizace, privatizace či současná doba charakterizovaná vědeckotechnologickým pokrokem, zástavbou pozemků či rozrůstání dopravní sítě. (DAVID a ROUS, 2006, s. 8 – 9) Změnou neprochází jen pomístní jména, ale také jména místní. Vlivem změny krajiny, ale také změnou místních jmen, třeba změnou majitele a s ním i změnou v názvu. Jako novodobý příklad z naší obce mohu uvést změnu názvu místní restaurace (motorestu). Dříve se podnik jmenoval podle majitele, Motorest u Kašparů, lidově přezdívaný „U Kačáka“. Nový majitel pohostinství přejmenoval podle čísla popisného na Restauraci Na Dvojce. Pojmenování U Kačáka je tak postupně nahrazováno toponymem „Na Dvojce“.

Jaroslav David a Pavel Rous ve své knize *Neviditelní svědkové minulosti* hovoří o toponymech jako o neviditelném, nehmatatelném, ale slyšícím pozůstatku dějin. Pojmenováním se objekty stávají lidem bližšími, známými. (DAVID a ROUS, 2006, s. 8 – 9) Toponyma mohou být ohrožena „shora“, tedy politickým či podnikatelským zájmem. Příkladem nám může být Zlín, spjatý s podnikatelem Tomášem Bařou, který byl za minulého režimu, z ideologických důvodů změněn na Gottwaldov. Změna toponym z podnikatelského hlediska často souvisí se změnou krajiny. Třeba přeměnou původní krajiny na těžební místo nebo změnou z hlediska podnikatelského záměru. Původní, v JZD používaný název Zornica,

⁴ JZD = Jednotné zemědělské družstvo.

byl změněn na Ranč pod Vartovnou, který lépe odpovídá současnému užití objektu, využívaného k ustájení koní a westernovému ježdění. Další faktor ohrožení toponym autor Přemysl Mácha pojmenovává jako ohrožení „zdola“. Hlavní roli zde hraje individuální pasivita, lenost a nezájem. Mnohdy však také nedostatek moci, cokoliv ovlivnit či nedostatek informací. (DAVID, 2016, s. 23 – 25).

Každé toponymum má svoji historii a je pozůstatkem dějin. Jejich pojmenování vznikala podle charakteristiky objektu, majitele atd. V Jasenné se například vyskytuje pomístní jméno Chmelovy či Chmelnica. (MIKULÁŠTÍKOVÁ, 2018, s. 101, č. 276) Dle Jana Macka se zde v dávných dobách pěstoval chmel, který se využíval pro pivovar ve Vizovicích. Jan Macek datuje pěstování chmelu před rokem 1739. (MACEK, 1957⁵) Chmel se například v místě výskytu toponyma Chmelovy, dle terénního šetření, nevyskytuje (ani v divoké podobě). Název však zůstal zachován, a tak pomístní jméno v sobě nese kus historie – vzpomínku na to, co se zde v těchto místech dělo. Některá toponyma zanikají se změnou krajiny, obyvatel a majitelů, jiná zůstávají i navzdory těmto změnám, ačkoliv již neodpovídají reálné situaci (viz obrázek níže).

Obr. 1: Chmelovy (zdroj: vlastní fotodokumentace)

Toponyma tedy nejsou jen něčím historicky statickým, toponyma „žijí“. (DAVID a ROUS, 2006, s.8) Dle Jaroslava Davida a Pavla Rouse se za živá toponyma označují úředně nestandardizovaná toponyma, bez ohledu na druh označovaného objektu. Přívlastek živý má

⁵ Autor Jan Macek nemá očíslovanou textovou část díla *Mapa pomístních jmen – obec Jasenná*, proto dále zdroj uvádím pouze ve formě: (MACEK, 1957) což by může vést k domněnce elektronického díla, jde však o tištěný zdroj

odkazovat k přítomnosti slova v každodenní komunikaci. Jelikož se „živá toponyma“ neopírají o standardizovanou podobu (viz níže), tak nezaznamenaná toponyma mají mnoho různých podob a mění se velmi rychle v závislosti na obměně generací. (DAVID a ROUS, 2006, s. 22) Ve své práci za „živá“ toponyma považuji ta toponyma, která jsou běžně používána bez ohledu na to, zda byla standardizována či nikoliv. Standardizace sice zpomaluje proměny toponym, ale nezastavuje ji úplně. Příkladem je toponymum Syrákov, který byl standardizován v podobě Sirákov i Syrákov.

Standardizovaná jména jsou toponyma, která se „zachovala“ např. tím, že byla zaznamenána v urbářích či katastrálních mapách a díky tomu se zpomalil přirozený proces změny v toponymech. Autoři novějších mapových děl často čerpali ze starších map, aniž by reflektovali dobový stav užití toponym. (DAVID a MÁCHA, 2014, s. 18 – 19) Může tak vzniknout rozpor mezi standardizovanými jmény a živými toponymy. Pro svou práci jsem vybrala několik toponym, na kterých budu, mimo jiné, zjišťovat, zda jsou standardizovaná jména stále živá, tedy zda jsou stále užívána místními obyvateli.

Živé toponymum může též reflektovat vývoj slov v souvislosti s nářečím. Podle Lábuse a Vrbíka toponymum představuje také jazykovou paměť. Lidová toponymie je totiž vázána na běžnou komunikaci a je tak docela dynamická. Tím se toponymum proměňuje třeba i v nářečním prvku. (LÁBUS a VRBÍK, 2017. s. 27) V Jasenné to demonstruje třeba název Kozí chrbet, který se v této podobě vyskytuje v práci kronikáře Macka, zatímco v mé bakalářské práci jej najdeme v nyní běžně používané podobě Kozí hřbet. (MACEK, 1957; MIKULÁŠTÍKOVÁ, 2018, s. 101)

Z toponyma lze také vyčíst charakter objektu, způsob, jakým ovlivňuje své okolí, jeho kulturní a sociální vliv nebo lidskou činnost. Z toponym můžeme v představách rekonstruovat minulou podobu místa. (DAVID a ROUS, 2006, s. 8) Na toponyma lze nahlížet i z hlediska případových studií. Také Margaret Gelling tvrdí, že studiem toponym lze zjistit rozsah a tvárnost přírodních struktur. (GELLING, 2000⁶)

3.1.1 Vnímání toponym jinými státy

Toponymy se nezabýváme pouze v České republice. Terminologie toponym se v může různých státech lišit.

Anoikonyma jsou sice v některých slovanských státech známá, avšak, kromě České republiky a Slovenské republiky užívána. V běloruštině, chorvatštině, makedonštině, polštině,

⁶ Jde o sekundární citaci. Strany neuvedeny. Primární je: Sweeney, S., Jurek, M. a Bednář, M., 2007

ruštině, srbštině a ukrajinštině se pro nesídelní geografické objekty používá název mikrotoponymum. Opakem k mikrotoponymům jsou makrotoponyma, avšak nejedná se o synonymum k oikonymu. V češtině jsou hydronyma i oronyma vnímána jako součást anoikonym, zatímco v jiných slovanských jazycích jsou hydronyma i oronyma samostatnou součástí toponym. (ŠTĚPÁN, 2016, s.12 – 15)

Některé pojmy, třeba mikrotoponymum, jsou používány mezinárodně, jiné jsou používány pouze v daném jazyce (třeba v češtině pomístní jméno). V polštině se místo pomístního jména používá název: nazwa terenowa, ve slovenském jazyce podobný termín: terénny názov (do pol. 20. století se také používalo pomiestne meno). Podobně jako slovenský výraz zní i slovinská terenska imena či makedonské terenski nazivi. Ukrajinsky se pomístní jméno řekne: nazvy miscevostěj, chorvatsky: zemljišna imena. (ŠTĚPÁN, 2016, s. 12 – 15)

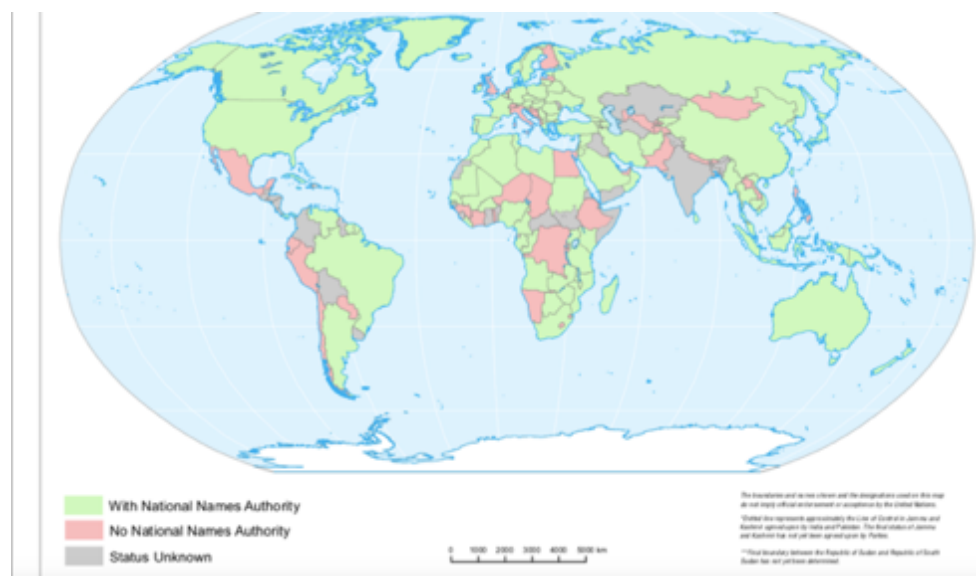
Francouzské či italské názvy mohou být pro nás zavádějící. Oikonyma se totiž v italštině řeknou microtoponomastica (přitom mikrotoponymie je u nás vnímána jako anoikonyma, nikoliv oikonyma), ve francouzštině je název obdobný, a sice microtoponymie. Anoikonyma se v italštině nazývají macrotoponomastica, ve francouzštině macrotoponymie. Je třeba proto dbát na správný význam obsahu cizojazyčných termínů. (ŠTĚPÁN, 2016, s. 12 – 15)

V angličtině se pro pojmenování pomístních jmen používají specifické výrazy jako je field name (pozemkové jméno), oronym (oronymum), hydronym (hydronymum), hodonym (hodonymum). Anglickým ekvivalentem pro oikonymum je oikonym či settlement name. (ŠTĚPÁN, 2016, s. 12 – 15) Pro toponymum má ančličtina termín geographical name, topographical name nebo jako toponym. (United Nations Group of Experts on Geographical Names, 2006, s. 9) Margaret Gelling pro toponyma používá pojem Place-names. Place-names dále dělí na major a minor. Major place-names zahrnují názvy měst, vesnic, lesů atd., minor place-names názvy pozemkové a traťové (GELLING, 2000, s. 5). Margaret Gelling také používá název settlement-names, která dále dělí na habitative a na topographical. Habitative settlement names chápu jako sídelní jména a topographical settlement-names jako toponyma nesídelního typu. V knize autorka používá také pojem toponyms. (GELLING, 2000, Introduction, s. 10; COATES, a7)

Zaznamenávání geografických standardizovaných jmen je napříč státy sjednocováno United Nations Group of Experts on Geographical Names (dále jako UNGEGN), patřící pod OSN. Na celém světě je několik států, které mají postupy pro zaznamenávání, shromažďování

⁷ Online zdroj, bez uvedení data vzniku..

toponym a pro jejich mezinárodní užití na státní úrovni (viz obrázek). (National Names Authorities, 2020)

Obr. 2 Světové zaznamenávání toponym Zeleně jsou státy, které mají pro záznam toponym vlastní instituce. Červeně jsou státy, které nemají instituce, která by zaznamenávala toponyma. Šedě jsou státy, k nimž nejsou data. (zdroj: National Names Authorities, 2020)

Place-Names (toponyma), jako paměť míst, by měla být s ohledem na lokální zvláštnosti sbírána, vypravována, interpretována, publikována a také učena. (United Nations Group of Experts on Geographical Names, 2006, s. 121-122) Mezi další mezinárodní organizace, kde lze čerpat inspiraci napříč státy, patří The International Council of Onomastic Sciences (dále jako ICOS). ICOS je organizace pro všechny studenty a jiné zájemce o nauku toponym. Cílem této organizace je radit ve výzkumných otázkách, koordinovat sběr toponym se všemi náležitostmi. (COATES, b8) Organizace má na svých stránkách anglické termíny týkající se toponomastiky. Stejně jako v češtině je zde používané hodonymum (anglicky hodonym či odonym), hydronymum (anglicky hydronym), oikonymum (anglicky v podobě oikonym i oeconym či settlement name), oronyma (anglicky oronym), pozemková jména (anglicky jako field name, ovšem zde je to myšleno spíše jako část vesnického území) a toponyma (anglicky jako toponym, place name i jako geographical name). Mezi pojmem toponym a geographical names vidí ICOS rozdíl ten, že geographical name se vztahují pouze k názvům spjatým se Zemí. Pro choronyma jsou v angličtině užívána nejen choronym, ale také macrotoponym. Mikrotoponyma (anglicky microtoponym či minor name) se podle ICOS chápou menší objekty jako jsou pole, pastviny, ohrady, kameny, močály aj. Z toho všeho mně

⁸ Online zdroj, bez uvedení data vzniku

plyne, že je vždy třeba si dávat pozor na význam cizojazyčných pojmů. (ARCAMONE a kol. autorů, 2010)

3.1.2 Vývoj sběru toponym v Českém prostředí

Toponomastika, spadající pod onomastiku (vědu zabývající se vlastními jmény), je nauka o geografických názvech. (LUTTERER a ŠRÁMEK, 1997, s. 21) Dle Jaroslava Davida a Přemysla Máchy toponomastika jako taková hledá „čistou podobu toponym“. Toponomastika by však měla věnovat pozornost i názvům zkomoleným, pozměněným, ať už na základě jiné výslovnosti, nebo nářečí. (DAVID a MÁCHA, 2014 s. 27) Předešlé bylo důvodem, proč jsem do výzkumu zařadila Syrákov/Sirákov a Střet'pole/Středpole.

Počátky metodologie a terminologie toponomastiky sahají do 19. století. V 19. století se objevují první pokusy o výklad zeměpisných jmen. (DAVID a ROUS, 2006, s. 12) V letech 1860-1861 Hermenegild Jireček vyzývá ke sběru a uveřejnění pomístních jmen, kvůli jejich hodnotové stránce. Jireček mimo jiné taky poprvé použil pojem „pomístná jména“ a „pomístné názvy“ pro pole, louky, lesy, hory a vody. (ŠTĚPÁN, 2016, s. 15) Od poloviny 19. století probíhaly první pokusy o zachycení jmen v širším záběru – tyto pokusy však byly neúspěšné (OLIVOVÁ-NEZBEDOVÁ a kolektiv, 1995, s. 35). Byla založena i Místopisná komise při České akademii věd a umění, jejíž aktivita byla přerušena první světovou válkou. V letech 1918 – 1919 stanovil A. Profous postupy, jak místní a pomístní jména sbírat. (ŠTĚPÁN, 2016, s. 16) Od Roku 1962 byla z podnětu Vladimíra Šmilauera opět činná Místopisná komise Československé akademie věd (dále ČSAV). Šmilauer se snažil shromáždit všechna pomístní jména z českého prostředí. (OLIVOVÁ-NEZBEDOVÁ a kolektiv, 1995, s. 42 – 43) Do Roku 1980, kdy tato soupisová akce skončila, bylo nashromážděno 430 000 pomístních jmen. Tento soupis se stal základem Slovníku pomístních jmen v Čechách, který byl vydán roku 2005. Později vzniká i jeho elektronická verze. (ŠTĚPÁN, 2016, s. 16)

Neopomenutelným zdrojem toponym jsou i kronikáři zapisující pomístní názvy v obci, kterou dobře znají. (DAVID a MÁCHA, 2014, s. 23 – 24) Což je případ i Jasenné, kde pomístní názvy sepsal bývalý kronikář Jan Macek, z jehož práce hojně čerpám. Dalším zdrojem sběru toponym jsou nepochybně akademické práce a výzkumy. V případě mé práce se jedná o závěrečnou práci Hany Mikuláškové.

Historii zisku povědomí o významnosti toponym a systematickému procesu jejich zaznamenávání je třeba uvést do souvislosti s procesy, které urychlily jejich změnu. Tyto procesy podnítily nejen vědeckou sféru k rychlejší a rozsáhlejší činnosti, která měla vést k zachování toponym. Mezi výraznější zásahy do vývoje toponym patří zavedení josefského

katastru evidence pozemků nahrazujícího jména pozemku identifikačním číslem, parcelace velkostatků v období vzniku Československé republiky nebo scelování pozemků při kolektivizaci v polovině 20. století. (DAVID a ROUS, 2006, s. 13 – 14) V současné době může být užívání toponym nejvíce ovlivněno změnou v obhospodařování krajiny v souvislosti s privatizací a rozvojem technologií. Jedním z podnětů pro sepsání této práce byla snaha zjistit nakolik změny v nedávné době ovlivnily užívání toponym v obci Jasenná.

3.2 Charakteristika obce

3.2.1 Socioekonomická charakteristika obce

Jasenná – katastrálním územím Jasenná na Moravě, je obec, jež je součástí SO ORP⁹ Vizovice. Vyšší administrativní jednotkou, než je ORP Vizovice, je okres Zlín a dále Zlínský kraj. Sousedními obcemi jsou: Dešná, Liptál, Lutonina, Pozděchov, Prlov, Seninka, Ublo, Vizovice, Všemina.

Ke konci roku 2019 bylo v Jasenné 967 obyvatel. Z toho 485 mužů a 482 žen. Průměrný věk byl 41, 5 let. (Vlastní tabulka z VDB, 2020)

Nejstarší písemný zápis o Jasenné pochází z roku 1467. (POLÁCH, MALIŇÁK a MIKULÁŠTÍK, 2018, s. 9) Vzhledem k tomu, že se tato práce zabývá toponymy, nemohu vynechat etymologii názvu Jasenná. Název Jasenná lze z hlediska toponymie kategorizovat. Dle Ivana Lutterera a kol. lze název kategorizovat do místních jmen, tedy jmen lidského sídla, konkrétněji do označení věcného, tvořené z přírodních jmen, a to podle rostlinstva. Za příklad autoři uvádí Jablonec či Tisovec. (LUTTERER, MAJTÁN a ŠRÁMEK, 1982, s. 28-33) I Jasenná je odvozena od rostlinstva a sice dle jasanu ztepilého – latinsky *fraxinus excelsior*. (MACEK, 1957) Podle místní kroniky Jasennou dříve lemovaly jasaný, avšak už v té době (roku 1924, kdy byl kronika napsána) kronikář píše, že se jasaný v Jasenné již nevyskytují, kromě aleje podél cesty na Syrákov. (Obecní kronika z let 1924 – 1936, 1936¹⁰)

Název Jasenná se v průběhu času vyvíjel. V zemských deskách byla Jasenná zapsaná jako Jesenná roku 1549 i roku 1578 (při vkladu kláštera Smilhejm). V roce 1560 je Jasenná napsána jako Jasenné, roku 1602 (při vkladu kolatury vizovické) se Jasenná psala jako Jesení. Dnešní podoba názvu obce, tedy Jasenná, byla zachycena v letech: 1580 a 1602 (při vkladu statku vizovického). Za Rakouska-Uherska se Jasenná psala pouze s jedním „n“ – tedy jako Jasená. Ještě existuje jedna Jasenná, a to Jasenná u Náchoda, ta se i za Rakouska-Uherska psala

⁹ Správního obvodu obce s rozšířenou působností

¹⁰ Bez uvedení stran

se dvěma „n“. Roku 1610 byla Jasenná dokonce zapsána jako Geseney. Jasenná s dvěma „n“ byla ustálena roku 1925. (MACEK, 1957)

3.2.2 Fyzickogeografická charakteristika obce

Geologicky je Jasenná součástí Západních Karpat. Geomorfologicky je součástí celku Vizovické vrchoviny, přesněji leží v místech Rakovské pahorkatiny a Seninecké vrchoviny. Rakovská pahorkatina, zahrnující západní část katastru obce, je tvořena flyšovými pískovci a jílovcí zlínského souvrství račanské jednotky magurské skupiny příkrovů. Seninecká vrchovina je převážně tvořena flyšovými jílovcí, dále pískovci vsetínských vrstev zlínského souvrství račanské jednotky magurské skupiny příkrovů. (DEMEK, 2014¹¹) Nejvyšším bodem je Vartovna s 651 m n. m. Nachází se zde také vrcholy Kozí hřbet, Strážná a Široká. Jasenná má členitou a z velké části zalesněnou krajinou. V Jasenné se nachází část Přírodního parku Vizovické vrchy. Na hranici Jasenné s Lutoninou leží také malá část Přírodního parku Průkopa. Obcí protékají vodní toky Jasenka, Lutoninka a Závřský potok. Na území Jasenné se vyskytují kambizemě, půda je zde méně úrodná. Vodní toky nanasly na povrch nezpevněné sedimenty tvořené hlínou, pískem a šterkem. (Půdní mapa 1: 50 000, 2020) Podle Quittovy klasifikace klimatu patří Jasenná do mírně teplé oblasti (Klimatické regiony ČR, 2020)

4 Stanovení hypotézy

Téma místních a pomístních názvů již bylo několikrát použito v mnoha závěrečných pracích. Mojí hypotézou je, že znalost toponym uvedených v nejrůznějších kartografických dílech vztahujících se k obci Jasenná, je u místních obyvatel nízká. Dílčí hypotézou je, že užívání a znalost místních toponym s nižším věkem klesá. Vycházím z teoretického předpokladu, že dříve se větší část populace živila zemědělskou činností přímo v místě bydliště. Menší roli může hrát i technologický pokrok. Dnes pro určení polohy stačí zadat souřadnice GPS do mobilního přístroje.

¹¹ Stránky nedohledány. Jde o sekundární citaci z mé bakalářské práce – Mikuláščíková, 2018, s. 8 – 11

Změnu znalosti toponym, s ohledem na různé pracovní, sociální a věkové skupiny, se pokusím prokázat či vyvrátit prostřednictvím dotazníku. Součástí dotazníku bude také zjišťování dalších toponym (záznam místních jmen).

Další mou hypotézou je, že obyvatelé Jasenné budou spíše znát novější nestandardizovaná toponyma, jako je třeba Zornica, než starší standardizovaná toponyma, jako je třeba Zádraží.

Zároveň si myslím, že názvy, které s sebou nesou příjmení současného/bývalého majitele, snadněji „mizí z paměti“. Příkladem může být toponymum Nad Kubjáčků či Holbíkú vrch. Znalost toponym odvozených od příjmení majitele může být vyšší, pokud se příjmení v obci stále vyskytuje.

V práci též prověřím hypotézu o platnosti tvrzení, že toponyma ve svém názvu nesou paměť krajiny. Tedy to, že reflektují minulou nebo současnou podobu krajiny.

5 METODIKA

V přípravné fázi, tedy před sběrem dat, byla provedena analýza textů, kartografických děl a webových portálů (Geonames, Mapy.cz aj.) znázorňujících toponyma. Základním materiálem pro analýzu byl obsah map stabilního katastru, obsahy I., II. i III. Vojenského mapování. Dále byly použity práce Jana Macka, Hany Mikuláškové a mé bakalářské práce s názvem *Soubor map vybraných prvků obce Jasenná*, zvláště mapové části se záznamem pomístních jmen používaných v obci Jasenná po kolektivizaci. Na základě práce Jaroslava Davida a Pavla Rouse, označující obecní kroniky za důležitý zdroj toponym, byla k analýze dat použita i obecní kronika z 20. let 20. století. (DAVID a ROUS, 2006, s. 27-28)

Na základě předešlých analýz byl proveden výběr toponym. Po selekci toponym bylo uskutečněno místní šetření, v jehož průběhu bylo zjišťováno, zda vybraná toponyma ve svém názvu reflektují současný stav krajiny. Byla též vytvořena fotografická dokumentace.

Nosný pilíř práce, výzkum mezi občany, byl proveden sběrem důležitých podkladů prostřednictvím polostrukturovaných a nestrukturovaných rozhovorů, dotazníků a zakreslováním do mapy. Převažující kvantitativní typ výzkumu, byl doplněn kvalitativním výzkumem, zaměřeným na získání místních jmen a hodonym. Provedený formou rozhovorů s poštovní doručovatelkou, kronikářem a bývalým starostou obce. Dotazníky byly zkoumány na menším, avšak věkově i pohlavně různorodém vzorku obyvatel, obsahovaly uzavřené (ANO/NE), polouzavřené (např. dotaz na místní jméno viz dotazník) i otevřené otázky (dotaz

na hodonyma). Výzkum byl doplněn i o strukturovaný rozhovor zahrnující otázky, které byly v dotazníku uvedeny pod čarou. Pokud byl ze strany respondenta zájem, tak výzkum pokračoval nestrukturovanou částí, například dodatečnými otázkami na vznik toponyma atd. (GAVORA, 2010, 121 – 140 a 181 – 210)

5.1 Podoba dotazníku

Pro závěrečnou práci byl vytvořen dotazník, do kterého byly zahrnuty dotazy na věk, pohlaví, návaznost na znalost toponym v souvislosti s ekonomickou aktivitou a rodinnými vazbami, délkou života stráveného v Jasenné, na znalost místních ulic a na toponymum pro jejich dům. Hlavní součástí dotazníku byly otázky na znalost toponym, podobu jejich psaní a doplňující informace o toponymech. Na údaje psané jako poznámka pod čarou jsem se ptala formou rozhovoru. Vzorek dotazníku byl v rámci pilotního výzkumu testován a doladěn. Finální podoba dotazníku viz příloha č. 1.

5.2 Podoba map

Do výzkumu jsem zařadila i dovednost lokalizovat toponymum v mapě. Respondenti zaznamenávali toponyma zákresem do papírové mapy. Značili pouze ta místa, jejichž znalost potvrdily v předešlé části dotazníku. Lokalizace byla provedena zákresem čísla toponyma uvedeného v dotazníku. Respondenti měli na výběr ze dvou map. V jedné byl katastr znázorněný na vrstvě ZABAGED v druhé byl v podobě ortofotosnímku. Mapy byly ve formátu A3. Mapy byly přiřazeny k dotazníku zapsáním pořadového čísla informátora.

5.3 Podoba fotografií

Fotografie, ověřující schopnost přiřazení toponym podle fotograficky zachycené fyzické konfigurace s toponymem, byly pořízeny s důrazem na zachycení markantních prvků. Ve snímcích v příloze jsou fotky v té podobě, v jaké jsem je respondentům předkládala. Fotografie byly respondentům předkládány až po získání odpovědí na textovou část dotazníku a lokalizaci v mapách, důvodem bylo co nejmenší ovlivnění respondenta prostřednictvím předložených fotografií. Důvodem pro předložení snímků byla potřeba ověřit znalost toponyma bez ohledu na jeho dovednost lokalizace. Fotografie byly nápomocné zvláště při práci s dětmi do 11 let. Fotografie viz přílohy 2 – 9.

5.4 Zisk dat

Snaha byla o co největší různorodost respondentů. Zahrnuty byly různé věkové kategorie, různá místa obce. Respondenti byli jak z extravilánu – z tzv. pasek, tak z intravilánu i různých světových stran. Trvání schůzky bylo v rozmezí, podle míry spolupráce respondenta, 30 – 60 minut. Na začátku schůzky byl respondentům vysvětlen účel práce, způsob, jakým budou data využita a ujištění, že je vše anonymní. Dále, jak bude schůzka probíhat, jak vyplnit dotazník a mapu a jak pracovat s fotografiemi. V poslední fázi schůzky proběhl rozhovor zaměřený na dodatečné informace o toponymech, formou rozhovoru. Většinou mně respondenti sami od sebe začali vykládat, jaké další toponyma znají, jestli vím původ názvu toponyma či přidávali své vlastní historky vážící se k toponymům.

5.5 Zisk dat u dětí ve věku do 11 let

Zisk dat u dětí ve věku do 11 let se uskutečnil formou společné hodiny, po domluvě s vedením v místní škole. Výzkumu se zúčastnili žáci 4. a 5. třídy (z důvodu lepší orientace v mapě a větší mentální vyzrálosti) v rámci vlastivědy, jako zajímavost k místnímu regionu. Pracovala jsem se vzorkem 15 žáků. Vyučovací hodinu jsem vedla následovně: nejprve jsem žáky seznámila s tím, co se bude dít. Toponyma jsem nahradila termínem místní názvem, lépe srozumitelným pro děti této věkové kategorie. Data jsem od žáků získala formou rozhovoru. Pro lokalizaci toponyma měl každý žák vlastní mapu, ve které ukazovaly domnělé polohy toponym, které jsem si poté značila do společné mapy pro všechny žáky 1. stupně. Posledním úkolem byla hra s fotkami. Žákům byly předloženy jen fotografie toponym jim známých, odpovědi jsem si zapsala. Po ukončení jsem žákům ukázala i zbylé fotky a vysvětlila jim co na nich je. Závěrečná část schůzky byla věnována rozšířeností znalosti o místních toponymech.

5.6 Zpracování dat

Odpovědi respondentů byly roztrženy do následujících věkových skupin. Respondenti do věku 11 let, respondenti ve věku 12 – 15 let, respondenti ve věku 16 – 19 let, respondenti ve věku 20 – 30 let, respondenti ve věku 31 – 50 let, respondenti ve věku 51 – 70 let, respondenti ve věku více než 71 let. Kategorii respondentů do věku 11 let byla stanovena na základě odlišného sběru dat v místní škole. Tuto věkovou kategorii jsem do výzkumu zařadila ze snahy zjistit, nakolik existuje povědomí o toponymech už v tak nízkém věku. Děti ve věku 12 – 15 let odpovídají 2. stupni základní školy, mládež 16 – 19 let studentům středních škol. Obě skupiny

mě zajímají i profesně. Kategorii 20 – 30 let jsem zvolila proto, že se jedná o „porevoluční děti“, které vyrůstaly v období významných změn společnosti, po rozpadu JZD, jakožto možné zdrojnice toponym. Věková kategorie 31 – 50 let zahrnuje další silnou sociologickou skupinu (tzv. husákovy děti). Za jejich mládí ještě plně fungovalo JZD. Věková skupina 51 – 70 let, jejichž období ekonomické aktivity, plně spadá do časů fungování JZD. Poslední skupina ve věku nad 71 let se narodila před vznikem družstva a ve svém mládí se ještě mohla zapojit do hospodaření na rodinných polnostech. (POLÁCH, MALIŇÁK a MIKULÁŠTÍK, 2018, s. 58)

Bylo provedeno porovnání znalostí, schopností a dovedností v souvislosti s toponymy s ohledem na pohlaví.

Data o ekonomické aktivitě, rodinných vazbách a délce života stráveného v Jasenné byla zpracována zvlášť pro každou věkovou kategorii.

Znalost toponym byla rozdělena do 4 kategorií. První úrovní znalosti bylo povědomí o toponymu, zda někdy respondent o toponymu slyšel, bez podmínky lokalizace toponyma. Druhá úroveň obsahuje schopnost lokalizace toponyma, třetí úrovní byla lokalizace v mapě. Čtvrtá úroveň znalosti byla schopnost určit toponymum dle fyzické konfigurace toponyma zobrazené na fotografii.

Mapy jsem digitalizovala v ArcMapu. Body (typy respondentů) jsem zanesla do mapy za pomoci shapefilu. Dále byla zakreslená hranice toponyma, zvětšená o toleranci s ohledem na velikost a provedení mapy. Některé hranice názvu se v mapě pro jedno toponymum nachází vícekrát, je to z toho důvodu, že se v Jasenné nachází více toponym stejného jména. U toponym nacházející se v katastru Jasenné vícekrát byly vytvořeny hranice pro všechny lokality.

Některé hranice názvu se v mapě pro jedno toponymum nachází víckrát, je to z toho důvodu, že se v Jasenné nachází více toponym stejného jména.

Pro zpracování přesností lokalizace toponyma byly stanoveny tři kategorie – 1. toponymum bylo umístěno do předem určené hranice toponyma, 2. toponymum bylo umístěno do 250 m (včetně) od hranice toponyma, 3. toponymum bylo umístěno více než 251¹² m od hranice toponyma. Pro roztržení dat do předešlých kategorií jsem použila nástroj NEAR

Pro vykreslení intenzity značení toponyma v různých místech na mapě byl použit nástroj Kernel Density.

¹² V textu je číslo zaokrouhлено na 251 m. V mapě byl zadán příkaz umístění toponyma do 250 m (včetně), a umístění nad 250 m (sem se počítá i vzdálenost třeba 250,1 m, zaokrouhlila jsem na 251 m).

Kvůli přehlednosti byla pro každé toponymium vytvořena jedna mapa. Zvláště byly zpracovány mapy pro děti do 11 let.

6 PRAKTICKÁ ČÁST

6.1 Analýza toponym v kartografických dílech

Prvními mapami, kde by měla být zobrazena Morava a potencionálně i jednotlivé názvy obcí a místních názvů, by měly být Fabriciova mapa Moravy, Kaeriova mapa Moravy, Komenského mapa Moravy, Cornellova mapa Moravy. Ani v jedné této mapě se však zmínka o Jasenné nevyskytuje. (ANTOŠ, 2006)

Ke kartografickým dílům, kde se Jasenná vyskytuje, patří Mapa Moravy Cóvense a Mortiéra z roku 1742, kde je vyznačena v podobě: Jassena. Dalším dílem zaznamenávající Jasennou je Majerova mapa (pravděpodobně jako Jassena či Jessena). (BURDA, 2000) Toponymium Jasenná se vyskytuje i v druhém vydání Müllerovy mapy Moravy z roku 1790. (SEMOTANOVÁ, 2017) V Müllerově mapě je Jasenná psaná v podobě Iasenna (písmo je však kvůli umístění čtvercové síti méně viditelné). Mapa zachycuje i vodní tok Jasenku. (Müllerovo mapování – Morava, mapový list č.12, 1790)

V I. vojenském mapování jsou z toponym zakresleny vrcholy Vartovna (zapsaný jako **Wartovna**¹³) a Seninka Hora. Seninka Hora je umístěna v místě, kde současné mapy uvádějí vrchol Široká. V mapě je taky zapsaný **Táborek**, dokonce na stejném místě jako v mé bakalářské práci. (I. vojenské mapování – josefské 1764 – 1768 a 1780 – 1783 (rektifikace), měřítko 1: 28 800, mapový list 82-83, 1768)

Druhé vojenské mapování, tzv. Františkovo mapování, uvádí pouze toponyma Jassena (Jasenná) a **Wartownia** (Vartovna). (II. vojenské (Františkovo) mapování-Morava: mapový list O_9_VIII, 1838)

Třetí vojenské mapování, takzvané Františko-josefské z let 1876-1878, z toponym zaznamenává **Sirakow** (Syrákov), Hadinec, Rohosnou (Rohozná), **Hodin** (Hodín), **Wartownia** (Vartovna) umístěných na stejném místě jako v mé bakalářské práci. Dále je zde zaznamenán název Werchi, který se nachází v místě, kde je současně lokalizováno toponymium Stráně. Mapa znázorňuje také vodní toky – je zde **p.** (asi potok) **Wisowitz** (označující potok Jasenku) a **Dřewnica p** (dnešní Lutoninka). Následná v mapě uvedená toponyma se neshodují

¹³ V této kapitole mám zvýrazněná ta jména, která se vyskytují, jak v mapových dílech, tak v této diplomové práci jako vybraná místa výzkumu

se současnou lokalizací toponyma **Středpole** (Střet'pole), Skrle (Ve Škrlách), Zaluci (Zálučí). (III. vojenské mapování- 1:25 000, 4260_3, 1877)

Mezi další kartografická díla patří stabilní katastr. Stabilní katastr je „Soupis veškeré půdy prováděný v rakouské části habsburské monarchie v první polovině 19. století. Jeho součástí byly podrobné mapy v měřítku 1:2880, základ dnešních katastrálních map, stabilní katastr obsahuje velké množství pomístních jmen.“ (DAVID a ROUS, 2006) Stabilní katastr uvádí toponyma **Strane** (Stráně), **Hodin** (Hodín), **Střet'pole**, **Zadražy** (Zádraží). Lokality Strane a Zadražy se ve stabilním katastru nacházejí dvakrát, Hodin a Střet'pole dokonce čtyřikrát, vzhledem k jejich umístění předpokládám, že se jedná o vyznačení rozsahu vždy jedné lokality stejného jména, a nikoliv o několik dalších toponym. **Strane** zahrnují v mé bakalářské práci lokalitu Chmelovy a Poláchovu stráž (umístěnou nedaleko současnému vnímání Stráně). **Zadražy** se v současných mapách nachází na totožném místě. **Střetpole** sice zahrnuje i dnešní polohu toponyma, avšak ve stabilním katastru je název rozlehlejší než je tomu dnes. Ve stabilním katastru toponymum sahá od středu obce až k hranici Seninky s Prlovem. **Hodin** také zahrnuje dnešní umístění toponyma, ale i jeho nejbližší okolí. Dále jsou ve stabilním katastru vyznačeny názvy Od lukowska, Od luttonska, Od ubelska a Od wartowne, které jsou vztaheny k okolí obce. (Císařské povinné otisky map stabilního katastru Moravy a Slezska 1:2880, 1829).

Tab. 1 Přítomnost vybraných toponym pro tuto práci (viz níže, kapitola vybraná toponyma ve stabilním katastru)

TOPONYMUM	PŘÍTOMNOST VE STABILNÍM KATASTRU	JINÁ PODOBA NÁZVU
DÍLY	-	-
DUBOVINY	-	-
GAJDOŠKA	-	-
HODÍN	ANO	Hodin
JASENKA	-	-
KOZÍ HŘBET	-	-
LUTONINKA	-	-
NA SOLNISKOCH	-	-
NAD KUBJÁČKÚ	-	-
ODJATĚ	-	-
OŠKEROVY PASEKY	-	-
STRÁŇ	ANO	Strane
STŘEŠŇOVÍ	-	-
STŘET'POLE	ANO	Střetpole

SYRÁKOV	-	-
ŠČEPNICA	-	-
ŠIROKÁ	-	-
TÁBOREK	-	-
VARTOVNA	-	-
VĚTRNÉ	-	-
ZÁDRAŽÍ	ANO	Zadražy
ZORNICA	-	-

Zdroj: Císařské povinné otisky map stabilního katastru Moravy a Slezska 1:2880 (1824-1843), 1829

V online aplikaci Archiválie Ústředního archivu zeměměřictví a katastru (dále jako ÚAZK) nalezneme nejen otištěné mapy ze stabilního katastru, ale také topografické mapy z let 1951-1971 či státní mapy z let 1952, 1963, 1980, 2000. Pro porovnání jsem vybrala topografickou mapu z roku 1967. V mapě se vyskytují názvy: Stráň, Vrchy, Závříš, Hadinec a **Táborek**, **Sirákov** (Syrákov), **Jasenka**, **Střed pole** (Střeťpole), **Štěpnice** a **Hodin** (Hodín), Od Vartovně a **Kozí hřbet**. Pro zajímavost je zde **Jasenka** zakreslena místo dnešní Lutoniky. (Topografická mapa v systému S-1952, 1967; MIKULÁŠTÍKOVÁ, 2018, s. 99-101)

6.2 Analýza toponym v literatuře

Kronika obce z roku 1924 vysvětluje původ vzniku místního názvu Jasenná od zde dříve rostoucích jasanů. Z toponym se zde vyskytuje toponymum na Zadkoch, v jamách, Krajčových, Větrné, Vartovna, Vinohrádek (dříve se zde totiž údajně pěstovalo víno), Syrákov, který kronikář popisuje jako kopec ve výběžku Komoneckého¹⁴ lesa. Je zajímavé, že kronikář Antonín Moltaš zde zmiňuje, že Lutoninka pramení pod Syrákovem. Do míst dnešní Lutoninky lokalizuje Dřewnici. Kronikář nebyl rodákem, přišel učit na místní školu, sám v úvodu zmiňuje, že se opírá nikoliv o svou paměť, ale o literární prameny (viz III. vojenské mapování). Dřewnice s Lutoninkou se podle autora stékají u místa zvaného Troják, což je další zachovalé toponymum. V mapě mé bakalářské práce se však místo U Trojáku nachází na jihu katastru obce. Což je jinde, než je soutok Lutoninky a Jasenky dnes. (Obecní kronika z let 1924 – 1936, 1936)

Dílo Jana Macka patří k jednomu z nejdůležitějších pramenů, ze kterých jsem čerpala. Bylo by neúčelné, abych tady jmenovala všechna pomístní jména, která Jan Macek zmiňuje (více než 800). Zmiňuji zde pouze: Ewiačzky, Vápenku, Bočaňcu a Dl'hé hona. Dále Jan Macek zmiňuje pomístní jména Staré drahy, pod Prlovinú, Za Trnovicú, ve Stráži, u Jamy vlčí,

¹⁴ Komonec je vrchol Vizovických vrchů

v Končinách, na Obětech, pod Obětmi, u Dúbrav, nad Bzovíkem, v Zajačím a paseka v Zápečnej, která uvádí Eduard Pecka ve své knize Okresní hejtmanství holešovské, v části *Zápis ze staré gruntovní knihy panství vizovického*. (MACEK, 1957)

6.3 Analýza toponym v elektronických dílech a aplikacích

Z novějších děl nemohu opomenout analyzovat uživatelsky oblíbené Mapy.cz a Základní mapy České republiky (dále jako ZM ČR), které jsou součástí Geoportálu Českého zeměměřičského úřadu (dále jako ČÚZK). V ZM ČR je evidovaných několik toponym. V mapě uvedená toponyma se od sebe odlišují druhem písma. Všechna oronyma jsou psána černě a velkými písmeny. Všechna hydronyma jsou psána modře a kurzivou. Všechna ostatní toponyma jsou psána malými černými písmeny. Srovnáním s aplikací Geonames se ukázalo, že oba zdroje obsahují stejnou databázi toponym. Při porovnání s aplikací Geonames (viz níže), je odlišností, že Geonames eviduje také studánku **Gajdošku** a Mikuláščíkovo fojtství. Podrobný popis toponym viz odstavec o aplikaci Geonames níže (Základní mapy ČR, 2010; Prohlížeč služba WMS – Geonames, 2010)

V aplikaci Mapy.cz ve vrstvě turistických map jsem našla toponyma jako je Strážná, Rohozná za vrchem, Závřší, Oškerova paseka (na straně jasennského katastru, na straně všeminského katastru to jsou **Oškerovy paseky**), Vrchy, Trávníky, **Táborek**, **Syrákov**, **Větrné**, Záhumenní, **Střed pole** (Střeťpole), Zálučí, **Štěpnice** (Ščepnica), **Gajdoška**, **Hodín**, **Jasenska**, **Lutoninka**, , Od Vartovny, **Kozí hřbet**, **Široká**, **Vartovna**, **Zádraží**, Záhumenní. (Jasenná, 2020) Podrobněji se rozepíšu pouze o toponymech zkoumaných v této práci. Táborek se na Mapy.cz nachází o 200 m jihovýchodněji než v mé bakalářské práci. V Mapy.cz se nachází toponymum Štěpnice situovaná přibližně 400 m severovýchodně od bližší z dvou lokalit Ščepnica zaznamenaných v mé bakalářské práci. Zápis Střed pole, v Mapy.cz, se liší od častěji používaných názvů Střeťpole/Středpole. Poslední název, který se na portálu Mapy.cz a zároveň v této práci nachází, je Gajdoška, ale to pouze po rozbalení symbolu studánky. (MIKULÁŠTÍKOVÁ, 2018, s. 99 – 101; Jasenná, 2020)

Dalším užitečným zdrojem je uživatelsky přívětivá Aplikace Geonames, která zachycuje kompletní standardizované zeměpisné názvy České republiky. Databáze je spravována ČÚZK. Každý název je při zadání konkrétního toponyma v sekci „Parametry dotazu“ blíže popsán. Objeví se informace k druhu názvu (rozhledna, vrchol...), skupiny (terén, sídla...), lokalizaci, výslovnosti a četnosti názvu. Tyto funkce ulehčují zjišťování detailů k toponymu. Příkladem uvádím Syrákov. Při zadání názvu s tvrdým „y“ se načetly následující údaje: lesní pozemek,

terén. Sirákov s měkkým „i“ nabízí informace: ubytovací, stravovací zařízení blíže neurčené, Liptál, sídla a stavby. **Syrákov** se v aplikaci Geonames v okolí Jasenné vyskytuje 3x. Jednou v lesích rozprostírajících se směrem severozápadně od hlavní silnice až k hranici katastru obce Všeminy. Podruhé na liptálském katastru, téměř v sedle, u hlavní silnice. Potřetí Sirákov s měkkým „i“, který je v místě, kde stojí hotel Sirákov. Z toponym zpracovávaných v mé práci se v databázi Geonames dále nachází: **Duboviny, Gajdoška, Hodín, Jasenka, Kozí hřbet, Lutoninka, Oškerovy paseky, Straň, Středopole (Střet'pole), Široká, Táborek, Vartovna, Větrné, Zádraží**. Hodín má Geonames zaznačený v místech, kde mám ve své bakalářské práci Závratě a Odjatě, což je přibližně 500 m severním směrem. Místo Střet'pole či Středopole, používá Geonames název Středopole. (Prohlížeč služba WMS – Geonames, 2010)

Mezi další zkoumané digitální formy prezentace toponym patří projekt Technické univerzity v Liberci Toponyma v krajině: jejich struktura a proměny. (LÁBUS a VRBÍK, 2016-2018) Cílem tohoto projektu bylo zachytit toponyma v krajině jakožto součást kolektivní paměti. Přestože mezi zkoumané obce patří Vysoká nad Jizerou, Lučany nad Nisou, Jablonec nad Jizerou Nové Město pod Smrkem a není zde přímá souvislost s obcí Jasenná, tak pro mě bylo inspirativní zpracování projektu ve formě výstupních tabulek. Podobnou tabulku vytvořím pro zpřehlednění názvů v praktické části. (LÁBUS a VRBÍK, 2016-2018; LÁBUS a VRBÍK, 2017, s. 28-31)

Lábus a Vrbík zmiňují i aplikaci Příběhy míst. Tato aplikace znázorňuje na podkladu turistické mapy, z roku 1927, vyrobené kartografem Josefem Matouschekem toponyma z oblasti, jak autoři sami píšou, od Žitavska až po Vrchlabí. Pro účely této práce však plní jen hezkou ukázkou toho, jak toponyma lze zpracovat. (LÁBUS a VRBÍK, 2017, s. 28)

V této kapitole nemohu vynechat ani projekt *Místa paměti – Názvy míst jako kulturní dědictví a zdroj lokální, regionální a národní identity. Příprava metodiky ochrany místních a pomístních jmen* autorů Jaroslava Davida a Přemysla Máchy pod záštitou Ostravské univerzity. Cílem bylo zachytit toponyma, jež považují za důležitou součást kulturního dědictví a národní paměti. Jejich dílčím cílem bylo zmapovat aktuální znalost a užívání toponym a identifikace ohrožených toponym. Z tohoto projektu vyšel návrh jednotné metodiky ochrany toponym. Výstupem projektu není pouze množství nově vzniklé literatury a metodiky, ale i vznik aplikace Názvy míst. (DAVID a MÁCHA)¹⁵ Tato aplikace je velmi povedená, znázorněná toponyma, která jsou zaznačena jak polohově, tak typově (zda se jedná o pole, louku atd.). V této aplikaci jsou přítomny nejen pomístní názvy, ale také názvy místní (názvy

¹⁵ Jde o internetový zdroj, bez uvedení roku.

gruntů, sídel aj.). Mapový podklad zahrnuje dodatečné informace o administrativním zařazením toponym, zeměpisných souřadnicích, typologických datech (typ – např. agronymum, druh – např. les) či informace o příběhu, který se k toponymu váže, včetně dokumentů, ve kterých je daný příběh zmíněn. Nevýhodou této aplikace je malý rozsah zmapovaného území. Vzhledem k tomu, že aplikace funguje na uživatelsky přívětivém podkladu Mapy.cz umožňujícím vlastní doplnění toponym, tak má silný potenciál budoucího rozvoje. (DAVID, KRTIČKA a MÁCHA, 2020)

Zkoumaným elektronickým zdrojem je také Slovník pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku (dále jen jako SPJMS), který vznikl v dialektologickém oddělení při Ústavu pro jazyk český AV ČR. SPJMS shromažďuje názvy polí, lesů, cest, vodních toků aj. na historickém území Moravy a Slezska, a to v podobě mapy, hesláře či soupisu jmen z obcí. Nevýhodou portálu je nízké rozlišení mapové části. Z mnou vybraných názvů se zde nachází: Díly, Duboviny, Gajdoška, Hodín, Kozí chrbet (Kozí hřbet), Na solniskoch, Syrákov, Na Vartovněj (Vartovna), Nad Kubjáčků, Odjatě, Stráň, Štěpnice, Třešňoví/Nad střešňovím (Střešňoví), U Oškery (Oškerovy paseky). K některým zmíněným názvům je i vysvětlení – například u Gajdošky je uveden původ vzniku toponyma. Jiná pomístní jména, ve vztahu k Jasenné, však vysvětlivky nemají. Vzhledem k tomu, že se tento portál zabývá pomístními jmény, tak jsem nepředpokládala výskyt místních jmen, jako je Zornica. (Slovník pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku, 2014)

6.4 Vybraná toponyma

Pro výzkum této diplomové práce jsem nakonec vybrala tyto názvy: Díly, Duboviny, Gajdoška, Hodín, Holbíkú vrch, Jasenka, Kozí hřbet, Lutoninka, Na Solniskoch, Nad Kubjáčků, Odjatě, Oškerovy paseky, Stráň, Střešňoví, Střet'pole, Syrákov, Ščepnica, Široká, Táborek, Vartovna, Větrné, Zádraží, Zornica.

Jsou vybrány všechny názvy ze stabilního katastru. Dalším cílem bylo vybrat názvy tak, aby bylo rovnoměrně zastoupeno celé území obce.

Mezi zkoumaná toponyma jsem zařadila oronyma, hydronyma a agronyma. Zařadila jsem i novější toponymum Zornica, které je navíc místním jménem.

Ke každému vybranému toponymu jsem provedla místní šetření, jehož cílem byla důsledná znalost lokace a zjištění, zda-li je název součástí přítomné podoby krajiny.

Díly podle Ivana Lutterera a Rudolfa Šrámka se jako Díl, Díly, Dílec pojmenovávají spíše menší kopce nebo stráně ve vrcholových částech, na kterých jsou pastviny. Jméno je

spojeno také s valašskou kolonizací šířící se z Rumunska a Balkánu. Rumunsky se hora/kopec řekne „deal“, slovensky pak „diel“. Autoři zároveň zmiňují, že pomístní jméno „Díl“ se spíše odvozuje od slovesa dělit, a to v souvislosti dělení části katastru na základě hospodářských či právních příčin. (LUTTERER a ŠRÁMEK, 1997, s. 74) Podle Mikuláštkové je díl odvozen také spíše od dělení celku. (MIKULÁŠTÍKOVÁ, 1979, s. 19) Přikláním se k témuž názoru, jelikož zkoumaná lokalita Díly je oddělená alejí stromů často sázených na hranicích pozemku. Díly mají momentálně podobu louky.

Původ názvu **Duboviny** je zřejmý – od dubu = stromu s laločnatými listy a s plody – žaludy – vysvětluje Hana Mikuláštková. (MIKULÁŠTÍKOVÁ, 1979, s. 30) Duboviny v mé bakalářské práci zahrnují velké území na západě obce. Jan Macek ještě ve stejném území rozlišuje více pomístních jmen (např. Duboviny za žlábkem, Přední Duboviny atd.). Ke vzniku názvu Jan Macek udává, že byl v lokalitě původní porost dub, který byl později v některých partiích dosázený smrkem. (MACEK, 1957) Podle terénního šetření je v místě vysázen převážně dubový porost. I dle Topografické mapy z roku 1967 jsou v těchto místech zakresleny jako porost duby a buky (Topografická mapa v systému S-1952, 1967; MIKULÁŠTÍKOVÁ, 2018, s. 99-101) Duboviny jsem vybrala, jelikož jde o velký lesní pozemek na západní strany katastru.

Gajdoška je název studánky. „... vypravil se vždy hospodář s pacholkem na celý den na pole a hospodyně na poledne posílávala pracujícím oběd. Při jedné příležitosti donesla oběd sloužící děvečka Anna Mikuláštková vulgo Gajdošová (nar. 1859). Jelikož nebylo v okolí vhodné pitné vody (z potoka sa nehodila), vykopala jmenovaná na pč. 949 v místech, kde ze země prýštil pramen novou studánku. Studánka byla pojmenovaná podle jejího přízviska „Gajdoška“ a zachovala se dodnes. Od té doby (asi od roku 1880-85) sluje též okolí studánky „U Gajdošky“...“ (MACEK, 1957) Pověst k místu uvádím z důvodu, který osvětluje Marta Šrámková. Seznámením se s pověstmi, nás vede ke kladnému vztahu k toponymům, a to nenásilnou formou v souladu s místní tradicí. Místo se pro nás stává blízké a nese v sobě historickou hodnotu. Pověsti o toponymech mají výchovnou funkci. (DAVID, 2016, s. 71 – 77) Dle terénního šetření se tam studánka nachází dodnes. Gajdoška byla vybrána, abych zahrnula hydronym studánky.

Mikuláštková se ve své práci zmiňuje, že původ slova **Hodín** je neznámý. (MIKULÁŠTÍKOVÁ, 1979, s. 44) Michaela Čornejová ve své knize vysvětluje, že základ slova Hodyň je Hoda z obecného jména Hod nebo Hodin, což je místo vhodné, příjemné. (ČORNEJOVÁ, 2009, s. 113) Les v Hodíně je zakreslený v I., II. i III. vojenském mapování. (Prezentace starých mapových děl z území Čech, Moravy a Slezska, 2001 – 2017) U Hodína

má Jan Macek poznámku, že jde o les. (MACEK, 1957) I terénním šetřením byl výskyt lesa potvrzen. Hodín jsem zvolila, jelikož se nachází ve stabilním katastru a jde o rozsáhlý lesní pozemek na jihovýchodě katastru.

Holbíkú vrch patří k pomístním jménům, která vznikla z osobního jména. Většinou vyjadřují vlastnictví či polohu ke stavení určitého majitele. Holbíkú vrch jsem vybrala z důvodu blízkosti k intravilánu, také z důvodu přítomnosti příjmení v názvu, což by mohlo mít vliv na míru „živosti“ toponyma. Oproti názvu Nad Kubjáčkú (viz níže) rodina Holbíkova pod uvedeným vrchem stále sídlí.

Jasenka je dle Macka vodní tok protékající vesnicí směrem od severu k jihu. (MACEK, 1957) Jasenka byla vybrána jakožto hydronymum vodního toku. Navíc jsem chtěla ověřit teorii, zda záměny Jasenky a Lutoninky ve starších zdrojích, ještě stále neovlivňují povědomí obyvatel.

Kozí hřbet byl vybrán z důvodu rozdílné lokalizace ve starších zdrojích (Macek...) a zdrojích novějších (má bakalářská práce, Mapy.cz...) U Kozího hřbetu chci ověřit, která poloha vnímání toponyma je častější.

Toponymum **Lutoninka** je odvozeno od sousední obce. Mezi místními panuje spor o to, kde se nachází její pramen. Jan Macek třeba tvrdí, že pramení pod Vartovnou (MACEK, 1957) Jiní, v souladu se současnými mapami (např. Mapy.cz), umisťují pramen pod Šírokou. Lutoninka patří, dle ČHMÚ, do vodního toku III. řádu. (Detail stanice Vizovice, 2020) Lutoninka byla vybrána ze stejných důvodů jako Jasenka.

Jméno studánky **Na Solniskoch** se odvozuje od lokality Na Solňskoch. Původ jména Na Solňskoch Macek odvozuje tzv. „lizu“ nebo-li také slaniska. Šlo o koryto naplněné mastným jílem se solí, na které se stahovala srnčí zvěř. (MACEK, 1957) Studánka Na Solniskoch byla vybrána, abych splnila hydronymum studánky.

Nad Kubjáčkú je podle Macka pole nad obydlím majitelky Kubjačky. (MACEK, 1957) Toto pomístní jméno se řadí, jako jediné z vybraných toponym, k tzv. nepřímým pomístním jménům. Nepřímá pomístní jména jsou taková, která daný objekt pojmenovávají podle charakteru jiného objektu či jiné události, jména aj. Mezi nepřímá pomístní jména se řadí proto, že se místo nenachází přímo u „Kubjáčkú“, ale proto, že se nachází polohově nad „Kubjáčky“. (OLIVOVÁ-NEZBEDOVÁ a kol, 1995, s. 127) Hana Mikuláštková zmiňuje, že toponymum pochází od příjmení Kubják. (MIKULÁŠTÍKOVÁ, 1979, s. 80) Jan Macek vysvětluje pouze podobný název, a to Kubjákova zahrádka, která je situovaná v jiné lokalitě. Kubjákova zahrádka nese název po majiteli Jakobovi aneb Kubovi vulgo Kubjákovi. (MACEK, 1957) Název Nad Kubjáčkú byl vybrán z důvodu, že jde o malé území v centru obce. Navíc jsem

chtěla prozkoumat dopad toho, že se příjmení Kubják (Kubjáček aj.) v obci již dávno nevyskytuje.

Název **Odjatě** odvozuje Hana Mikuláštková od slova odejmout nebo-li odebrat. (MIKULÁŠTÍKOVÁ, 1979, s. 115) Název Odjatě vznikl podle Macka od pasekáře, který se zde živil obděláváním pozemků a chovem dobytka. Bylo to v dobách, kdy bylo rozšířené zbojnictví. Zbojníci k úkrytu vyhledávali právě takovéto odlehlé samoty. Aby tomu vrchnost předešla, tak tyto samoty rušila. Obyvatelé samot pak byli přesídleni do opuštěných gruntů v intravilánu obce. Stalo se tak i zmíněnému pasekáři. Pasekář byl přesídlen do gruntu, který později získal číslo popisné 87. Pasekář dostal přízvisko Odjaťa a jemu odejmuté pozemky získaly název Odjatě. Přízvisko „Odjaťa“ přecházelo i na další majitele statku s číslem popisným 87 – např. Šimeček Odjaťů či Kovář vulgo Odjaťa. Jan Macek zmiňuje, že podle knihy Dějiny Moravy III od Dvořáka se přestěhování mohlo odehrát v roce 1650. Odjatě byly zapsány již na mapě z roku 1779. Jan Macek se zmiňuje, že dnes patří jméno k méně známým, toto tvrzení jsem si chtěla ověřit. Jan Macek má zapsané, že Odjatě jsou celé pokryty lesem. (MACEK, 1957) Což platí do dnešní doby, vyjma mýtin vzniklých při současné kůrovcové těžbě dřeva. Důvodem výběru Odjatí bylo, že jde o velký lesní pozemek na východní straně. Chtěla jsem si ověřit na kolik obyvatelé odlišují Odjatě od sousedního Hodína.

Oškerovy paseky jsou v Mackových mapách nazvány jako U Oškery. Název je podle Macka datován už od roku 1884. (MACEK, 1957) Toponyma U Oškery i Oškerovy paseky jsou podle Hany Mikuláštkové odvozeny od majitele usedlosti, Oškery. (MIKULÁŠTÍKOVÁ, 1979, s. 122) Někde se Oškerovy paseky píší také jako Oškerova paseka, jako je tomu třeba na turistickém ukazateli umístěném na Syrákově (viz obrázek č. 3). Oškerovy paseky jsem zvolila, abych si ověřila, nakolik tragédie rodiny Oškerových na konci 2. světové války ovlivnila znalost toponyma. Jde o odlehlou lokalitu zasahující jen z malé části do katastru obce Jasenná. Navíc zde již nikdo z rodiny Oškerů nebydlí.

Obr. 3: Turistický ukazatel – Oškerova paseka. (zdroj: vlastní fotodokumentace)

Toponymum **Stráň** se v mé bakalářské práci vyskytuje několikrát. V bakalářské práci mám tento název v mapě třikrát. Jednou na jihu obce, což je místo, které bylo zapsáno ve stabilním katastru, podruhé severovýchodně od středu obce a potřetí jihozápadně od středu obce. Původ názvu vysvětluje Mikuláščíková od podoby terénu, od stráně – tedy od svažující se části vrchu. (MIKULÁŠTÍKOVÁ, 1979, s. 156) Přítomnost ve stabilním katastru byla důvodem pro začlenění mezi zkoumaná toponyma.

Dalším zkoumaným toponymem je **Střeťpole**. Podle Mikuláščíkové je Střeťpole odvozeno od složeniny středu a pole. Tento název podle ní určuje polohu – Střední pole. (MIKULÁŠTÍKOVÁ, 1979, s. 134) Podle terénního šetření je tato část pozemku stále používána jako pole. Střeťpole/Středpole jsem vybrala kvůli nejednotnosti podoby názvu, kvůli splnění požadavku na pole a kvůli jeho blízké poloze vůči zástavbě. Střeťpole je navíc zavedeno ve stabilním katastru.

Střešnoví svůj název získalo díky třešním ptačím, dříve se zde vyskytujících v hojném počtu. Název je podle Jana Macka zaznačen i v mapě z roku 1779. (MACEK, 1957). Střešnoví je i podle Mikuláščíkové odvozeno od třešňového porostu. (MIKULÁŠTÍKOVÁ, 1979, s. 172) Při terénním průzkumu jsem zde již žádnou třešň nenašla. Vedle Střešnoví je však toponymum Láze, a tam se třešně již vyskytují (viz obrázek číslo 4). Dle tří informátorů třešně ve Střešnoví

rostly ještě pár desítek let zpět. Střešňoví tak v sobě nese paměť historické podoby krajiny, což bylo také hlavním důvodem výběru toponyma.

Obr. 4: Uschlá třešeň poblíž Střešňoví (zdroj: ze soukromého archivu Stanislava Mikulášťíka)

Syrákov spolu s Vartovnou patří k nejznámějším toponymům z katastru obce Jasenná. Přes širokou povědomost o pojmu se vyskytují rozpory v lokalizaci i formě psaní názvu. Sporné je, zda jde o sedlo či vrchol. V případě vrcholu je nejednota i zda se jedná o vrchol východně od sedla nebo západně od sedla. Za Syrákov Jan Macek označuje nejen tu část, kterou pojmenovává Syrákov (lesnatý hřeben západně od sedla), ale také další názvy, jako je: Na zvrátce, Žleb za Barákem, Dolní Košařiska, V dubovém, Horní Košařiska, Syrčena (NaSyrčeně), Hrabová dolina, U bílej hlíny, Mezi Žleby, U kovárně a Za Fňutrčky. Syrákov je podle Macka odvozen od zdejší výroby sýru. To dokazují také jiné názvy v okolí jako je Syrčena, kde stávala koliba s výrobou sýra. Nebo Dolní/Horní Košařiska odkazující na košár – ohrada pro ovce. (Význam slova košár, 2019) Jan Macek píše, že se Syrákov říká kopci i lesu. (MACEK, 1957) „...Na katastru obce Jasenná vyvěrá na jižním svahu Syrákova několik pramenů, které se spojují a tvoří jednak potok Jasenku, který protéká středem vesnice od severu k jihu, jednak Závršský potok. V kopci Syrákově je síla vody, praúvali staří. Dyby sa provalila tož by zatopila aj Vizovic...“ (MACEK, 1957) Mikulášťíková odvozuje Syrákov od sýru, kvůli rozšířenému chovu ovcí v těchto oblastech. (MIKULÁŠŤÍKOVÁ, 1979, s. 164)

V dnešní době se opět vyskytuje psaní Syrákova s měkkým „i“, převážně díky pojmenování místního Hotelu Sirákov. Použití tohoto tvaru majitel odůvodňuje zmínkou ve starších dokumentech. Tato nejednotnost stále vyvolává emoce. (FABIÁN, 2014; URUBEK, 2019) Hotel Sirákov je také typickou ukázkou transonymizace. Transonymizace je podle Jaroslava Davida přenesení jednoho jména (většinou geografického objektu) na druhé. (DAVID, 2019, s. 5-14) Hotel Sirákov vznikl přenesením názvu ze Syrákova (sedla či vrcholu). Jazyková diverzita a sporná lokalizace byly hlavním důvodem výběru toponyma. Dalšími důvody jsou jeho rozlehlost a poloha. Na severu katastru obce.

Ščepnica, psáno taky jako Ščepnica, získala svůj název podle štěpu¹⁶., kterými byly zušlechtovány ovocné stromy. (MIKULÁŠTÍKOVÁ, 1979, s. 167) Ščepnic je v Jasenné více, reflektuje to rozšířenost ovocnářství v obci. Jan Macek se o Ščepnici zmiňuje jako o ovocné zahradě, která byla připsána k fojtství. (MACEK, 1957) Dle terénního průzkumu se na místě stále vyskytuje ovocný sad proto, z hlediska případových studií potvrdil místní název i užití krajiny. Další Ščepnica se nachází na jihovýchodě obce (u Zornice). Ščepnice byla zařazena do výběru pro ověření předpokladu, že místní obyvatelé používají stejné toponymum i pro vlastní sady, které nejsou zachyceny v mapových podkladech.

Široká je dalším nejednoznačným toponymem. Jednak může označovat kótu 645 m n. m. na východní hranici katastru, jednak lesní parcelu v severní části obce v blízkosti Syrákova. Zanesenou v turistických mapách. (MACEK, 1957, MIKULÁŠTÍKOVÁ, 2018, 99 – 101) Mikuláštková lingvisticky odvozuje jméno od tvaru terénu – širokého. (MIKULÁŠTÍKOVÁ, 1979, s. 169) Tvar obou výše uvedených objektů odpovídá této hypotéze. Široká byla vybrána pro porovnání, na kolik je v povědomí občanů toponymum spojováno se starší pojmenování lesní parcely na severu obce, a nakolik je spojováno s turistickým pojmenováním vrcholu na východě obce.

O **Táborku** se Jan Macek zmiňuje pouze jako o roli a lesu. (MACEK, 1957) Což dle terénního šetření jde o lesní parcelu. Mikuláštková se ve své práci zmiňuje, že se vypráví legenda, že zde tábořil Matyáš Korvín při svém tažení proti Jiřímu z Poděbrad. (MIKULÁŠTÍKOVÁ, 1979, s. 169) Táborek byl vybrán kvůli své severozápadní poloze a vzdálenosti od intravilánu obce.

Vartovna – „Vrchy na nichž byly strážnice umístěny, nazývá lid podnes velmi zhusta vrchy Strážnými, Strážníky, Strážemi, Vartami apod., ač ne vždy. Sem docházeli strážcové občasně se střídající, aby konali hlídky za dne i noci, hledíce mimo na cestu a na okolí

¹⁶ Štěpování patří ke způsobu rozmnožování stromů (OKRASNÉ DŘEVINY, 2005)

těž k sousedním strážnicím, nespátří-li poplašného znamení.“ (HORÁK, 1928, s. 84) Od výše uvedeného významu se odvozuje původ slova „Vartovna“ i dle Olivové-Nezbedové a kolektivu (OLIVOVÁ-NEZBEDOVÁ a kolektiv, 1995) „Zvláště významná jsou slova, která...stráží předesílá o jejich významu: Stráže (lat. Custodia, něm. Warte) jmenovány takové vysoké hory... s nichž bylo viděti s jedné na druhou, aby se na nich zapalovaly ohně a dávala se do daleka výstraha, že se nepřítel blíží. Doloženo to není, ale domněnka oprávněna proto, že to byl nejrychlejší a na snadě jsoucí způsob dávati výstrahu ve dne i noci.“ (HORÁK, 1928, s. 89-90). Od slova „warte“ tedy mohla být Vartovna také odvozena. Mikuláščíková vykládá původ názvu od slovo vatra – tedy od velkého ohně, rozdělaného ve volné přírodě. Což také odkazuje na přítomnost stráží. (MIKULÁŠTÍKOVÁ, 1979, s. 183) Dle Macka je v tomto místě role, les a pastvina. V souvislosti s Vartovnou zde Jan Macek zmiňuje rozmezí tří kotárových hranic a sice Jasenné, Liptálu a Seninky. Dříve zde byl i trojmezní kámen, lidově zvaný troják¹⁷. I Jan Macek zmiňuje, že název pochází od varty neboli od stráže. Stráže zde místní chránily před častými vpády Kuruců. Na nebezpečí se upozorňovalo zapálením ohňů. (MACEK, 1957) Vartovna byla vybrána převážně jako motivační toponymum pro respondenty. Myslím si totiž, že Vartovna je velmi známá i mimo Jasennou, v popularitu vešla zvláště po vybudování rozhledny. Vartovna se navíc často objevovala ve starších mapových dílech.

Název **Větrné** pochází podle Mikuláščíkové od vystavení se větru (MIKULÁŠTÍKOVÁ, 1979, s. 185). Větrné zakreslené v mé bakalářské práci v sobě mimo jiné zahrnuje i Mackem zaznamenaný název Na Větrných (dříve jako louka, role a pastva). Macek zde píše, že se jedná o pozemek na návětrné poloze, čemuž Větrné dle terénního průzkumu odpovídá. (MACEK, 1957) Pozemek slouží jako pastvina a sad. v (MACEK, 1957) Větrné bylo vybráno kvůli své jižní poloze v katastru obce.

K **Zádraží** není u Macka mnoho informací, pouze to, že jihovýchodní část pozemku je svážné území. (MACEK, 1957) Zádraží je podle Mikuláščíkové odvozeno podle polohy – za dráhou. Dráha je podle ní pruh země, který je upraven pro jízdu, chůzi. (MIKULÁŠTÍKOVÁ, 1979, s. 26) Zádraží bylo vybráno, protože je zaznamenáno ve stabilním katastru.

Zornica je jediné místní jméno z vybraných toponym. „Stáj, která zde byla postavena neměla svůj název, byla to zkratka stáj na Východních pastvinách. Někdy po roce 1970, mám dojem, že v roce 1974, byl pasákem na zdejších pastvinách pan Tomáš Kolaja st. Jednou jsem přijel na pastviny a ve štítě byl s březových hůlek nápis „Zornica“. Název se okamžitě vžil,

¹⁷ Ten však podle místního šetření již není k nalezení. Někteří tvrdí, že byl ukraden, jiní zas, že byl zničen při těžbě

začalo se zde říkat Na Zornici a v povědomí místních je název stále. Méně, anebo vůbec se neví, kdo za názvem stál. Tak si můžeme vždycky vzpomenout na pana Kolaju z čísla popisného 22. Řekněte „Zornica“, není to krásný valašský název? Tak vidíte, jak třeba vznikají místní názvy. V dnešní době se stáj pyšní vývěsním štítem s názvem „Ranč pod Vartovňů“. Jak se název ujme a bude životaschopný, uvidí až další generace. Slovo ranč však do valašského jazyka a vědomí jaksi nezapadá. Příroda a krajina je zde krásná i bez názvů, ty ji však ozvláštňují a činí určitým způsobem i záhadnou.“ (SOVIČKA, 2008) Takhle popsal vznik názvu **Zornica** současný kronikář – Pavel Sovička v jednom čísle místního zpravodaje. Tento vznik názvu Zornice mně potvrdili další tři respondenti. Zornica byla vybrána se záměrem zjistit, jak se toto poměrně novodobé jméno dokázalo uchytit napříč generacemi.

Existují mnohá dělení pomístních jmen, ať například Vlamíra Šmilauera či Libuše Olivové-Nezbedové nebo jiných autorů. Vybraná pomístní a místní jména jsem kategorizovala dle Ivana Lutterera a kolektivu, který kategorizuje nejen pomístní jména, ale také jména místní (viz Tab. 2). Navíc mě oslovila široká škála možností zařazení. Pro rozdělení druhu objektu jsem použila kategorizace dle Václava Lábuse a Daniela Vrbíka.

Tab. 2 Zařazení toponym

TOPONYMUM	HLAVNÍ TYP	DŮVOD POJMENOVÁNÍ	KONKRÉTNĚJI
Díly	Pomístní jméno	Obecný vztah a vlastnost (E)	Vlastnost: velikost, množství (3)
Duboviny	Pomístní jméno	Rostlinstvo (G)	Rostlinný porost (3)
Gajdoška	Pomístní jméno	Člověk, jeho představy, společenský život, dějiny (M)	Pověsti a pověry (1)
Hodín	Pomístní jméno	Obecný vztah a vlastnosti (E)	Hodnocení kvality (7) ¹⁸
Holbíkú vrch	Pomístní jméno	Člověk, jeho poměry majetkové a právní (J)	Pojmenování podle osob (5)
Jasenska	Pomístní jméno	Rostlinstvo (G)	Rostlinný porost (3)
Kozí hřbet	Pomístní jméno	Zvířectvo (H)	Domácí savci a ptáci (2)
Lutoninka	Pomístní jméno	Obecný vztah a vlastnosti (E)	Vzdálenost (i metaforicky, 2)
Na Solniskoch	Pomístní jméno	Člověk, jeho práce (K)	Zvířata, jejich lov nebo chov (4)
Nad Kubjáckú	Pomístní jméno	Člověk, jeho poměry majetkové a právní (J)	Pojmenování podle osob (5)

¹⁸ Pokud vycházíme z toho, že Hodín vyznačuje vhodné místo.

Odjatě	Pomístní jméno	Člověk, jeho poměry majetkové a právní (J)	Právní poměry, nabytí majetku (4)
Oškerovy paseky	Pomístní jméno	Člověk, jeho poměry majetkové a právní (J)	Pojmenování podle osob (5)
Stráň	Pomístní jméno	Země (F)	Svah, úbočí (2)
Střešňoví	Pomístní jméno	Rostlinstvo (G)	Rostlinný porost (3)
Střežpole	Pomístní jméno	Země (F)	Kulturní půda (6)
Syrákov	Pomístní jméno	Člověk, jeho práce (K)	Zvířata, jejich lov nebo chov (4)
Ščepnica	Pomístní jméno	Člověk, jeho práce (K)	Rostliny a jejich zpracování (3)
Široká	Pomístní jméno	Obecný vztah a vlastnosti (E)	Tvar (přímým označením, 4)
Táborek	Pomístní jméno	Člověk, jeho představy, společenský život, dějiny (M)	Pověsti a pověry (1)
Vartovna	Pomístní jméno	Člověk, jeho práce (K)	Vojenství (5)
Větrné	Pomístní jméno	Země (F)	Atmosferické jevy (8)
Zádraží	Pomístní jméno	Obecný vztah a vlastnosti (E)	Místo nebo poloha (1)
Zornica	Místní jméno	Ostatní jména ¹⁹	Nejasná

Zdroj: (LUTTERER, MAJTÁN a ŠRÁMEK, 1982, S. 28-40)²⁰, vlastní zpracování

Tab. 3 Dělení toponym

NÁZEV TOPONYMA	DRUH OBJEKTU/specificky
Díly	POZEMKOVÝ/pozemek
Duboviny	POZEMKOVÝ/lesní pozemek
Gajdoška	HYDROGRAFICKÝ/pramen
Hodín	POZEMKOVÝ/lesní pozemek
Holbíkú vrch	OROGRAFICKÝ/vrch
Jasenka	HYDROGRAFICKÝ/vodní tok

¹⁹ Jediné toponymum, které nešlo blíže zařadit z dělení, poskytnutého autory Luttererem, Majtánem a Šrámkem, protože tento pojem vznikl výmyslem slova. Kdybychom však toponymu přimyslili, že bylo vymyšleno od oční zornice či od zory, tak bych to zařadila, dle Lutterera a kol., do označení věcného. V případě zory do tzv. přírodních jmen podle klimatických poměrů. Kdyby Zornice byla odvozena podle části oka, tak bych název opět neměla, dle dělení Lutterera a kol., kam zařadit.

²⁰ Písmena a čísla, uvedená v závorce, v tabulce, označují řazení dle knihy Lutterera, Majtána a Šrámk (LUTTERER, MAJTÁN a ŠRÁMEK, 1982, S. 28-40)

Kozí hřbet	OROGRAFICKÝ/vrch
Lutoninka	HYDROGRAFICKÝ/vodní tok
Na Solniskoch	HYDROGRAFICKÝ/pramen
Nad Kubjáčkú	POZEMKOVÝ/pozemek
Odjatě	POZEMKOVÝ/lesní pozemek
Oškerovy paseky	SÍDELNÍ i POZEMKOVÝ/ ²¹ skupina budov, pozemek
Stráň	OROGRAFICKÝ/vrch
Střešňoví	POZEMKOVÝ/ lesní pozemek
Střeřpole	POZEMKOVÝ/pozemek
Syrákov	OROGRAFICKÝ/vrchol i sedlo
Ščepnica	POZEMKOVÝ/pozemek
Široká	OROGRAFICKÝ/vrch, POZEMKOVÝ/ lesní pozemek
Táborek	POZEMKOVÝ/lesní pozemek
Vartovna	OROGRAFICKÝ/vrch
Větrné	POZEMKOVÝ/pozemek
Zádraží	POZEMKOVÝ/pozemek
Zornica	SÍDELNÍ/skupina budov

Zdroj: LÁBUS a VRBÍK, 2017, s. 28-31

7 VÝSLEDKY

7.1 Souhrnné výsledky

Výzkumu se zúčastnilo 106 respondentů (viz Tab. 4). Část respondentů (počtem 7) souhlasila pouze s vyplněním online dotazníku. Rodinám jsem poslala přesné instrukce s důrazem na to, aby data nezkreslovala. Přemýšlela jsem nad validitou takto získaných dat. Po jejich srovnání různorodosti odpovědí a zákresu v mapě jsem po konzultaci s vedoucím práce tato data do výzkumu zařadila.

²¹ Tento název je na pomezí jak sídelního názvu, tak pozemkového. Sídelního z toho důvodu, že je zde budova, kde bydlela rodina Oškerova (viz výše), od které je název pozemku odvozen. Avšak tato budova stojí na katastru obce Dešná. Stodola, která je součástí stavení, patří již, do katastru obce Jasenná a která je sídelního charakteru (je zároveň součástí tohoto názvu). Části pozemku, ležícímu na katastru obce se říká U Oškery/Oškerovy paseky. Jde o louku, pastvinu a zahradu. Takže jde i o pozemek

Někteří respondenti odmítli pracovat s mapou, jiní s fotkami, jeden respondent nechtěl vyplnit přední stranu dotazníku – tedy osobní informace.

Průměrný věk respondenta byl 29 let. Výzkumu se zúčastnilo 15 respondentů ve věku do 11 let, šest respondentů ve věku 12 – 15 let, dalších 5 informátorů je ve věku 16 – 19 let (získání respondentů z předchozích dvou věkových skupin bylo dle předpokladu problematictější), 15 respondentů věku 20 – 30, 27 respondentů věku 31 – 50, 25 respondentů věku 51 – 70 let, 12 respondentů ve věku 71 let a více. Výzkumu se zúčastnilo 48 mužů a 57 žen. Pouze 35 informátorů používalo místní toponyma při své práci (celkem 34 z potenciálně ekonomicky aktivních respondentů – nad 15 let). Z těchto 34 jich 25 (24 ekonomicky aktivních) užívalo toponyma v práci ještě před rozpadem JZD (převážně, podle rozhovoru přímo v JZD). Ekonomická aktivita tedy v souhrnném součtu ovlivnila znalost toponym, zvláště u věkové kategorie respondentů 51 – 70 let a věkové kategorie nad 71 let. Když odečteme dětské respondenty, tak získáme menší polovinu respondentů (zaokrouhleně 40 %), kteří při své práci s toponymy pracovali nebo dodnes pracují. Tento faktor se do znalosti toponym promítl. Ti, kteří s toponymy pracovali v době, před rozpadem JZD znali toponyma z 74 %, po rozpadu JZD ze 60 %. Ti, kteří v práci s toponymy nepracovali, znali toponyma z 56 %. Většina z respondentů měla v Jasenné předky již před rokem 1950. Těchto informátorů bylo 78, toponyma znali z 58 %. Dalších 10 respondentů má v Jasenné také předky, ti se však do Jasenné přistěhovali až po roce 1950. Zmínění respondenti znali toponyma z 51 %. Pouze 16 respondentů nemá v Jasenné žádné předky (toponyma znali ze 47 %). Jeden z respondentů při vyplňování osobních informací neodpověděl na dotaz ohledně rodinné vazby. Rodinná vazba hrála roli ve znalosti toponym.

U atributu délky života stráveného v Jasenné je nesmyslné, abych zde vypočítávala průměrný věk, ale podle mě je zde důležité, kdo v Jasenné žije celý život, kdo alespoň více než 10 let (včetně), a kdo méně než 10 let. Většina respondentů žije v Jasenné celý život, těchto občanů bylo 61. Dalších 37 obyvatel žije v Jasenné více než 10 let. Pouze 6 zkoumaných žije v Jasenné méně než 10 let a 1 tento sloupec nevyplnil. Délka života stráveného v Jasenné opět tvořila významnou položku ve znalosti toponym. Rodáci + respondenti žijící v obci déle než 10 let znali toponyma z 73 %. Respondenti žijící v Jasenné méně než 10 let (vyjma věkové kategorie do věku 11 let), znali toponyma z 43 %.

Dalším zjišťovaným kritériem byla hodonyma, konkrétně jména ulic. Z dotazníků vyplynulo, že pojmenování místních komunikací není až tak běžné. Většina obyvatel ani neví, na které ulici bydlí. Někteří respondenti (přesně 48) však do dotazníku toponymum uvedli, ale při rozhovoru většinou zmínili, že názvy nepoužívají a nejsou si ani jisti, zda je uvedli

správně. V dotaznících byla zmíněna nejčastěji ulice **Sokolská**, a to 20krát. Následující názvy: 4krát Ke Kopečku (Ke kopečku), 4krát **Záhumenská**, 2krát **Helštýn**, 2krát **Hlavní** (I/69²²), 2krát **Matyášťikovy paseky**, 2krát **Pasecká I**, 2krát Paseky, 2krát Rozsoší, Dolansko, Frýdlovic, **K řadovkám**, **Ke Mlýnu**, Kovářova, **Křivá**, Májová, Oškerovy paseky, V Rozsoší Záhumenní. Zvýrazněné jsou ty názvy, které jsou zavedeny i v neoficiálním uličním systému obce. Podtržené jsou názvy, které mají třeba jen jinak zpřeházená písmenka nebo mají špatné předložky atd., třeba Rozsoší – zde je jasné, že se respondent nachází na ulici s názvem Pod Rozsoší, nikoliv jen „v Rozsoší“. Je nutno podotknout, že oficiálně, třeba na katastru bychom našli, že uliční systém není v Jasenné zaveden. Kovářova a Frýdlovic jsou jen odvozeniny od příjmení. Dolansko je všeobecně užívaný název část Jasenné, stejně jako neuvedené Hořansko.

K hodonymům se mně podařilo navíc zjistit u místní poštovní doručovatelky a z informací plynoucích z rozhovorů to, že se ulici „k řadovkám“ říká také „Holubníky“ (kvůli podobě řadových domů) či „Ulice bílých holí“.

Číslo MK	Název ulice	Délka MK (km)	Plocha MK (m ²)	Druh povrchu vozovky			
				Asfaltobeton (m ²)	Náhradní pojiva (m ²)	Nezpevněný povrch (m ²)	Penetrační makadam (m ²)
27	Školní	0,077	308	308			
28	Příkrá	0,098	294	294			
29	Kopcová	0,067	235	235			
30	Slepá	0,069	173	65		108	
31	Matyášťikovi paseky	1,410	4203	3351			879
32	Hřbitovní	0,165	743	743			
33	Helštýn	0,638	2706	2706			
34	K řadovkám	0,205	1025	1025			
35	Ke mlýnu	0,065	195	195			
36	Ke hřišti	0,466	1423	625	234	564	
37	Chovatelská	0,334	1782	1782			
	TR. C : CELKEM	12,804	47165	41030	234	2743	3185

Obr. 5: Soupis ulic v Jasenné, část 1. (BERECKA, 2000)

²² Označení hodonyma – I/69, je hlavní cesta, proto jsem to brala jako správnou odpověď

Číslo MK	Název ulice	Délka MK (km)	Plocha MK (m ²)	Druh povrchu vozovky			
				Asfaltobeton (m ²)	Náhradní pojiva (m ²)	Nezpevněný povrch (m ²)	Penetrační makadam (m ²)
1	Prostřední	0,891	3967	3967			
2	Sokolská	1,020	7550	7550			
3	Syrákovská	1,433	5732	5732			
4	K vleku	0,088	220			220	
5	Ke koupališti	0,144	432	432			
6	Kobzáňova	0,159	398			398	
7	Hořanská	0,393	1377	1377			
8	Pod Rozsoším	0,537	1593	225			1368
9	Záhumenská	0,344	1411	1411			
10	Pasecká I.	1,826	2489	1623			866
11	Pasecká II.	0,360	1080	384		624	72
12	Pod Dúbím	0,162	486	486			
13	K Úplsku	0,120	420	420			
14	Na fojtství	0,239	787	787			
15	Křivá	0,115	345	345			
16	Na kopeček	0,089	312	312			
17	Za zbrojnici	0,055	165	165			
18	K Sychrovu I.	0,230	1035	1035			
19	K Sychrovu II.	0,150	825	825			
20	Točna	0,067	402	402			
21	K pastvinám	0,146	388	135		253	
22	Středpolová	0,190	570	570			
23	K pálenici	0,062	248	248			
24	Pod Drahamy	0,103	309			309	
25	Podnikatelská	0,170	850	850			
26	K obci	0,117	687	420		267	

Obr. 6: Soupis ulic v Jasenné, část 2. (BERECKA, 2000)

V dotazníku jsem také zjišťovala, zda se potvrdila má domněnka, že některá stavení/grunty mají své toponymum. Některá příjmení (Bajza, Jurčák, Kovář, Macek, Mikuláščík, ...) se v obci opakují a rodiny se od sebe musely odlišit. Což byl mnohdy důvod vzniku místního jména/gruntu. (MACEK, 1957) Ke sběru těchto toponym jsem využila odborníky na místní specifika, současného kronikáře Pavla Sovičku a bývalého starosty Pavla Machovského. Na základě informací jsem vytvořila mentální mapu i se zaznačeným číslem popisným. Tato data jsem se rozhodla nakonec nezveřejnit, z toho důvodu, že některá toponyma by se mohla zmiňovaných dotknout. Zpracovanou mapu jsem použila pouze pro srovnání s daty respondentů. V dotazníku se vyskytlo třeba místní jméno: Žabárna/Na Žabárně. Zajímavé, je že toto toponymum se vyskytlo nejen v místě takto označené Pavlem Sovičkou a Pavlem Machovským, ale i ve dvou dalších různých domech umístěných ve stejné oblasti. Dle Pavla Sovičky a Pavla Machovského se Na Žabárně začalo říkat, protože za touto budovou vedl mlýnský náhon s výskytem žab. Pro zajímavost Jan Macek uvádí, že se toponymum Žabárna již nepoužívá, což dotazník vyvrátil. (otázkou je, zda se název nezačal znovu užívat po vydání jeho díla). (MACEK, 1957) Další ze zjištěných místních jmen

se v dotazníku objevilo např. toponymum Macek 90. Jméno vzniklo od čísla popisného. Dalším toponymem bylo třeba toponymum U Fojtů, které získalo své jméno díky rodinné příslušnosti k bývalým fojtům. Shodné jméno s mými poznatky bylo dále: U Kohůtků (přitom majitelé mají jiné příjmení), U Hustů (majitelé mají opět jiné příjmení), Zrníkovy paseky (majitelé gruntu mají stejné příjmení), U Sedláčků (majitelé stavení mají jiné příjmení), U Pavlíků (podle Obecní kroniky se přezdívka, z kterého toponymum dříve vzniklo, vyskytovala již v roce 1855). (Obecní kronika z let 1924 – 1936, 1936) Tato místní jména patří k toponymům děděným po několik generací. Mezi mě známá toponyma, před rozhovorem s bývalým starostou a s kronikářem, patřila také napsaná toponyma: U Berků, Helštýn a Bytovka. Mezi další, v dotazníku zmíněná toponyma patří: U Šimíků (majitelé mají opět jiné příjmení), U Fráňů, U Babíků (přezdívka majitele Tomance – Babíka a z nich odvozená toponyma byla, podle Jana Macka zapsaná, již v roce 1903). (MACEK, 1957) Na Hradě, Na 101, U Poláchů. Dohromady na tento dotaz odpovědělo 26 respondentů. Což hodnotím tak, že používání místních názvů takto malého významu upadá a asi je i častěji ohroženo obměnou a deformací (třeba v případě vnímání polohy místního jména Na Žabárně). Respondentům byla toponyma známá ze 60 % (viz Tab. 6). Bližší charakteristika jednotlivých věkových skupin i dílčí analýza všech toponym viz níže. Dílčí toponyma jsem vyhodnocovala i podle tabulek jednotlivých toponym u všech věkových kategorií.

Tab. 4 Výsledky výzkumu – charakteristika respondentů

1.) Věk	2.) Pohlaví	3. a) Užívání toponym při zaměstnání	3. b) Užívání toponym při zaměstnání. Bylo to před rozpadem JZD?	4.) Rodinná vazba	5.) Délka života v Jasenné	6.) Jméno ulice, na které žiji	7.) Místní název stavení
11	muž	Ne	Ne	a	10	-	-
11	muž	Ne	Ne	a	11	-	-
11	žena	Ne	Ne	b	3	-	-
11	žena	Ne	Ne	a	9	-	-
11	žena	Ne	Ne	b	10	-	-
10	žena	Ne	Ne	a	10	-	-
10	muž	Ne	Ne	b	10	-	-
10	muž	Ne	Ne	a	10	-	-
10	žena	Ne	Ne	b	10	-	-
10	žena	Ne	Ne	a	3	-	-
9	žena	Ne	Ne	b	9	-	-
9	žena	Ne	Ne	a	9	-	-

9	muž	Ne	Ne	b	9	-	-
9	žena	Ne	Ne	a	3	-	-
9	žena	Ne	Ne	-		-	-
14	muž	Ne	Ne	a	14	Sokolská	Žabárňa
14	muž	Ano	Ano ²³	b	12	-	-
14	muž	Ne	Ne	a	12	-	-
12	muž	Ne	Ne	a	11	-	-
14	muž	Ne	Ne	a	14	Sokolská	-
14	muž	Ne	Ne	a	14	Sokolská	-
16	žena	ano ²⁴	ne	a	13	ne	ne
18	žena	ne	ne	a	18	ne	Helštýn
18	žena	ne	ne	b	18	ne	ne
17	muž	ne	ne	a	17	Sokolská	Na Žabárni
19	muž	ano	ne	a	19	Sokolská	ne
26	žena	ne	ne	a	26	ne	ne
25	žena	ne	ne	a	21	ne	nevím
27	muž	ne	ne	a	27	V Rozsoší	ne
21	muž	ne	ne	a	21	ne	ne
21	muž	ne	ne	a	21	ne	nevím
28	žena	ne	ne	a	28	ne	ne
23	žena	ano	ne	a	19	Dolansko	ne
25	muž	ne	ne	a	25	ne	ne
23	muž	ne	ne	c	2	Frýdlovic	Bývalá škola
28	žena	ne	ne	a	28	Sokolská	Bytovka
28	žena	ne	ne	c	6	ne	ano
26	muž	ne	ne	a	22	Ke Mlýnu	Ne
29	žena	ne	ne	a	19	Kovářova	ne
26	žena	ne	ne	a	23	nevím	ne
23	muž	ne	ne	a	21	nevím	ne
34	žena	ne	ne	a	13	-	ne
35	žena	ano	ne	a	35	Oškerovy paseky	Zrníkovy paseky
32	muž	ano	ne	a	32	Křivá/Májová	ne
40	žena	ne	ne	a	40	-	ne
46	žena	ne	ne	b	24	-	ne
32	žena	ne	ne	a	32	Pasecká I.	U Zelí
47	žena	ne	ne	a	18	-	ne
43	muž	ano	ne	a	43	Rozsoší	ne
48	žena	ne	ne	a	48	Hlavní	ne

²³ Vím, že je tohle nesmysl, ale přepsala jsem, co respondent zapsal. Myslím si, že se spíš spletl.

²⁴ Respondent mohl vykonávat brigádu v Jasenné, kde toponyma používal, zde si nemyslím, že se jedná o omyl.

45	žena	ne	ne	c	17	ano	Žabárna
49	muž	ano	ano	a	49	Sokolská	Žabárna
50	muž	ne	ne	c	27	-	ne
48	muž	ano	ne	a	48	Sokolská	
44	muž	ne	ne	a	12	Záhumenská	ne
40	žena	ne	ne	a	32	Záhumenská	ne
46	muž	ne	ne	a	46	Sokolská	U Šimíků
43	žena	ne	ne	c	14	-	nevím
40	žena	ne	ne	a	28	Sokolská	ne
48	žena	ne	ne	a	48	Paseky	U Pavlíků
50	muž	ne	ne	a	20		U Fráňů
35	muž	ne	ne	a	30	Sokolská	Bytovka
38	muž	ne	ne	a	38	Sokolská	ne
49	žena	ano	ano	c	28	-	ne
46	muž	ano	ne	a	46	Záhumenská	ne
32	muž	ano	ne	a	31	-	ano
43	muž	ne	ne	a	43	Na Kopečku	ne
47	žena	ne	ne	c	28	Sokolská	ne
57	žena	ne	ne	a	36	ne	Na Hradě
56	žena	ne	ne	a	56	Ke kopečku	ne
54	žena	ne	ne	c	35	-	U Kohůtků
58	muž	ne	ne	a	58	-	ne
54	žena	ne	ne	a	54	Helštýn	
70	žena	ano	ano	b	65	Sokolská	U Bořutů, Na Žabárně
62	žena	ano	ano	a	62	-	ne
52	žena	ano	ano	a	52	Pasecká I.	U Hustů
59	muž	ano	ano	c	34	-	ne
63	žena	ano	ano	a	63	Rozsoší	nevím
63	muž	ano	ano	a	63	-	U Babíků
56	žena	ne	ne	a	56	Hlavní	ne
69	žena	-	-	a	47	Sokolská	U Šimíků
58	žena	ne	ne	c	35	Sokolská	bytovka
69	žena	ano	ano	a	69	-	
67	žena	ne	ne	c	42	-	ne
54	žena	ne	ne	a	54	K řadovkám	U Berků
60	muž	ano	ano	a	60	ne	ne
69	muž	ano	ano	a	69	-	
63	žena	ne	ne	a	63	-	
52	žena	ne	ne	c	30	Sokolská	ne
58	muž	ano	ne	c	38	Ke Kopečku	ne
58	muž	ano	ano	a	58	Ke Kopečku	ne

68	muž	ano	ano	c	68	-	U Fojtů, U Chupíků
70	muž	ano	ano	a	70	-	ne
73	žena	ano	ano	a	73	Matyáščíkovy paseky	U Poláchů
76	muž	ano	ano	a	76	Matyáščíkovy paseky	U Poláchů
81	muž	ano	ano	a	81	Záhumenní	ne
75	žena	ano	ano	c	55	Záhumenská	ne
73	muž	ano	ano	a	73	Sokolská	Na 101, Na Žabárně
85	žena	ano	ano	a	85	-	ne
78	žena	ano	ano	c	58	-	Macek 90
78	žena	ano	ano	a	78	Paseky	U Sedláčků, U Mikuláščíků
76	žena	ne	ne	a	76	Helštýn	
73	muž	ne	ne	a	73	Sokolská	ne
71	muž	ano	ano	a	71	-	
73	muž	ano	ano	a	73	Sokolská	ne

Zdroj: vlastní výzkum i zpracování

Tab. 5 Výsledky výzkumu – jednotlivá toponyma

	Znalost toponyma	Schopnost najít toponymum v terénu	Schopen najít toponymum v mapě	Přiřazení toponyma k fotografii
1. Díly	54	23	4	10
2. Duboviny	64	39	22	28
3. Gajdoška	40	23	7	15
4. Hodín	83	69	22	34
5. Holbíkův vrch	62	47	23	16
6. Jasenka	95	82	52	67
7. Kozí hřbet	68	46	24	23
8. Lutoninka	102	88	55	60
9. Na Solniskoch	15	6	1	3
10. Nad Kubjáčků	2	0	0	0
11. Odjatě	45	22	10	5
12. Oškerovy paseky	99	93	19	58
13. Stráň	78	46	20	25
14. Střešnoví	46	36	17	21
15. Střetpole/Středpole	83	74	60	42
16. Syrakov/Sirákov	106	106	67	68
17. Ščepnica	35	15	2	5
18. Široká	29	11	5	4
19. Táborek	45	29	13	21
20. Vartovna	106	105	60	92

21. Větrné	64	35	20	24
22. Zádraží	38	13	10	9
23. Zornica	104	89	59	87

Zdroj: vlastní výzkum i zpracování

Výzkum trval 2 měsíce intenzivní práce v terénu. Přibližně stejnou dobu trvalo vyhodnocení výsledků.

Velmi náročná pro mě byla analýza map. Bylo obtížné určit, kam dát hranici názvu. Ještě složitější byla analýza bodů v mapě. Také Osman píše, že je u mentálních map obtížná srovnatelnost respondentů. Další, co se v mém výzkumu promítlo, je to, že práce s mapou je mnohem náročnější pro lidi se zrakovou vadou. Někteří starší respondenti z tohoto důvodu odmítli mapu vyplnit. Osman však nezmiňuje pouze nevýhody mentálních map, ale také jejich výhody. V mém výzkumu byly mapy přidanou prostorovou informací doplňující dotazník. A zároveň při opakovaném výskytu názvů sloužily jako preferenční informace. (OSMAN, 2010)

V této práci jsem se rozhodla nespojovat data získaná od respondentů ve věku do 11 let s ostatními respondenty do jedné mapy. Vypracovala jsem zvlášť mapy s daty získanými od dětí ve věku do 11 let. Myslím si, že žáci 1. stupně, už sice někdy mapu viděli, ale ještě s ní neumí pracovat. Ve všech ostatních položkách byly výsledky od dětí do věku 11 let, zahrnuty do společné tabulky.

7.2 Dílčí analýza jednotlivých toponym

V této kapitole je vypracované každé toponymum zvlášť. Součástí je podrobná analýza dat vzešlých z dotazníku vztahujících se k toponymům. Součástí je i analýza zakreslení polohy v mapě, včetně procentuálního grafu míry přesnosti tipovaných bodů. Mapy zachycující výsledky zákresů toponym jsou součástí přílohy. Výsledky jsem analyzovala i za pomoci tabulek z kapitoly *Souhrnná analýza*, a zároveň z tabulek jednotlivých věkových skupin v kapitolách *Dílčí analýzy věkových skupin*.

7.2.1 Toponymum Díly

Polohu toponyma na mapě určovalo 16 respondentů (viz Tab. 6). Do určené hranice umístili toponymum 4 respondenti, do vzdálenosti 250 m (včetně) od hranice 6 respondentů, mimo 6 respondentů. Procentuální úspěšnost tipu byla 25 % (viz. Obr. 7).

Velký rozdíl mezi schopnostmi lokalizovat toponymum v terénu a na mapě (23:4) si vysvětlují horší orientací respondentů v menší mapě. Všechny zákresy v mapě byly správně

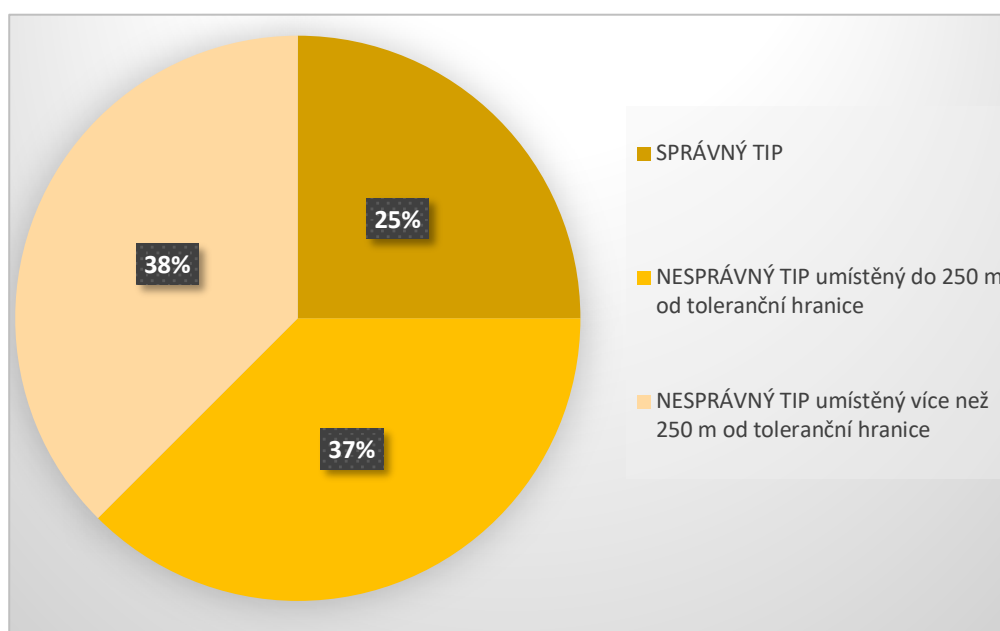
orientovány, vzhledem k zástavbě v obci, a je vidět, že se nachází v blízkosti toponyma Díly. (viz Příloha 10).

Téměř polovina (54 respondentů) o toponymu Díly někdy slyšela, z toho menší polovina (23) je schopná lokalizovat toponymum v terénu, 4 na mapě a 10 respondentů je na základě charakteristických prvků schopná přiřadit toponymum k fotografii. Z dílčích výsledků jednotlivých věkových kategorií vyplynulo, že toponymum znaly spíše starší ročníky (ve věku 51 – 70 let a nad 71 let). Myslím si, že zde hrála roli vazba na profesi v souvislosti s toponymy. Místo totiž patřilo k obdělávaným pozemkům JZD.

Tab. 6 Výsledky zákresu do mapy – toponymum Díly

DÍLY	SPRÁVNÝ TIP	NESPRÁVNÝ TIP umístěný do 250 m od toleranční hranice	NESPRÁVNÝ TIP umístěný více než 251 m od toleranční hranice
POČET TIPŮ	4	6	6

Zdroj: vlastní výzkum i vlastní zpracování

Obr. 7: Výsledky zákresu do mapy – toponymum Díly

Zdroj: vlastní výzkum, i vlastní zpracování

7.2.2 Toponymum Duboviny

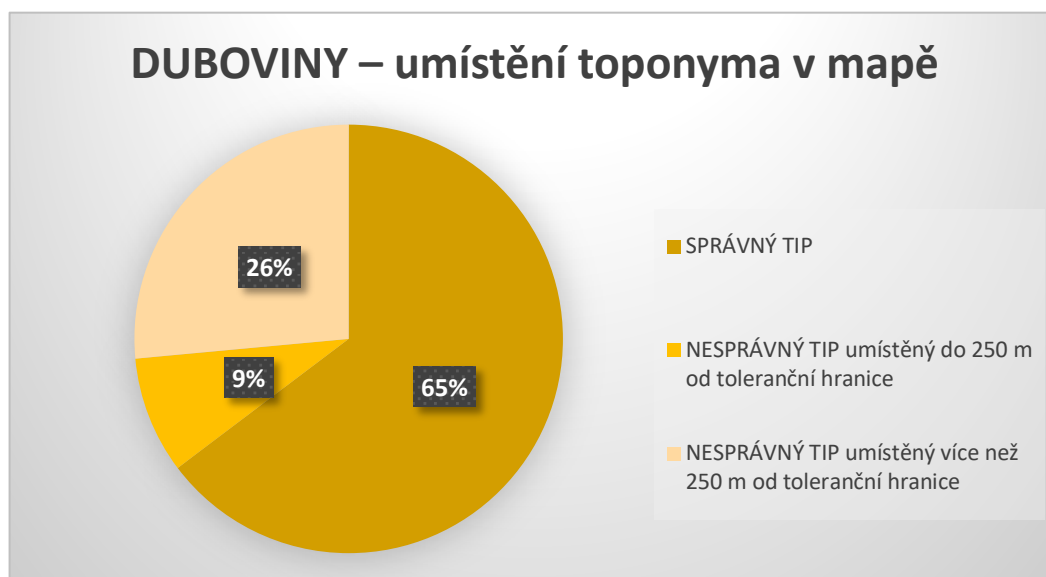
Polohu toponyma na mapě určovalo 34 zúčastněných (viz Tab. 7). Do určené hranice umístilo toponymum 22 respondentů, do vzdálenosti 250 m (včetně) od hranice 3 respondenti, mimo 9 respondentů. Procentuální úspěšnost tipu byla 65 % (viz Obr. 8).

Duboviny zabírají obrovskou trojúhelníkovou výseč lesního porostu na západě obce, což ulehčilo respondentům zakres do map (viz Příloha 10). Další Duboviny na východě obce neznal ani jeden respondent. Vyšší koncentraci nesprávných tipů východně od Dubovin (západních) přičítám záměně s obdobným toponymem Dúbí. Tato záměna mohla ovlivnit výslednou znalost toponyma Duboviny. Ovlivnění však nebylo velké. Usuzuji tak z faktu, že 72 % respondentů, znalých lokalizace toponyma, přiřadilo správně i fotografii. Duboviny znaly všechny věkové kategorie. S rostoucím věkem jejich znalost stoupala (s jedinou odchylkou u věkové kategorie 20 – 30 let). O Dubovinách je v Jasenné poměrně vysoké povědomí. Může to být dáno větší rozlohou toponyma s rozlehlým lesem v kterém hospodaří více vlastníků.

Tab. 7 Výsledky zákresu do mapy – toponymum Duboviny

DUBOVINY	SPRÁVNÝ TIP	NESPRÁVNÝ TIP umístěný do 250 m od toleranční hranice	NESPRÁVNÝ TIP umístěný více než 251 m od toleranční hranice
POČET TIPŮ	22	3	9

Zdroj: vlastní výzkum, vlastní zpracování

Obr. 8: Výsledky zákresu do mapy – toponymum Duboviny

Zdroj: vlastní výzkum i zpracování

7.2.3 Toponymum Gajdoška

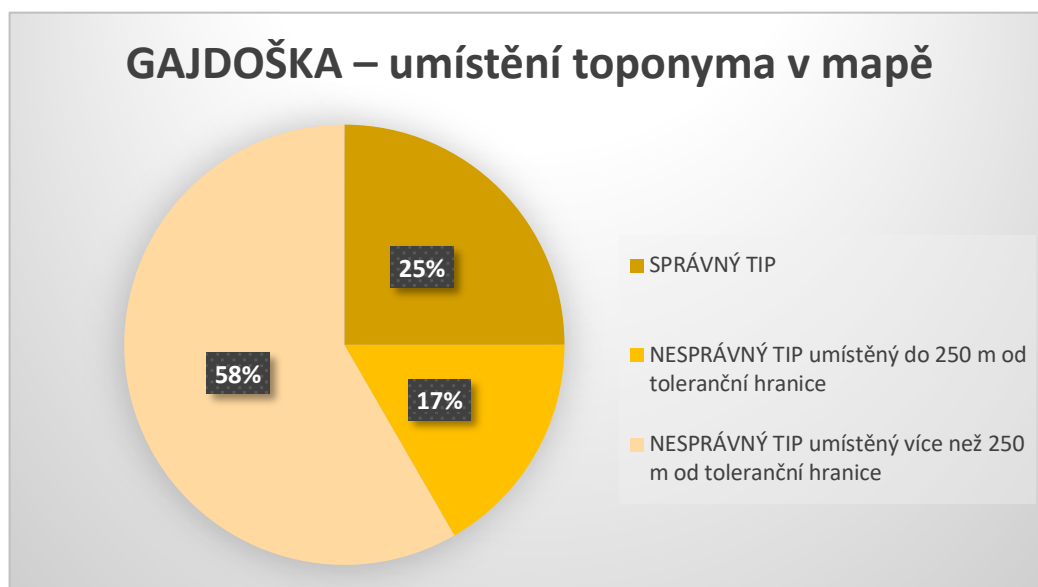
Polohu toponyma na mapě určovalo 16 zúčastněných (viz Tab. 8). Do určené hranice umístilo toponymum 7 respondentů, do vzdálenosti 250 m (včetně) od hranice 2 respondenti, mimo 7 respondentů. Procentuální úspěšnost tipu byla 58 % (viz Obr. 9).

Ze dvou vybraných studánek je Gajdoška ta známější. Může to být způsobené tím, že je tradiční součástí pochodu při Otevírání/Zavírání studánek. Navzdory obtížné lokalizaci v mapě, byla úspěšnost správného zákresu studánky poměrně vysoká (viz Příloha 11). U Gajdošky zcela neplatí, že znalost toponyma s věkem roste. Vysoká znalost – 33 %, je i u žáků ve věku do 11 let. Toponymum je pro mládež poměrně atraktivní, vzhledem k tomu, že se jedná o studánku.

Tab. 8 Výsledky zákresu do mapy – toponymum Gajdoška

GAJDOŠKA	SPRÁVNÝ TIP	NESPRÁVNÝ TIP umístěný do 250 m od toleranční hranice	NESPRÁVNÝ TIP umístěný více než 251 m od toleranční hranice
POČET TIPŮ	7	2	7

Zdroj: vlastní výzkum, vlastní zpracování

Obr. 9: Výsledky zákresu do mapy – toponymum Gajdoška

Zdroj: vlastní výzkum i zpracování

7.2.4 Toponymum Hodín

Polohu toponyma na mapě určovalo 22 zúčastněných (viz Tab. 9). Do určené hranice umístilo toponymum 22 respondentů, do vzdálenosti 250 m (včetně) od hranice 21 respondentů, mimo 19 respondentů. Procentuální úspěšnost tipu byla 35 % (viz Obr. 10).

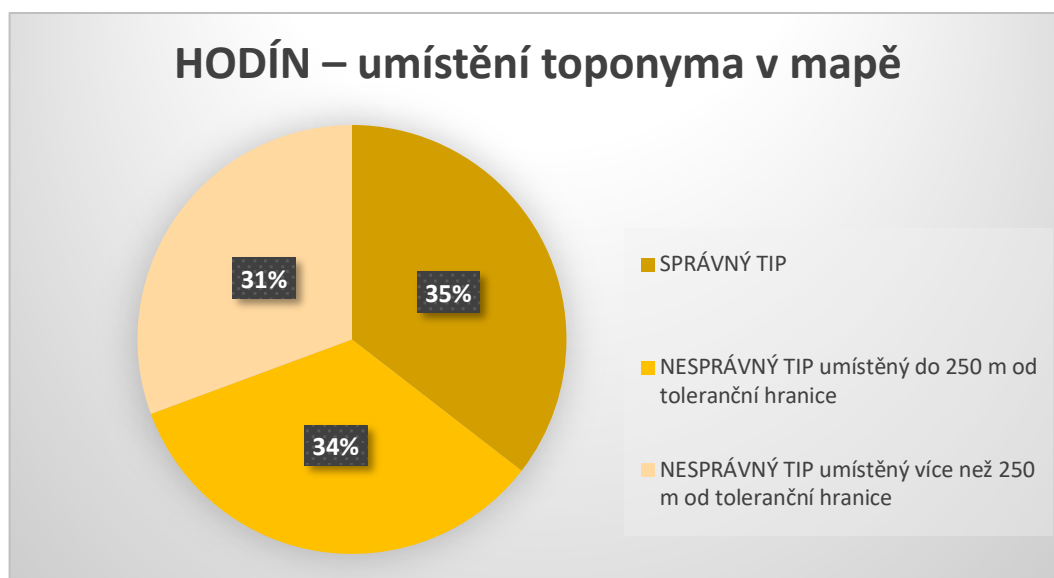
U Hodína byl předpoklad velkého množství nesprávných lokalizací v mapě. Tento předpoklad se potvrdil (viz příloha 11). Pravděpodobným důvodem je to, že Hodín je součástí velkého lesního komplexu na jihovýchodě obce. Hodín znalo 83 místních občanů, z toho 69 respondentů bylo schopno určit toponymum v terénu. Správné přiřazení

Hodina k fotografiím bylo méně četné (34). Vysvětlením bylo, že se jedná o lesní komplex, bez markantních bodů, čemuž odpovídá i přiložená fotografie. Přesto, že jde o starší jméno (zapsané i ve stabilním katastru), povědomost o něm zůstává stále vysoká.

Tab. 9 Výsledky zákresu do mapy – toponymum Hodín

HODÍN	SPRÁVNÝ TIP	NESPRÁVNÝ TIP umístěný do 250 m od toleranční hranice	NESPRÁVNÝ TIP umístěný více než 251 m od toleranční hranice
POČET TIPŮ	22	21	19

Zdroj: vlastní výzkum, vlastní zpracování

Obr. 10: Výsledky zákresu do mapy – toponymum Hodín

Zdroj: vlastní výzkum i zpracování

7.2.5 Toponymum Holbíkú vrch

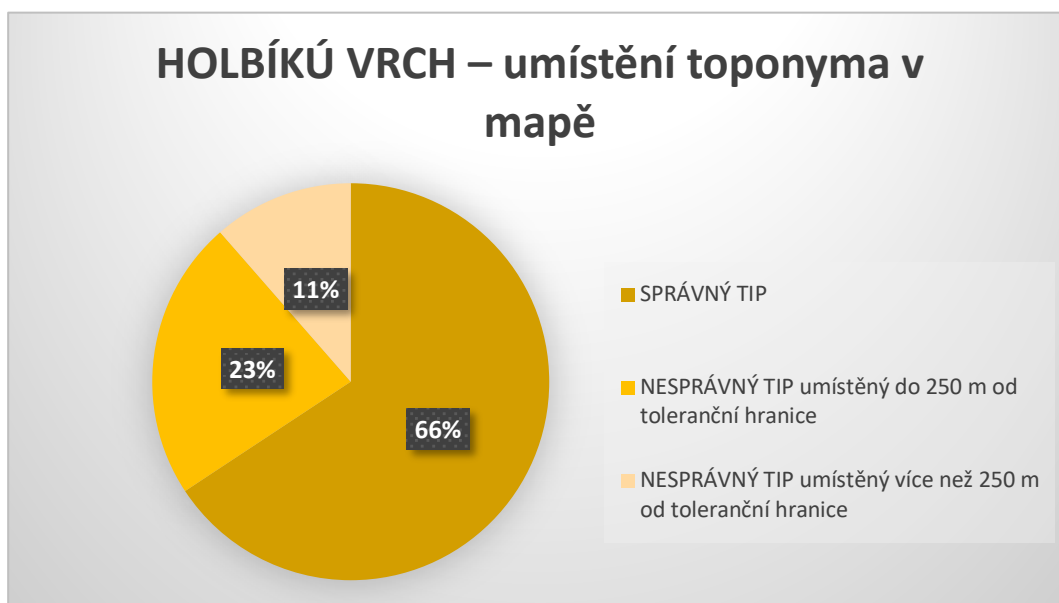
Polohu toponyma na mapě určovalo 35 respondentů (viz Tab. 10). Do určené hranice umístilo toponymum 23 respondentů, do vzdálenosti 250 m (včetně) od hranice 8 respondentů, mimo 4 respondenti. Procentuální úspěšnost tipu byla 66 % (viz Obr. 11).

Polohu Holbíkova vrchu v mapě správně nebo v těsné blízkosti označila většina respondentů (viz Příloha 12). Důvodem je pravděpodobně fakt, že pod uvedeným vrchem stále žije rodina Holbíkú. Dokonce někteří respondenti, kteří Holbíkú vrch neznali řekli: „...to bude určitě ten kopec za Holbíkama“. Toponymum zatím patří k živým názvům. Otázkou je, co by se stalo, kdyby se v blízkosti již příjmení Holbík nevyskytovalo?

Tab. 10 Výsledky zákresu do mapy – toponymum Holbíkú vrch

HOLBÍKÚ VRCH	SPRÁVNÝ TIP	NESPRÁVNÝ TIP umístěný do 250 m od toleranční hranice	NESPRÁVNÝ TIP umístěný více než 251 m od toleranční hranice
POČET TIPŮ	23	8	4

Zdroj: vlastní výzkum, vlastní zpracování

Obr. 11: Výsledky zákresu do mapy – toponym Holbíkú vrch
zdroj: vlastní výzkum i zpracování

7.2.6 Toponymum Jasenka

Polohu toponyma na mapě určovalo 59 lidí (viz Tab. 11). Do určené hranice umístilo toponymum 52 respondentů, mimo 7 respondentů. Procentuální úspěšnost tipu byla 88 % (viz Obr. 12).

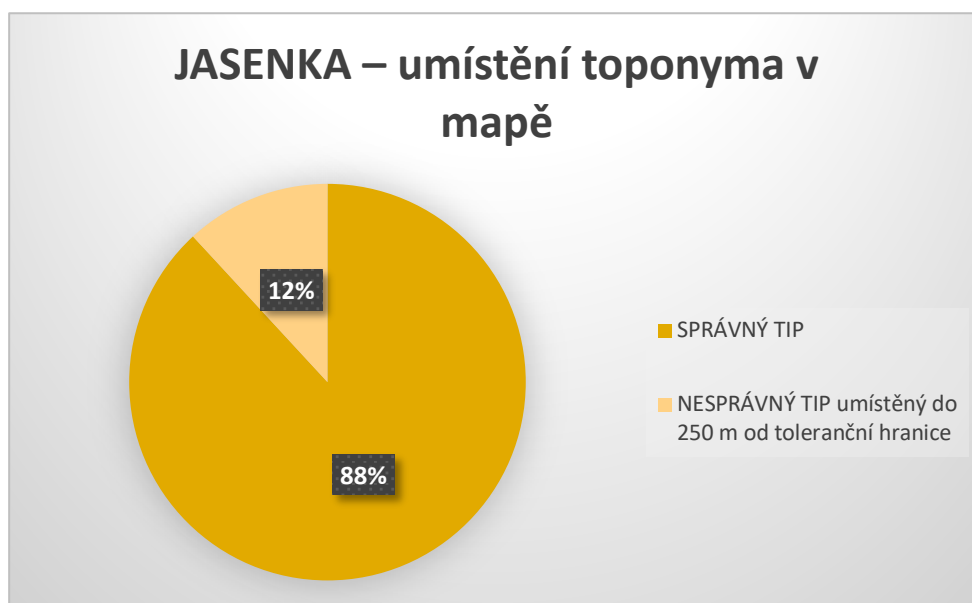
U toponyma Jasenky, stejně jako u Lutoninky, jakožto vodních toků, nebyla při zakreslování v mapě použita kategorizace vzdálenosti od hranice toponyma. Předpoklad časté záměny Jasenky s Lutoninkou se nepotvrdil (viz Příloha 12). Jasenka patří k živým toponymům, myslím si, že je to dáno i povahou názvu. Jasenka byla také 4. nejčastějším názvem rozpoznávaným na fotografiích (celkem tento název určilo 67 respondentů). Součástí dotazníku bylo také zjišťování toho, zda účastníci výzkumu ví, kde je soutok Jasenky a Lutoninky. Přestože se soutok nachází v intravilánu obce, povědomí o něm je nízké (34 respondentů). Zajímavostí bylo, že Jasenku znalo, přesně určilo v terénu i v mapě, a dokonce i na fotografiích všech 15 žáků prvního stupně zúčastněných výzkumu, což se v žádné jiné skupině, ani u žádného jiného toponyma neopakovalo. Vysvětlují si to tím, že součástí výuky žáků, je téma místní region. U Jasenky je zarážející, že starší ročníky (51 – 70 let, nad 71 let) znaly toponymum méně než mladší. Důvodem může být,

že ve starších mapách nebývala Jasenka zakreslená (viz analýza mapových děl) nebo dokonce špatným zákresem v mapě (viz obecní kronika). Jasenka patří k živým toponymům.

Tab. 11 Výsledky zákresu do mapy – toponymum Jasenka

JASENKA	SPRÁVNÝ TIP	NESPRÁVNÝ TIP
POČET TIPŮ	52	7

Zdroj: vlastní výzkum, vlastní zpracování

Obr. 12: Výsledky zákresu do mapy – toponymum Jasenka
zdroj: vlastní výzkum i zpracování

7.2.7 Toponymum Kozí hřbet

Polohu toponyma na mapě určovalo 32 respondentů (viz Tab. 12). Do určené hranice umístilo toponymum 24 respondentů, do vzdálenosti 250 m (včetně) od hranice 3 respondenti, mimo 5 respondentů. Procentuální úspěšnost tipu byla 75 % (viz Obr. 13).

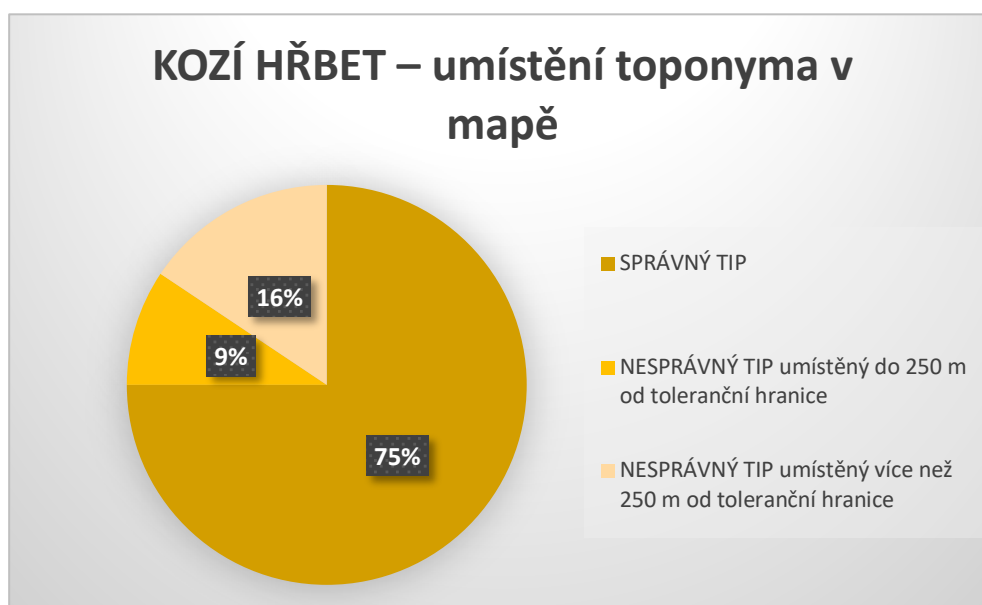
Kozí hřbet je hřeben, který je v jednom místě zúžený. Toto zúžení jej dělí na jihozápadní část, kam jej v souladu s novějšími turistickými mapami lokalizují ve své bakalářské práci, a na severovýchodní část, kam lokalizuje toponymum Jan Macek. (MACEK, 1957) Dle mapy lze vidět, že Kozí hřbet byl častěji lokalizován v jihozápadní části hřebene (viz Příloha 13). Při rozhovorech s respondenty jsem se setkala spíše s tím, že starší obyvatelé (skupina 51–70 let a skupina nad 71 let) byli ti, kteří označovali Kozí hřbet severovýchodním směrem, zatímco mladší ročníky značily Kozí hřbet v jihozápadní části. Možné vysvětlení může být takové, že starší ročníky znají tento název spíše

z Mackových map, zatímco mladší ročníky často využívají portál Mapy.cz, kde je zakreslena právě jihozápadní poloha. Kozí hřbet patří k živým toponymům.

Tab. 12 Výsledky zákresu do mapy – toponymum Kozí hřbet

KOZÍ HŘBET	SPRÁVNÝ TIP	NESPRÁVNÝ TIP umístěný do 250 m od toleranční hranice	NESPRÁVNÝ TIP umístěný více než 251 m od toleranční hranice
POČET TIPŮ	24	3	5

Zdroj: vlastní výzkum, vlastní zpracování

Obr. 13: Výsledky zákresu do mapy – toponymum Kozí hřbet (zdroj: vlastní výzkum i zpracování)

7.2.8 Toponymum Lutoninka

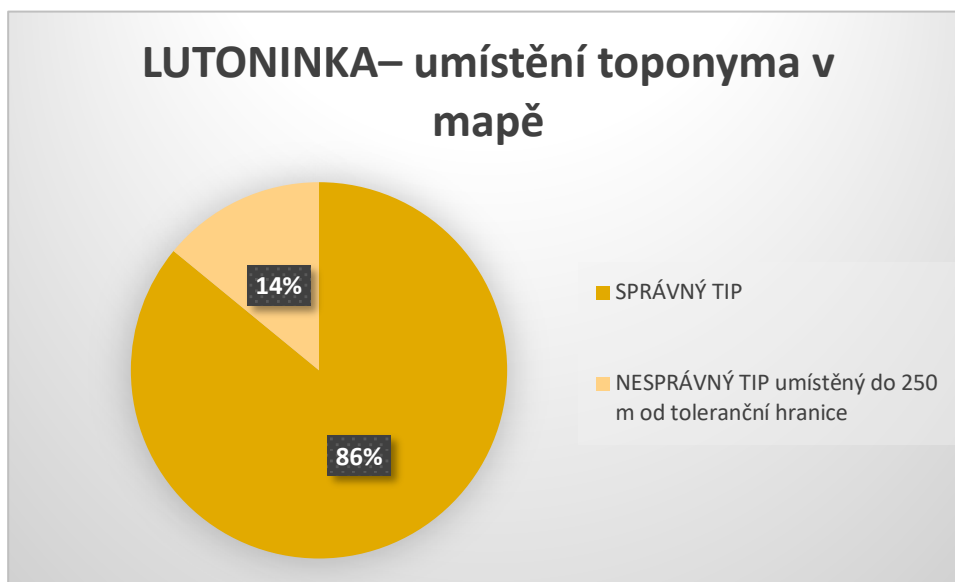
Polohu toponyma na mapě určovalo 64 respondentů (viz Tab. 13). Do určené hranice umístilo toponymum 55 respondentů, mimo 9 respondentů. Procentuální úspěšnost tipu byla 86 % (viz Obr. 14). Lutoninka byla tipována čtyřikrát na vodním toku Jasenky a pětkrát na přítocích Lutoninky (Příloha 13).

Lutoninka patří k jednomu z nejvíce známých toponym vůbec. Lutoninku znalo 102 respondentů, v terénu určilo toponymum 88 respondentů a 60 jich dokázalo správně toponymum přiřadit k fotografii. Toponymum je podle mě živé a známé napříč věkovými kategoriemi.

Tab. 13 Výsledky zákresu do mapy – toponymum Lutoninka

LUTONINKA	SPRÁVNÝ TIP	NESPRÁVNÝ TIP
POČET TIPŮ	55	9

Zdroj: vlastní výzkum, vlastní zpracování

Obr. 14: Výsledky zákresu do mapy – toponymum Lutoninka

zdroj: vlastní výzkum i zpracování

7.2.9 Toponymum Na Solniskoch

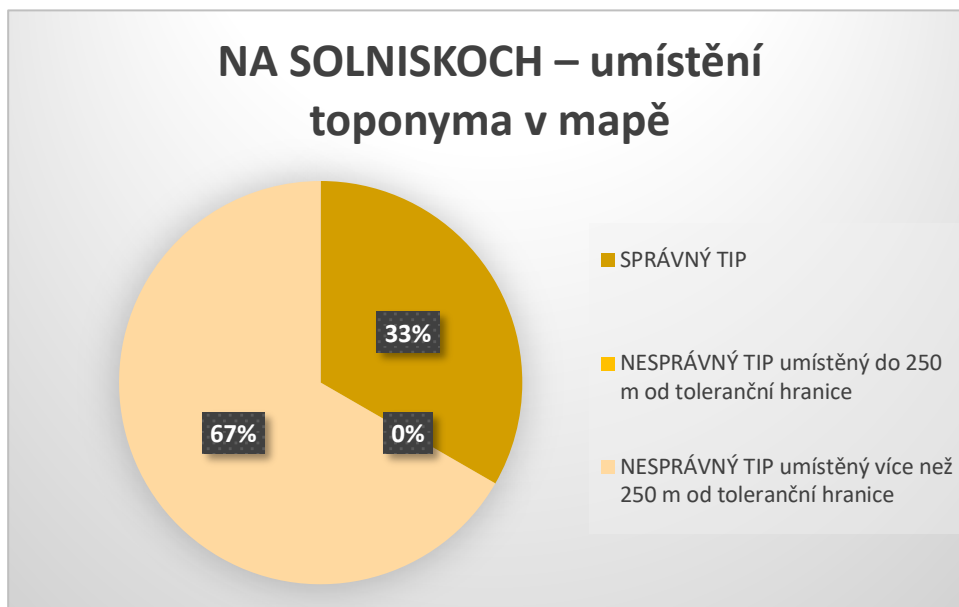
Polohu toponyma na mapě určovali 3 respondenti (viz Tab. 14). Do určené hranice umístil toponymum 1 respondent, do vzdálenosti 250 m (včetně) od hranice 0 respondentů, mimo 2 respondenti. Procentuální úspěšnost tipu byla 33 % (viz Obr. 15). Jméno Na Solniskoch někdy slyšelo jen 15 respondentů, pouze 6 bylo schopno určit polohu, pouze 1 jej uměl správně vyznačit do mapy, zbylí dva respondenti, co také hádali v mapě, nedokázali sice určit přesné místo, ale podle mě polohu podle mapy téměř správně zakreslili (viz Příloha 14). Přece jen studánka je pro přesné zakreslení náročná dovednost.

Jméno Na Solniskoch patřilo k jednomu z nejméně známých názvů, kterému možná hrozí vymření či obměna (ačkoliv momentálně je studánka Na Solniskoch vyvěšena na obecních stránkách, coby výsledek mé bakalářské práce, tak se možná jméno uměle udrží po další generace). Je pravda, že tento název znaly více starší skupiny. Toponymum patří k názvům méně živým, ale myslím si, že povědomí o tomto názvu může mírně stoupnout.

Tab. 14 Výsledky zákresu do mapy – toponymum Na Solniskoch

NA SOLNISKOCH	SPRÁVNÝ TIP	NESPRÁVNÝ TIP umístěný do 250 m od toleranční hranice	NESPRÁVNÝ TIP umístěný více než 251 m od toleranční hranice
POČET TIPŮ	1	0	2

Zdroj: vlastní výzkum, vlastní zpracování

Obr. 15: Výsledky zákresu do mapy – toponymum Na Solniskoch

zdroj: vlastní výzkum i zpracování

7.2.10 Toponymum Nad Kubjáčkú

Toponymum Nad Kubjáčkú patří k nejméně známým toponymům. Nikdo neurčil název v terénu, na mapě, ani fotografii. Pouze dva respondenti uvedli, že o názvu v souvislosti s Jasennou někdy slyšeli. Jeden z těchto respondentů však nemá v Jasenné ani předky. Myslím si, že tohle toponymum již nelze pokládat za živé (už jen z toho důvodu že se nenašel nikdo, kdo by věděl, kde toponymum je).

Tab. 15 Výsledky zákresu do mapy – toponymum Nad Kubjáčkú

NAD KUBJÁČKÚ	SPRÁVNÝ TIP	NESPRÁVNÝ TIP umístěný do 250 m od toleranční hranice	NESPRÁVNÝ TIP umístěný více než 251 m od toleranční hranice
POČET TIPŮ	0	0	0

Zdroj: vlastní výzkum, vlastní zpracování

7.2.11 Toponymum Odjatě

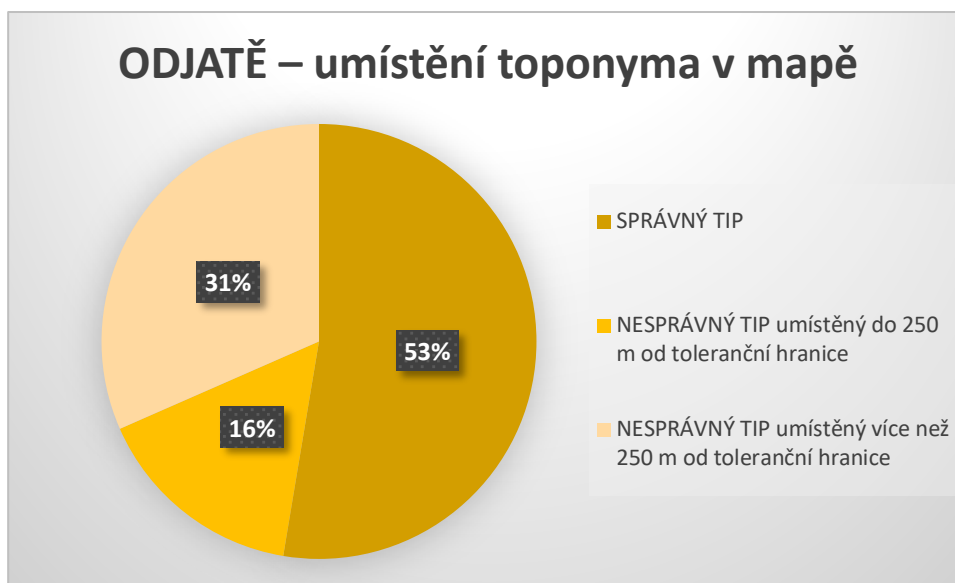
Polohu toponyma na mapě určovalo 19 respondentů (viz Tab. 16). Do určené hranice umístilo toponymum 10 respondentů, do vzdálenosti 250 m (včetně) od hranice 3 respondenti, mimo 6 respondentů. Procentuální úspěšnost tipu byla 75 % (viz Obr. 16).

Toponymum bylo občanům známé. Jde o rozsáhlý les, kde lze předpokládat velké množství vlastníků, což mohl být důvod vyšší znalosti toponyma. Vzhledem k tomu, že se toponymum nachází v rozsáhlém lesním komplexu na východě obce, tak byl předpoklad nižšího počtu správné lokalizace v mapě. Což se potvrdilo (viz Příloha 14). V mapě byly tři ohniska častějšího výskytu, 2 přímo v Odjaťách a jeden na Kozím hřbetě. Toponymum patří mezi živá toponyma.

Tab. 16 Výsledky zákresu do mapy – toponymum Odjatě

ODJATĚ	SPRÁVNÝ TIP	NESPRÁVNÝ TIP umístěný do 250 m od toleranční hranice	NESPRÁVNÝ TIP umístěný více než 251 m od toleranční hranice
POČET TIPŮ	10	3	6

Zdroj: vlastní výzkum, vlastní zpracování

Obr. 16: Výsledky zákresu do mapy – toponymum Odjatě

Zdroj: vlastní výzkum i zpracování

7.2.12 Toponymum Oškerovy paseky

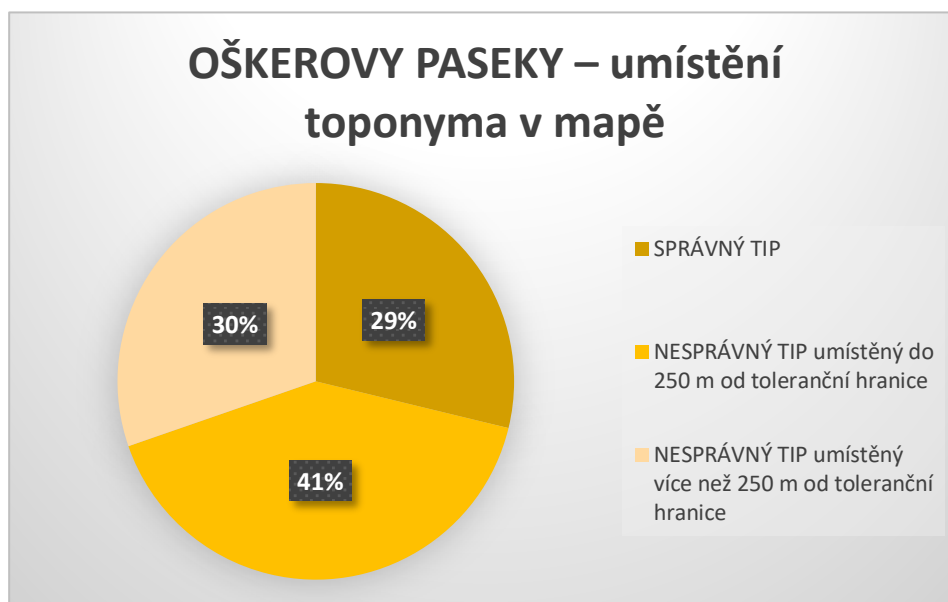
Polohu toponyma na mapě určovalo 66 zúčastněných (viz Tab. 17). Do určené hranice umístilo toponymum 19 respondentů, do vzdálenosti 250 m (včetně) od hranice 27 respondentů, mimo 20 respondentů. Procentuální úspěšnost tipu byla 29 % (viz Obr. 17).

Oškerovy paseky jsou známé pro tragédii rodiny Oškerových, proto jsem předpokládala vyšší znalost toponyma. Naopak předpoklad správného umístění na mapě, byl velmi nízký. Oškerovy paseky měly nejčastěji umístěné tipy, podél hranic (viz Příloha 15). V mapě, kterou respondenti dostali k vyplnění, byly Oškerovy paseky obtížně identifikovatelné. Mapa znázorňovala pouze katastr obce Jasenná, který zahrnuje pouze menší část v lese ukrytých pasek. I díky tomu byly Oškerovy paseky lokalizovány častěji v místech, kde se nachází na mapě lépe rozlišitelné „Zrníkovy paseky“. Překvapivá byla i nízká úspěšnost rozpoznání toponyma na fotografii. Pouze 58 respondentů správně přiřadilo toponymum k fotografii. Může to být tím, že byla vybrána fotografie, znázorňující část pasek rozkládajících se na jasenském katastru. Zatímco dům, který je přirozenou dominantou, stál v pozadí.

Tab. 17 Výsledky zákresu do mapy – toponymum Oškerovy paseky

OŠKEROVY PASEKY	SPRÁVNÝ TIP	NESPRÁVNÝ TIP umístěný do 250 m od toleranční hranice	NESPRÁVNÝ TIP umístěný více než 251 m od toleranční hranice
POČET TIPŮ	19	27	20

Zdroj: vlastní výzkum, vlastní zpracování

Obr. 17: Výsledky zákresu do mapy – toponymum Oškerovy paseky

Zdroj: vlastní výzkum i zpracování

7.2.13 Toponymum Stráň

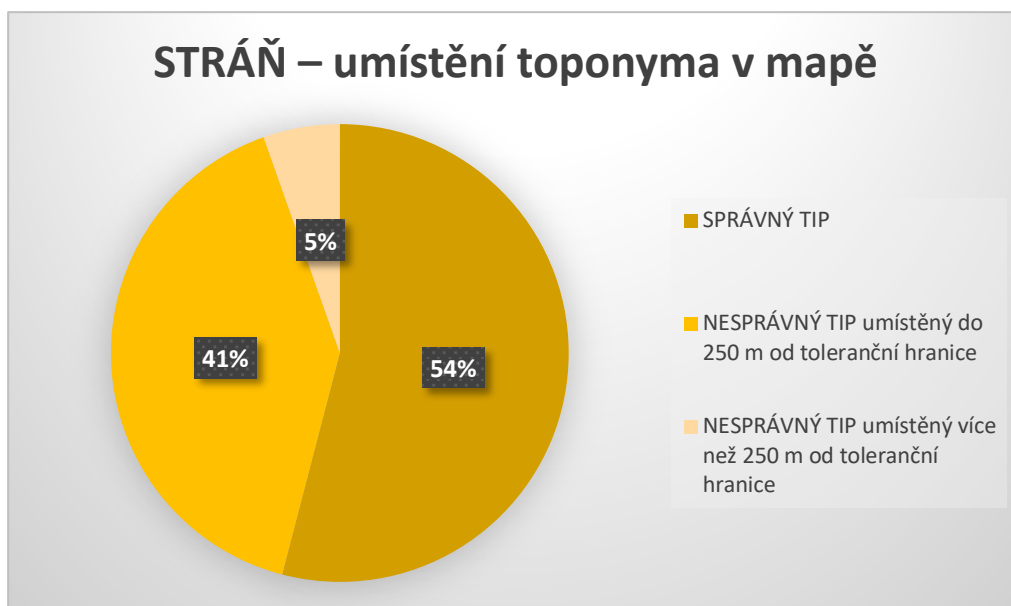
Polohu toponyma na mapě určovalo 37 respondentů (viz Tab. 18). Do určené hranice umístilo toponymum 20 respondentů, do vzdálenosti 250 m (včetně) od hranice 15 respondentů, mimo 2 respondenti. Procentuální úspěšnost tipu byla 54 % (viz Obr. 18).

Stráň byla vybrána pro její záznam ve stabilním katastru. Problém je, že Strání je v Jasenné vícero. Konkrétně tři (viz Příloha 15). Dvě z nich byly respondenty označeny. Stráň na severovýchodní části obce měla menší ohnisko výskytu. Největším ohniskem výskytu bylo umístění polohy Stráně v západní části obce, tedy v místech, kde se nachází Stráň zakreslená ve stabilním katastru. Dalším ohniskem nejčastějšího výskytu, je umístění polohy severně nad tuto hranici názvu, zde jsem však toleranční hranici již neprotahovala, a to z toho důvodu, že se zde nachází vrchol Strážná, který je rozlehlým toponymem a dá se od Stráně za pomoci vrstevnic odlišit. Toponymum znalo 78 respondentů, 46 jej bylo schopno určit i v terénu, pouze 20 na mapě a pouze 25 bylo schopno přiřadit toponymum k fotografii, což si neumím vysvětlit, protože si myslím, že na fotografii byla dobrým vodítkem cesta na „Matyáščíkovy paseky“. Z věkové skupiny nad 71 let znali název všichni respondenti, a až na jednoho dokonce všichni věděli, kde toponymum je. Je to dané i tím, že toto místo obhospodařovalo JZD. Tato skupina se také nejlépe orientovala v mapě. Nadprůměrné hodnoty vykazovala také skupina ve věku 51–70 let, která také pracovala za působení družstva. Ta znala toponymum z 88 %. Toponymum lze tedy považovat za živý název.

Tab. 18 Výsledky zákresu do mapy – toponymum Stráň

STRÁŇ	SPRÁVNÝ TIP	NESPRÁVNÝ TIP umístěný do 250 m od toleranční hranice	NESPRÁVNÝ TIP umístěný více než 251 m od toleranční hranice
POČET TIPŮ	20	15	2

Zdroj: vlastní výzkum, vlastní zpracování

Obr. 18: Výsledky zákresu do mapy – toponym Stráň
Zdroj: vlastní výzkum i zpracování

7.2.14 Toponymum Střešňoví

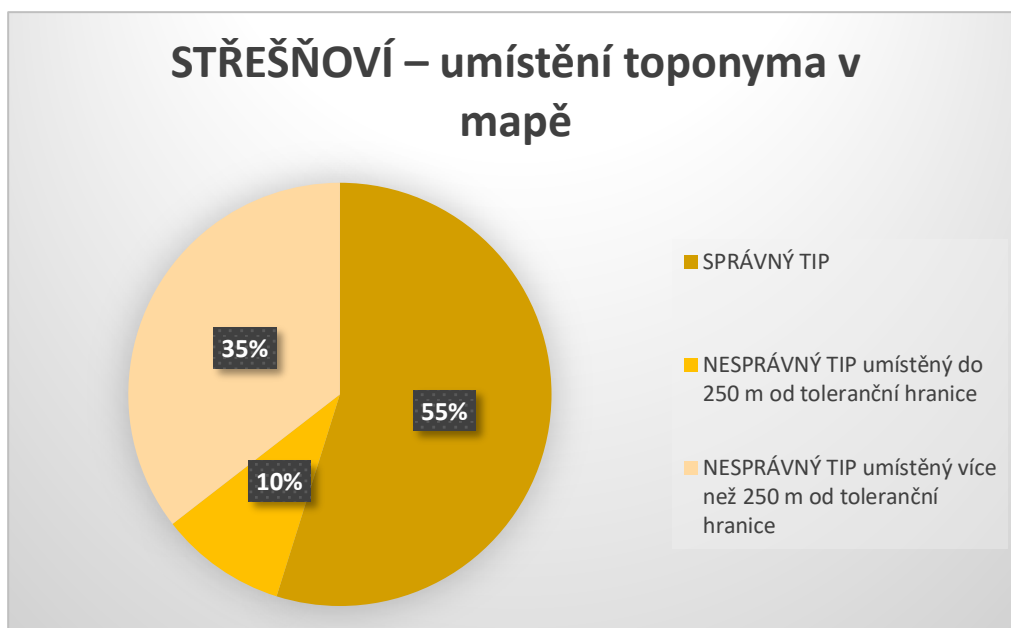
Polohu toponyma na mapě určovalo 31 respondentů (viz Tab. 19). Do určené hranice umístilo toponymum 17 respondentů, do vzdálenosti 250 m (včetně) od hranice 3 respondenti, mimo 11 respondentů. Procentuální úspěšnost tipu byla 55 % (viz Obr. 19).

Střešňoví bylo v mapě umístěno různorodě, nejčastěji však v lesním porostu. Největší ohniska výskytu byla umístěna uvnitř vytyčené hranice podél cesty na Vartovnu (viz Příloha 16). U Střešňovího by se (vyjma věkové skupiny ve věku do 11 let) dalo říci, že s vyšším věkem byla vyšší znalost Střešňoví. Toponymum tedy řadím k živým názvům, ale s nejistou budoucností zachování názvu u dalších generací.

Tab. 19 Výsledky zákresu do mapy – toponymum Střešňoví

STŘEŠŇOVÍ	SPRÁVNÝ TIP	NESPRÁVNÝ TIP umístěný do 250 m od toleranční hranice	NESPRÁVNÝ TIP umístěný více než 251 m od toleranční hranice
POČET TIPŮ	17	3	11

Zdroj: vlastní výzkum, vlastní zpracování

Obr. 19: Výsledky zákresu do mapy – toponymum Střešňoví
Zdroj: vlastní výzkum i zpracování

7.2.15 Toponymum Střeťpole

Polohu toponyma na mapě určovalo 67 respondentů (viz Tab. 20). Do určené hranice umístilo toponymum 60 respondentů, do vzdálenosti 250 m (včetně) od hranice 2 respondenti, mimo 5 respondentů. Procentuální úspěšnost tipu byla 90 % (viz Obr. 20).

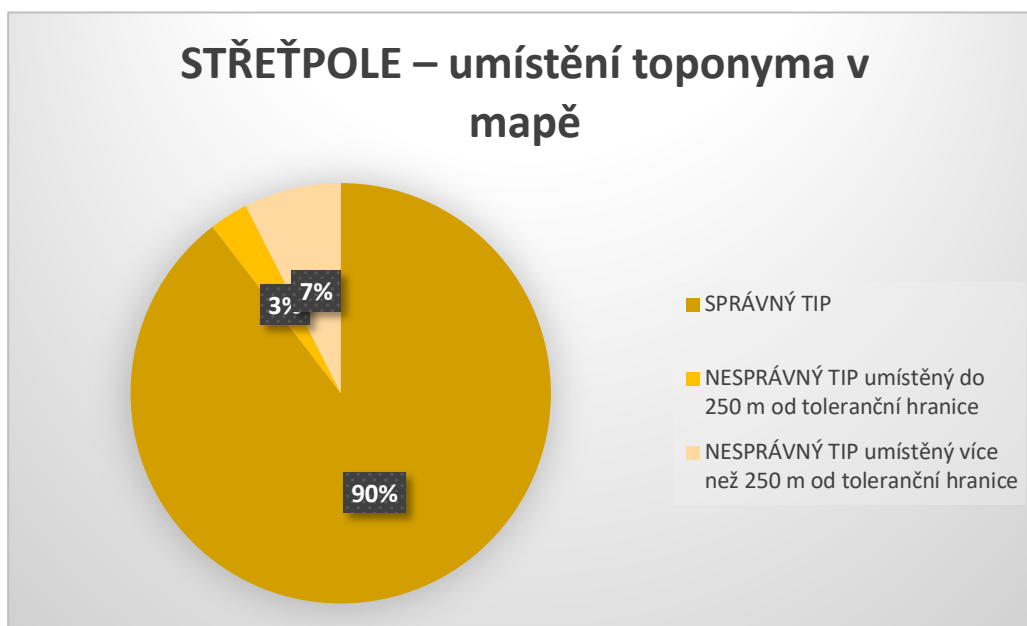
Střeťpole jsem očekávala, že bude patřit k jedním z nejtipovanějších názvů, a to jak proto, že se jedná o jediné, takto velké pole v Jasenné, tak i proto, že jde o pozemek využívaný jak bývalým JZD, tak současnou zemědělskou firmou Jasno Jasenná s. r. o. Určit polohu toponyma Střeťpole není obtížné. Což se potvrdilo ve výsledku – Střeťpole patří k druhému nejlépe lokalizovanému toponymu v mapě, v poměru správnosti určené polohy ke všem zakresleným lokalizacím daného toponyma (viz Příloha 16).

U Střeťpole mě dále zajímalo, jestli by jej respondenti psali jako Střeťpole nebo jako Středpole. Jako Střeťpole by napsalo toto toponymum 28 respondentů. Jako Středpole by toponymum napsalo 71 respondentů. Z počtu vyplývá, že se aktivněji užívá název Středpole. Zápis názvu jako Střeťpole označila ve větším počtu skupina dětí ve věku do 11 let, a to v počtu 13 dětí z 15 (může to značit větší zájem o valaštinu či zájem o tradice). Preferuji název Střeťpole, chápu jej jako odkaz na dřívější velké množství polí – tedy jako odkaz na místo, kde se „střetávalo“ mnoho polí. Ostatní, kteří zvolili spisovnější název – Středpole, mohli odkazovat na jeho polohu, tedy že leží od středu zástavby nebo ve středu všech polí. Závěrem lze zhodnotit, že toponymum Střeťpole lze považovat za „živé“.

Tab. 20 Výsledky zákresu do mapy – toponymum Střet'pole

STŘEŤPOLE	SPRÁVNÝ TIP	NESPRÁVNÝ TIP umístěný do 250 m od toleranční hranice	NESPRÁVNÝ TIP umístěný více než 251 m od toleranční hranice
POČET TIPŮ	60	2	5

Zdroj: vlastní výzkum, vlastní zpracování

Obr. 20: Výsledky zákresu do mapy – toponymum Střet'pole

Zdroj: vlastní výzkum i zpracování

7.2.16 Toponymum Syrákov

Polohu toponyma na mapě určovalo 71 respondentů (viz Tab. 21). Do určené hranice umístilo toponymum 67 respondentů, do vzdálenosti 250 m (včetně) od hranice 1 respondent, mimo 3 respondenti. Procentuální úspěšnost tipu byla 94 % (viz Obr. 21). Syrákov znali a uměli najít v terénu všichni respondenti.

Syrákov patří k nejvíce rozporuplným názvům, jak z hlediska umístění toponyma, tak z hlediska jeho psaného projevu (viz v kapitole: Vybraná toponyma). Syrákov psalo s tvrdým „y“ 88 respondentů, s měkkým „i“ jej psalo 12 respondentů, někteří dotaz nezodpověděli. Kromě věkové kategorie nad 71 let se našel vždy alespoň jeden ve skupině, který Syrákov napsal s měkkým „i“ v názvu. Může to být způsobeno tím, že věková skupina nad 71 let má zažitý způsob zápisu ve tvaru Syrákov (narodili se před vznikem motelu viz dále). Hotel Sirákov – dříve Motel Sirákov je funkční od roku 1967. (Hotel, 2020) Syrákov byl ze 67 tipů umístěn správně (viz Příloha 17). Důvodem může být velká plocha toponyma. Syrákov je sporný z hlediska jeho umístění. Z mapy lze rozpoznat, že ohniskem

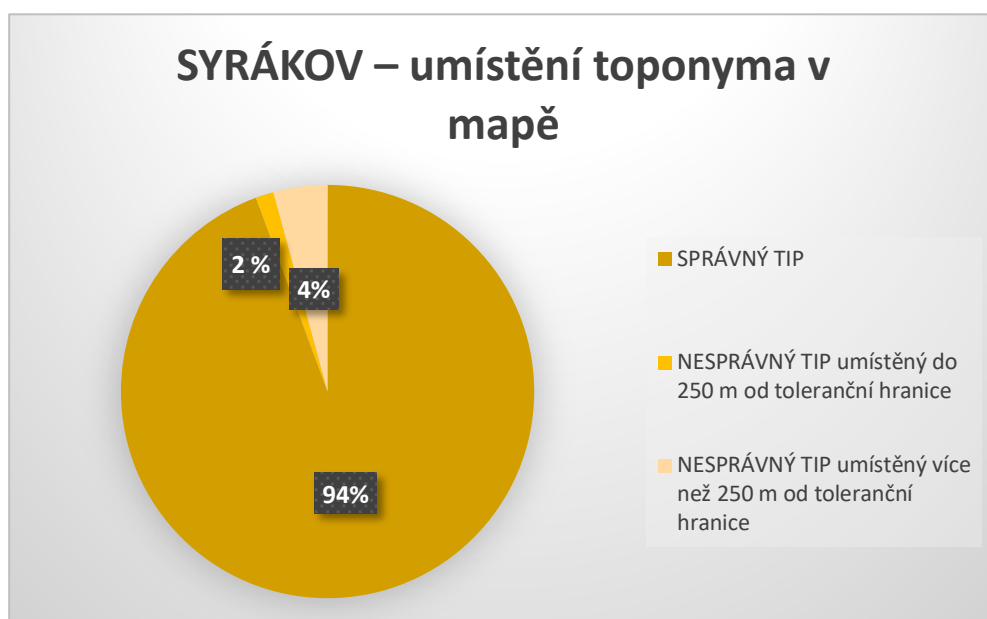
nejvyšší lokalizace toponyma je sedlo. Poměrně vyvážený počet umístění toponyma v mapě připadá, jak na západ od severní části hlavní cesty, tak v umístění toponyma na kopci, kde byl postaven Hotel Sirákov. Dle lokalizace v mapě, nelze tak jednoznačně říci, že z výzkumu vyplývá, že je Syrákov sedlo. Z výzkumu však jednoznačně vyplynulo to, že je používanější podoba názvu s tvrdým „y“. Co je na výsledcích výzkumu zarážející, je nižší počet přiřazení toponyma k fotografii. Nejstarší věková skupina přiřadila Syrákov k fotografii pouze z 58 %. Výsledky fotografií mohou být zkresleny tím, že se jednalo o aktuální snímky, kdy místo na fotografii nebylo zalesněné, jak tomu bylo ještě nedávno, ale místo bylo v podobě paseky. Na fotografii je umístěn i Hotel Sirákov, avšak je hůře viditelný, což možná respondentovi znesnadnilo fotografii správně určit (na fotografii však bylo jak sedlo, tak kopec s hotelem, tak vrchol na západ od cesty). Tři respondenti mně při rozhovoru sdělili, že si pamatují, jak se v oblasti Syrákova říkalo U Tabulí. Jméno pravděpodobně pochází od zde umístěných dopravních značení bývalého Jihomoravského a Severomoravského kraje.

Toponymum lze určitě označit za živé a zároveň stále trochu za kontroverzní, alespoň co se jeho polohy týče.

Tab. 21 Výsledky zákresu do mapy – toponymum Syrákov

SYRÁKOV	SPRÁVNÝ TIP	NESPRÁVNÝ TIP umístěný do 250 m od toleranční hranice	NESPRÁVNÝ TIP umístěný více než 251 m od toleranční hranice
POČET TIPŮ	67	1	3

Zdroj: vlastní výzkum, vlastní zpracování

Obr. 21: Výsledky zákresu do mapy – toponymum Syrákov

Zdroj: vlastní výzkum i zpracování

7.2.17 Toponymum Ščepnica

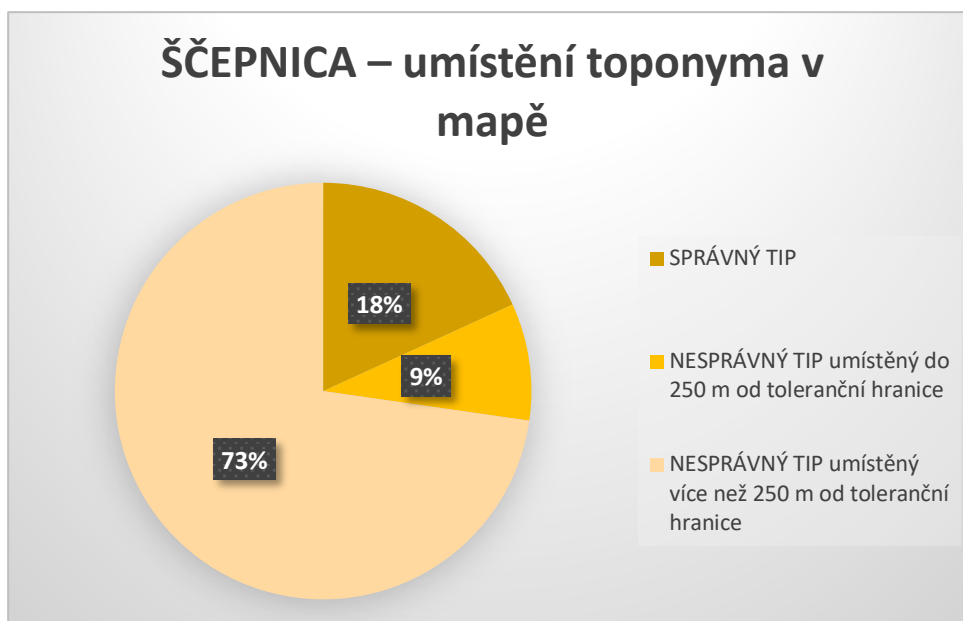
Polohu toponyma na mapě určovalo 11 respondentů (viz Tab. 22). Do určené hranice umístili toponymum 2 respondenti, do vzdálenosti 250 m (včetně) od hranice 1 respondent, mimo 8 respondentů. Procentuální úspěšnost tipu byla 18 % (viz Obr. 22). Toponymum znalo 35 respondentů. Z toho 15 znalo jeho polohu a 5 poznalo toponymum na fotografii.

Ščepnici, jsem vybrala proto, abych zjistila, zda menší názvy jsou stejně používána jako ty větší a z výsledků musím konstatovat, že v tomto případě se to nepotvrdilo. Ščepnic je, stejně jako Strání, v Jasenné víceru. Dvě najdeme na mapě v mé bakalářské práci. A několik dalších v díle Jana Macka. Při analýze výsledné mapy jsem zjistila, že nejčtenější umístění Ščepnice bylo v místě, kde se nachází jiné toponymum s názvem Ve Ščepnici v Mackových mapách (MACEK, 1957; MIKULÁŠTÍKOVÁ, 2018, s. 99-101) Všichni, kteří do polohy toponyma Ve Ščepnici, zaznamenali jimi domnělou lokalizaci Ščepnice, pochází z bezprostřední blízkosti tohoto názvu. Ščepnica byla lokalizována i ve středu obce. Ščepnica byla lokalizována také poblíž toponyma „Kozí hřbet“, na jihovýchodě obce. Obě polohy toponyma jsou ještě udržovány v paměti místních (viz Příloha 17). Při porovnání výsledků z dílčích věkových skupin lze analyzovat, že toponymum Ščepnica vymizelo z paměti mladších. Zde se znalost toponyma, když opomeneme děti ve věku do 11 let, s věkem zvyšovala.

Tab. 22 Výsledky zákresu do mapy – toponymum Ščepnica

ŠČEPNICA	SPRÁVNÝ TIP	NESPRÁVNÝ TIP umístěný do 250 m od toleranční hranice	NESPRÁVNÝ TIP umístěný více než 251 m od toleranční hranice
POČET TIPŮ	2	1	8

Zdroj: vlastní výzkum, vlastní zpracování

Obr. 22: Výsledky zákresu do mapy – toponymum Ščepnica

Zdroj: vlastní výzkum i zpracování

7.2.18 Toponymum Široká

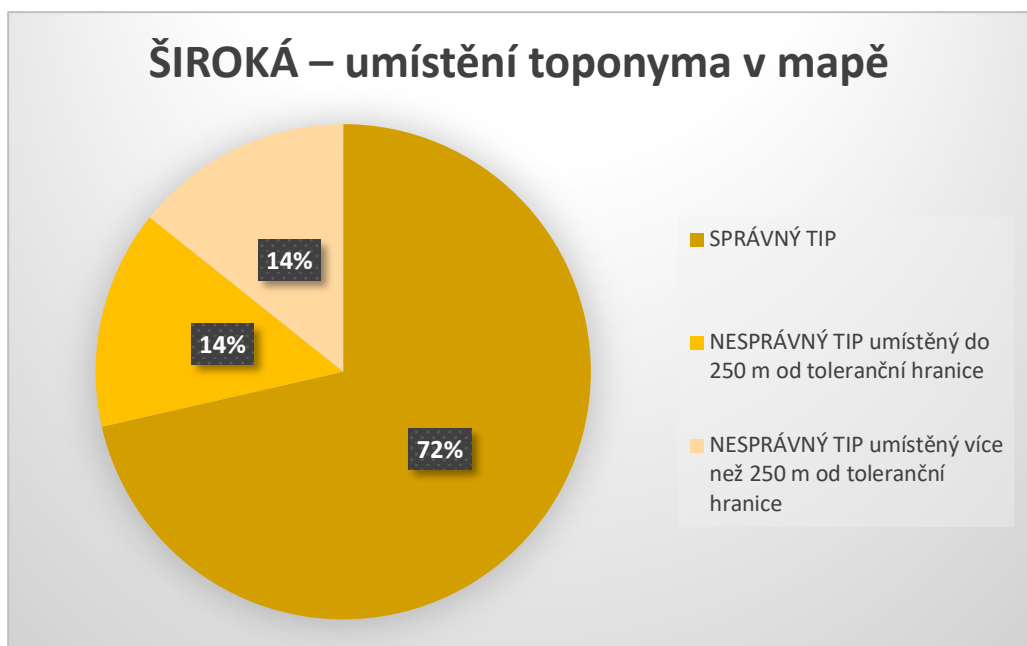
Polohu toponyma na mapě určovalo 7 respondentů (viz Tab. 23). Do určené hranice umístilo toponymum 5 respondentů, do vzdálenosti 250 m (včetně) od hranice 1 respondent, mimo 1 respondent. Procentuální úspěšnost tipu byla 72 % (viz Obr. 23).

Široká mě zajímala z toho pohledu, zda bude častěji umístěna na severu obce, poblíž Zádraží či na hranici Jasenné s Prlovem a Seninkou. Více respondentů lokalizovalo Širokou na severu obce (viz Příloha 18). Jeden tip byl umístěn taky na Široké, která je u hranic s Prlovem a Seninkou. Na fotografii byla Široká rozpoznána jen čtyřikrát. S věkem znalost toponyma nerostla. Široká však stále patří k živým toponymům.

Tab. 23 Výsledky zákresu do mapy – toponymum Široká

ŠIROKÁ	SPRÁVNÝ TIP	NESPRÁVNÝ TIP umístěný do 250 m od toleranční hranice	NESPRÁVNÝ TIP umístěný více než 251 m od toleranční hranice
POČET TIPŮ	5	1	1

Zdroj: vlastní výzkum, vlastní zpracování

Obr. 23: Výsledky zákresu do mapy – toponym Široká

Zdroj: vlastní výzkum i zpracování

7.2.19 Toponymum Táborek

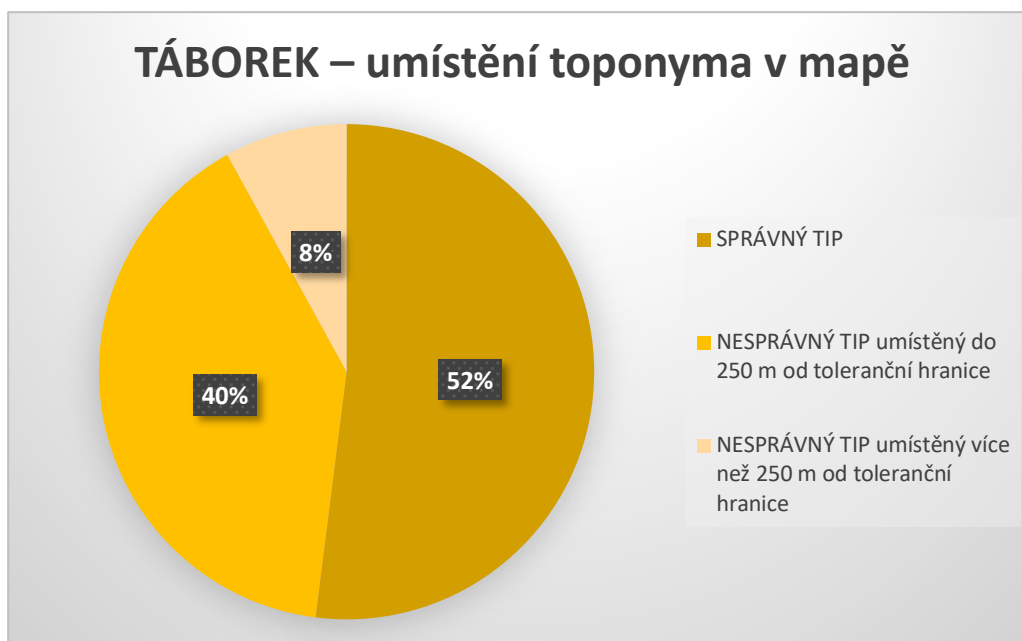
Polohu toponyma na mapě určovalo 25 respondentů (viz Tab. 24). Do určené hranice umístilo toponymum 13 respondentů, do vzdálenosti 250 m (včetně) od hranice 10 respondentů, mimo 2 respondenti. Procentuální úspěšnost tipu byla 52 % (viz Obr. 24).

Všichni tipující určili správný směr polohy toponyma. Táborek byl jedním z toponym s vícenásobnou koncentrací tipů (viz Příloha 18). O Táborku někdy slyšelo 45 respondentů, 29 z nich i vědělo, kde jej hledat. U Toponyma Táborek se nedá říci, že by znalost rostla s věkem. Toponymum stále žije v paměti místních.

Tab. 24 Výsledky zákresu do mapy – toponymum Táborek

TÁBOREK	SPRÁVNÝ TIP	NESPRÁVNÝ TIP umístěný do 250 m od toleranční hranice	NESPRÁVNÝ TIP umístěný více než 251 m od toleranční hranice
POČET TIPŮ	13	10	2

Zdroj: vlastní výzkum, vlastní zpracování

Obr. 24: Výsledky zákresu do mapy – toponym Táborek

Zdroj: vlastní výzkum i zpracování

7.2.20 Toponym Vartovna

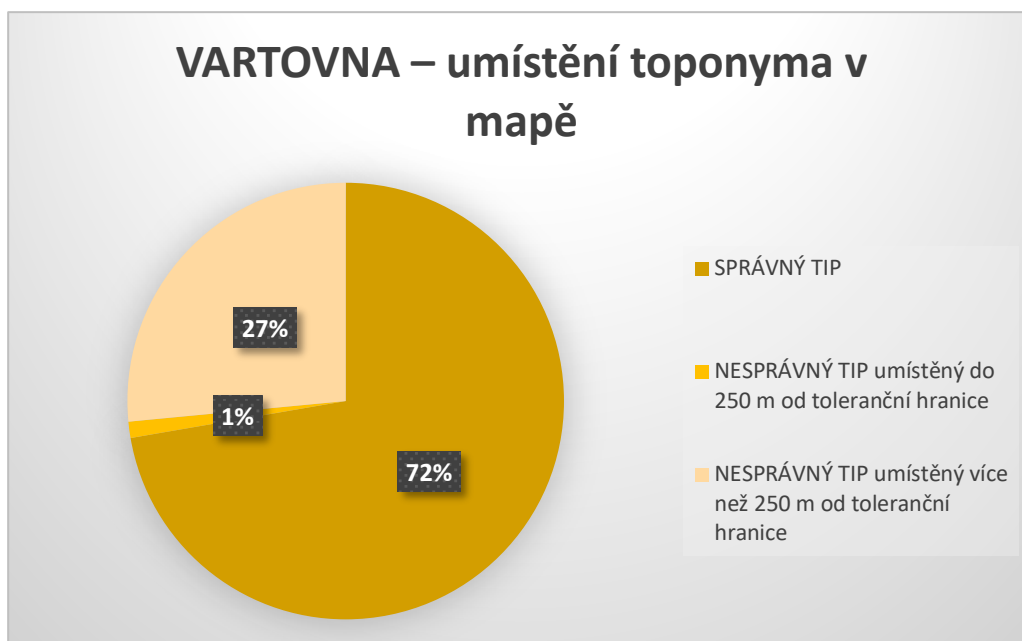
Polohu toponyma na mapě určovalo 83 respondentů (viz Tab. 25). Do určené hranice umístilo toponymum 60 respondentů, do vzdálenosti 250 m (včetně) od hranice 1 respondent, mimo 22 respondentů. Procentuální úspěšnost tipu byla 72 % (viz Obr. 25).

Vartovna byla jedním z toponym, které znali všichni respondenti. Kromě jednoho respondenta, jsou zde všichni schopni Vartovnu najít i v terénu. Z 92 respondentů přiřadilo Vartovnu, dle předpokladu, k fotografii. Ačkoliv Vartovnu určovalo 83 respondentů, tak pouze 60 respondentů umístilo správně svůj tip. Nejčastěji byla Vartovna určována v místě, kde je postavena rozhledna (viz Příloha 19). Vartovna patří k živým toponymům, a to pravděpodobně z důvodu atraktivnosti místa (Vartovna je turisticky vyhledávaným místem) a také faktem, že jde o nejvyšší vrchol Jasenné.

Tab. 25 Výsledky zákresu do mapy – toponym Vartovna

VARTOVNA	SPRÁVNÝ TIP	NESPŘÁVNÝ TIP umístěný do 250 m od toleranční hranice	NESPŘÁVNÝ TIP umístěný více než 251 m od toleranční hranice
POČET TIPŮ	60	1	22

Zdroj: vlastní výzkum, vlastní zpracování

Obr. 25: Výsledky zákresu do mapy – toponym Vartovna

Zdroj: vlastní výzkum i zpracování

7.2.21 Toponym Větrné

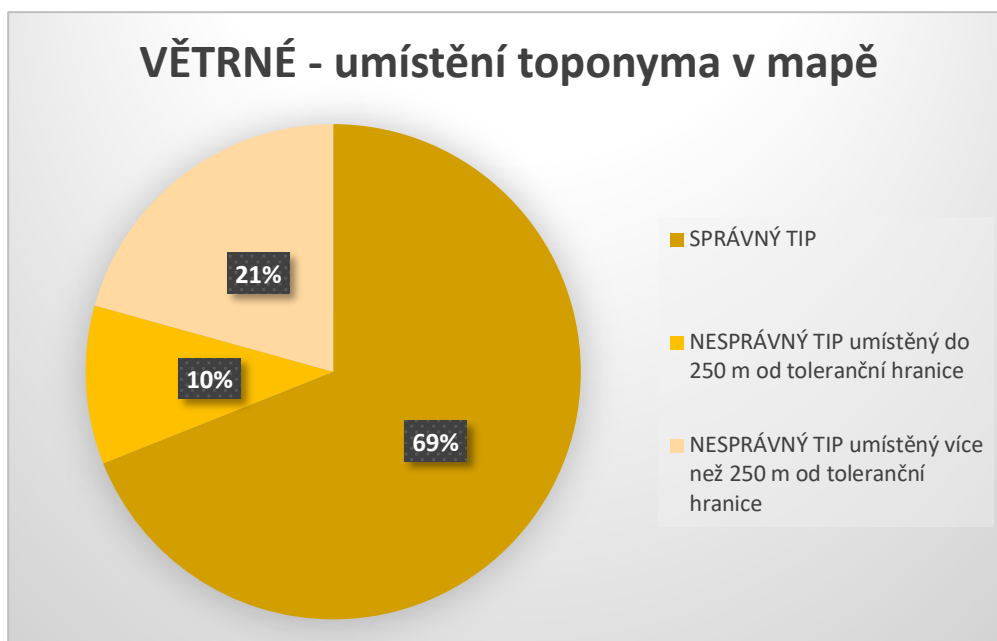
Polohu toponyma na mapě určovalo 29 respondentů (viz Tab. 26). Do určené hranice umístilo toponymum 20 respondentů, do vzdálenosti 250 m (včetně) od hranice 3 respondenti, mimo 6 respondentů. Procentuální úspěšnost tipu byla 69 % (viz Obr. 26).

Někteří zakreslovali Větrné také mimo hranici Jasenné, a to z důvodu, že se podle nich Větrné nachází také v Lutonině. Větrné respondenti tipovali v různých lokalitách. Nejvyšší koncentrace umístěných bodů byla v místě, kde se Větrné skutečně nachází (viz Příloha 19). Větrné respondenti znali. Nelze říct, že se znalost Větrného s vyšším věkem stupňuje. Důvodem může být to, že pozemek obhospodařovalo JZD. Toponymum patří ke jménům, které se nadále drží v povědomí místních.

Tab. 26 Výsledky zákresu do mapy – toponym Větrné

VĚTRNÉ	SPRÁVNÝ TIP	NESPRÁVNÝ TIP umístěný do 250 m od toleranční hranice	NESPRÁVNÝ TIP umístěný více než 251 m od toleranční hranice
POČET TIPŮ	20	3	6

Zdroj: vlastní výzkum, vlastní zpracování

Obr. 26: Výsledky zákresu do mapy – toponymum Větrné

Zdroj: vlastní výzkum i zpracování

7.2.22 Toponymum Zádraží

Polohu toponyma na mapě určovalo 13 respondentů (viz Tab. 27). Do určené hranice umístilo toponymum 10 respondentů, do vzdálenosti 250 m (včetně) od hranice 1 respondent, mimo 2 respondenti. Procentuální úspěšnost tipu byla 77 % (viz Obr. 27).

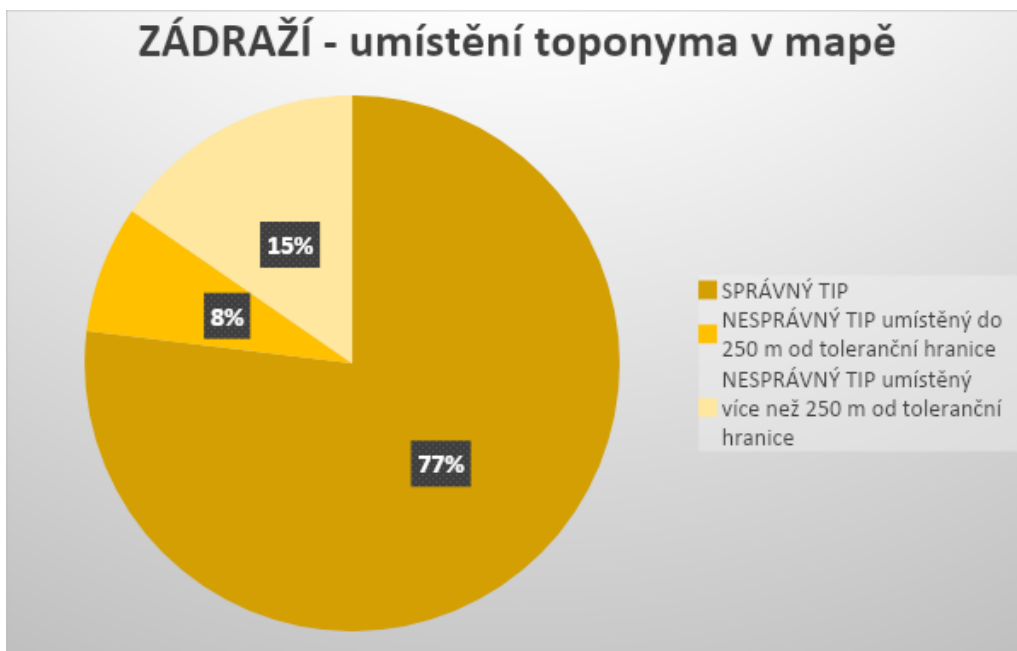
Zádraží bylo zvoleno, kvůli jeho zápisu ve stabilním katastru (poloha Zádraží viz Příloha 20). Neočekávala jsem však, že jej bude mnoho respondentů znát. V terénu bylo schopno toponymum Zádraží určit pouze 13 respondentů.

Toponymum je živé, ale podle mě je název v ohrožení, co se týče znalosti toponyma u příštích generací.

Tab. 27 Výsledky zákresu do mapy – toponymum Zádraží

ZÁDRAŽÍ	SPRÁVNÝ TIP	NESPRÁVNÝ TIP umístěný do 250 m od toleranční hranice	NESPRÁVNÝ TIP umístěný více než 251 m od toleranční hranice
POČET TIPŮ	10	1	2

Zdroj: vlastní výzkum, vlastní zpracování

Obr. 27: Výsledky zákresu do mapy – toponymum Zádraží
Zdroj: vlastní výzkum i zpracování

7.2.23 Toponymum Zornica

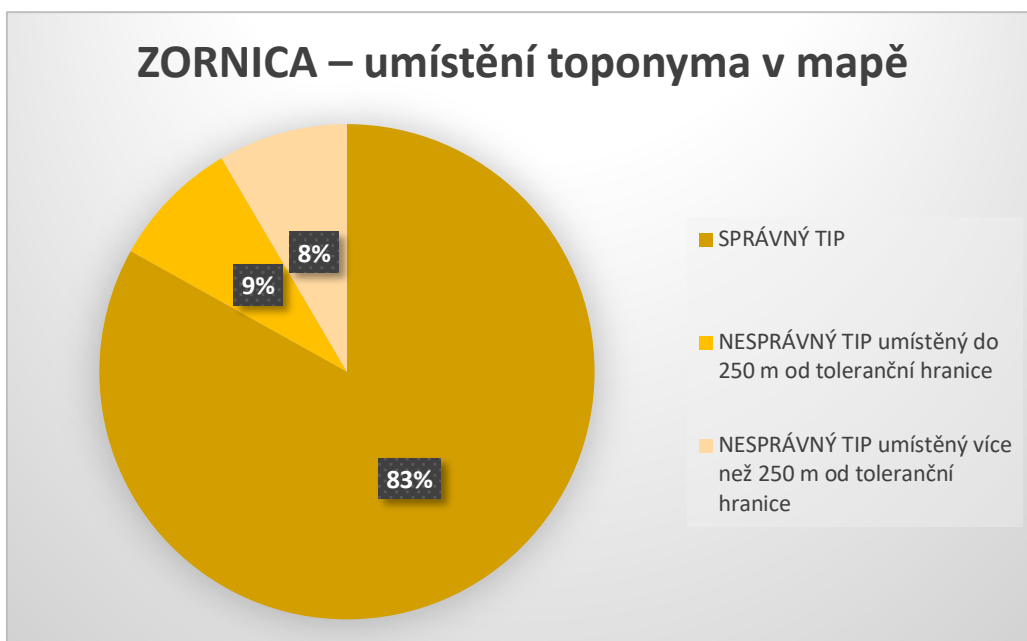
Polohu toponyma na mapě určovalo 71 respondentů (viz Tab. 28). Do určené hranice umístilo toponymum 59 respondentů, do vzdálenosti 250 m (včetně) od hranice 6 respondentů, mimo 6 respondentů. Procentuální úspěšnost tipu byla 83 % (viz Obr. 28).

Zornica patřila k nejvíce známým toponymům. Kromě jednoho respondenta jak ve věkové skupině do 11 let, tak ve skupině v rozmezí 12–15 let, bylo toponymum známé všem. Téměř všichni jsou schopni lokalizovat toponymum v terénu. Zornica patřila k nejčastěji správně přiřazené fotografii ve vztahu k toponymu (v počtu 87 respondentů). Zornici bylo schopno v mapě identifikovat 59 respondentů (viz Příloha 20). Všichni respondenti, kterých jsem se na název Zornica zeptala, mně potvrdili, že používají název Zornica, nikoliv Ranč pod Vartovnou.

Tab. 28 Výsledky zákresu do mapy – toponymum Zornica

ZORNICA	SPRÁVNÝ TIP	NESPRÁVNÝ TIP umístěný do 250 m od toleranční hranice	NESPRÁVNÝ TIP umístěný více než 251 m od toleranční hranice
POČET TIPŮ	59	6	6

Zdroj: vlastní výzkum, vlastní zpracování

Obr. 28: Výsledky zákresu do mapy – toponymum Zornica
Zdroj: vlastní výzkum i zpracování

7.3 Dílčí analýza map u dětí do věku 11 let

Jak jsem psala výše, myslím si, že děti ve věku do 11 let, ještě nemají plnou schopnost práce s mapou. Děti v tomto věku jsou schopny konkrétních operací, nikoliv však abstraktních. Žáci od sebe dovedou rozeznat symboly, linie, určit směr v mapě aj. Teprve od více než 11 let však žáci dovedou s mapou pracovat a znázornit prostorové uspořádání objektů z paměti. (FOLTÝNOVÁ a MRÁZKOVÁ, 2010) Proto jsem se rozhodla žáky do celkového souhrnu mapových výstupů všech respondentů nezařadit. Dovednost orientace v mapě jsem však nevynechala, jen jsem zákresy dětí digitalizovala do jiných map a nezapočítala je do tabulky. Vynechala jsem také grafickou analýzu vzdálenosti umístění bodu od vytyčené hranice toponyma, u žáků do 11 let by to bylo, vzhledem ke schopnosti orientace v mapě, bezúčelné. Do mapy žáci zakreslovali pouze ta toponyma, která jim byla známá v terénu.

Z map lze vyčíst, že linie, v podobě vodních toků, nedělají žákům problém. Jasenku zakreslilo všech 15 místních žáků a Lutoninku 12 žáků (viz Příloha 21). Oškerovy paseky určily správně pouze 4 děti, i tak výsledek předčil má očekávání. Většina žáků určila alespoň správný směr Oškerových pasek. Z mapy můžeme vyčíst zkreslenou představu dětí o vzdálenosti. Žáci se po prezentaci správné polohy Oškerových pasek zmiňovali, že jim toponymum nepřijde tak vzdálené, jako v mapě. Syrákov znali všichni, avšak pouze větší polovina dokázala Syrákov umístit do vytyčené hranice toponyma. Všichni žáci určili správný směr k Syrákovu. Všichni žáci označili za Syrákov kopec, který je u motorestu Sirákov (viz Příloha 22). Vartovnu v terénu

správně určilo všech 15 místních žáků, avšak v mapě pouze 3. Žáci věděli, že se na Vartovnu dostanou podél cesty na hranicích Jasenné. Správně řekli, že je Vartovna „doprava“ od Syrákova. Nejvyšší koncentrace bodů Vartovny byla poblíž Syrákova. Umístění Zornice je podle mě pro žáky stejně těžké, jako umístění Oškerových pasek (viz Příloha 23). Správnou polohu umístili pouze dva žáci. Z analýzy map vyplynulo, že žáci snadno poznávají linie a správný směr, avšak mají zkreslenou představu o skutečné vzdálenosti. Výsledky žáků předčily očekávání.

7.4 Dílčí analýza věkové kategorie respondentů do věku 11 let

Kromě jedné žákyně, která neznala přesné odpovědi, odpověděli všichni na osobní dotazy. Průměrný věk byl 10 let. Pohlaví bylo nevyvážené, pouze 5 mužů a 10 žen. Dotaz na ekonomickou aktivitu byl vynechán. Všichni mají v Jasenné předky, což je faktor, který u znalosti toponym hrál velkou roli. Kromě tří žáků, žijí všichni žáci v Jasenné většinu svého života, což mohlo mít opět velký vliv na výsledky.

Tab. 29 Výsledky výzkumu – charakteristika respondentů ve věku do 11 let

1.) Věk	2.) Pohlaví	3. a) Užívání toponym při zaměstnání	3. b) Užívání toponym při zaměstnání. Bylo to před rozpadem JZD	4.) Rodinná vazba	5.) Jak dlouho žijí v Jasenné	6.) Jméno ulice, na které žijí	7.) Místní název stavení
11	muž	Ne	Ne	a	10	-	-
11	muž	Ne	Ne	a	11	-	-
11	žena	Ne	Ne	b	3	-	-
11	žena	Ne	Ne	a	9	-	-
11	žena	Ne	Ne	b	10	-	-
10	žena	Ne	Ne	a	10	-	-
10	muž	Ne	Ne	b	10	-	-
10	muž	Ne	Ne	a	10	-	-
10	žena	Ne	Ne	b	10	-	-
10	žena	Ne	Ne	a	3	-	-
9	žena	Ne	Ne	b	9	-	-
9	žena	Ne	Ne	a	9	-	-
9	muž	Ne	Ne	b	9	-	-
9	žena	Ne	Ne	a	3	-	-
9	žena	Ne	Ne	-	-	-	-

Zdroj: vlastní výzkum

Tab. 30 Výsledky výzkumu – znalost toponym u dětí ve věku do 11 let

TOPONYMA	Znalost jména	Schopnost najít toponymum v terénu	Schopen najít toponymum v mapě	Přiřazení toponyma k fotografii
1. Díly	1	-	-	-
2. Duboviny	2	-	-	-
3. Gajdoška	5	1	-	1
4. Hodín	5	-	-	-
5. Holbíkú vrch	3	-	-	-
6. Jasenka	15	15	15	15
7. Kozí hřbet	5	-	-	-
8. Lutoninka	15	15	12	12
9. Na Solniskoch	-	-	-	-
10. Nad Kubjáčkú	-	-	-	-
11. Odjatě	5	-	-	-
12. Oškerovy paseky	9	9	4	2
13. Stráň	10	-	-	-
14. Střešnoví	2	-	-	-
15. Střeťpole/Středpole	2	-	-	-
16. Syrákov/Sirákov	15	15	8	10
17. Ščepnica	4	-	-	-
18. Široká	3	-	-	-
19. Táborek	8	-	-	-
20. Vartovna	15	15	3	15
21. Větrné	6	-	-	-
22. Zádraží	6	-	-	-
23. Zornica	14	4	2	12

Zdroj: vlastní výzkum

7.5 Dílčí analýza věkové kategorie respondentů ve věku 12 – 15 let

Respondenty ve věku 12–15 let se mně podařilo získat pouze v mužském zastoupení. Respondentů v tomto věku bylo málo, což jsem předpokládala. Kromě jednoho byly všichni ve věku 14 let. Jeden uvedl, že se setkal s názvy i v zaměstnání, touto výzkumnou otázkou byla myšlena i brigáda. Respondent se podle mě spletl v odpovědi na dotaz, zda se setkal s toponymy před rozpadem JZD, což je vzhledem k věku samozřejmě nemožné. Znalost toponym mohla být velmi ovlivněna, převážně délkou pobytu stráveného v Jasenné, což byl u všech nad 10 let a také vazbou na rodinné příslušníky, to uvedli také všichni respondenti (pouze jeden z nich má

rodinné předky, kteří do Jasenné přišli až po roce 1950). U věkové kategorie 12–15 let děti znali i ulici, na které žijí, v jednom případě také název stavení, ve kterém žijí.

Tab. 31 Výsledky výzkumu – znalost toponym u dětí ve věku do 11 let

1.) Věk	2.) Pohlaví	3. a) Užívání toponym při zaměstnání	3. b) Užívání toponym při zaměstnání. Bylo to před rozpadem JZD	4.) Rodinná vazba	5.) Jak dlouho žijí v Jasenné	6.) Jméno ulice, na které žijí	7.) Místní název stavení
14	muž	Ne	Ne	a	14	Sokolská	Žabárňa
14	muž	Ano	Ano	b	12	-	-
14	muž	Ne	Ne	a	12	-	-
12	muž	Ne	Ne	a	11	-	-
14	muž	Ne	Ne	a	14	Sokolská	-
14	muž	Ne	Ne	a	14	Sokolská	-

Zdroj: vlastní výzkum

Tab. 32 Výsledky výzkumu – znalost toponym respondentů ve věku 12 – 15 let

	Znalost jména	Schopnost najít toponymum v terénu	Schopnost najít toponymum v mapě	Přiřazení toponyma k fotografii
1. Díly	-	-	-	-
2. Duboviny	1	-	-	-
3. Gajdoška	2	-	-	1
4. Hodín	3	3	-	1
5. Holbíkú vrch	2	1	-	1
6. Jasenka	4	4	2	2
7. Kozí hřbet	6	4	2	2
8. Lutoninka	5	4	2	-
9. Na Solniskoch	-	-	-	-
10. Nad Kubjáčkú	-	-	-	-
11. Odjatě	-	-	-	-
12. Oškerovy paseky	6	6	-	2
13. Stráň	4	2	1	1
14. Střešnoví	-	-	-	-
15. Střeťpole/Středpole	6	6	4	2
16. Syrakov/Sirákov	6	6	6	3
17. Ščepnica	-	-	-	-
18. Široká	-	-	-	-

19. Táborek	2	1	1	-
20. Vartovna	6	6	6	4
21. Větrné	4	3	1	-
22. Zádraží	-	-	-	-
23. Zornica	5	5	6	3

Zdroj: vlastní výzkum

7.6 Dílčí analýza věkové kategorie respondentů ve věku 16 – 19 let

Respondentů v této věkové kategorii bylo také méně – pouze 5 respondentů, nízký počet jsem však předpokládala i u této skupiny. Věkový průměr byl zaokrouhleně 18 let. Zúčastnili se 3 ženy a 2 muži. Menší polovina respondentů znala ulici i název stavení, ve kterém bydlí. Ve skupině se vyskytly případy užití toponym při zaměstnání (brigádě), podle mě to však v této skupině nemělo výrazný vliv. Velký vliv na četnost užití toponym může mít rodinná vazba. Kromě jednoho respondenta měli všichni respondenti nějaké předky žijící v Jasenné před rokem 1950.

Tab. 33 Výsledky výzkumu – charakteristika respondentů ve věku 16 – 19 let

1.) Věk	2.) Pohlaví	3. a) Užívání toponym při zaměstnání	3. b) Užívání toponym při zaměstnání. Bylo to před rozpadem JZD	4.) Rodinná vazba	5.) Jak dlouho žiji v Jasenné	6.) Jméno ulice, na které žiji	7.) Místní název stavení
16	žena	ano	ne	a	13	ne	ne
18	žena	ne	ne	a	18	ne	Helštýn
18	žena	ne	ne	b	18	ne	ne
17	muž	ne	ne	a	17	Sokolská	Na Žabárni
19	muž	ano	ne	a	19	Sokolská	ne

Zdroj: vlastní výzkum i vypracování

Tab. 34 Výsledky výzkumu – znalost toponym respondentů ve věku 16 – 19 let

	Znalost jména	Schopnost najít toponym v terénu	Schopnost najít toponym v mapě	Přiřazení toponyma k fotografii
1. Díly	2	-	-	-
2. Duboviny	3	1	1	2
3. Gajdoška	4	1	1	2
4. Hodín	3	2	1	1
5. Holbíkú vrch	3	-	-	-

6. Jasenka	5	2	2	3
7. Kozí hřbet	4	3	2	1
8. Lutoninka	5	2	3	3
9. Na Solniskoch	0	-	-	-
10. Nad Kubjáčků	0	-	-	-
11. Odjatě	1	1		1
12. Oškerovy paseky	5	3		5
13. Stráň	3	1	1	1
14. Střešnoví	0			
15. Střeťpole/Středpole	4	4	3	3
16. Syrákov/Sirákov	5	5	3	4
17. Ščepnica	1	-	-	0
18. Široká	0	-	-	0
19. Táborek	1	1	-	1
20. Vartovna	5	5	5	5
21. Větrné	3	2	2	3
22. Zádraží	1	-	-	0
23. Zornica	5	5	4	5

Zdroj: vlastní výzkum i vypracování

7.7 Dílčí analýza věkové kategorie respondentů ve věku 20 – 30 let

Výzkumu se zúčastnilo 15 respondentů v této věkové kategorii. (viz tabulka 35) Ve skupině byl vyvážený poměr pohlaví, celkem 8 žen a 7 mužů. Ve skupině byl pouze jeden, který někdy při práci používal místní toponyma. Což se mohlo projevit na faktu, že tato skupina měla podstatně nižší znalosti v oblasti toponym než skupiny starší. Na nízké znalosti toponym se mohli projevit i změny po roce 1989. Větší znalost byla u toponym, které jsou známé i mimo obec (Lutoninka, Oškerovy paseky, Syrákov, Vartovna) Ve znalosti některých jiných toponym hrály význam rodinné vazby na Jasennou. (Duboviny, Hodín, Střeťpole) Kromě dvou respondentů měli všichni z této skupiny v Jasenné předky již před rokem 1950. Kromě dvou respondentů všichni strávili v Jasenné podstatnou část nebo celý svůj život. Pouze 6 znalo název ulice, na které žijí a pouze 2 znají místní název ke svému stavení.

Tab. 35 Výsledky výzkumu – znalost toponym respondentů ve věku 20 – 30 let

1.) Věk	2.) Pohlaví	3. a) Užívání toponym při zaměstnání	3. b) Užívání toponym při zaměstnání. Bylo to před rozpadem JZD	4.) Rodinná vazba	5.) Jak dlouho žijí v Jasenné	6.) Jméno ulice na které žijí	7.) Místní název stavení
---------	-------------	--------------------------------------	---	-------------------	-------------------------------	-------------------------------	--------------------------

26	žena	ne	ne	a	26	ne	ne
25	žena	ne	ne	a	21	ne	nevím
27	muž	ne	ne	a	27	V Rozsoší	ne
21	muž	ne	ne	a	21	ne	ne
21	muž	ne	ne	a	21	ne	nevím
28	žena	ne	ne	a	28	ne	ne
23	žena	ano	ne	a	19	Dolansko	ne
25	muž	ne	ne	a	25	ne	ne
23	muž	ne	ne	c	2	Frýdlovic	Bývalá škola
28	žena	ne	ne	a	28	Sokolská	Bytovka
28	žena	ne	ne	c	6	ne	ano
26	muž	ne	ne	a	22	Ke Mlýnu	Ne
29	žena	ne	ne	a	19	Kovářova	ne
26	žena	ne	ne	a	23	nevím	ne
23	muž	ne	ne	a	21	nevím	ne

Zdroj: vlastní výzkum i vypracování

Tab. 36 Výsledky výzkumu – znalost toponym respondentů ve věku 20 – 30 let

	Znalost jména	Schopnost najít toponymum v terénu	Schopen najít toponymum v mapě	Přiřazení toponyma k fotografii
1. Díly	4	2	1	-
2. Duboviny	8	3	2	2
3. Gajdoška	5	2	-	-
4. Hodín	9	7	3	-
5. Holbíkú vrch	4	2	2	-
6. Jasenka	14	11	10	8
7. Kozí hřbet	7	2	1	-
8. Lutoninka	14	11	11	8
9. Na Solniskoch	1	-	-	-
10. Nad Kubjáčků	-	-	-	-
11. Odjatě	1	-	-	-
12. Oškerovy paseky	14	12	4	7
13. Stráň	7	3	3	-
14. Střešnoví	3	2	2	1
15. Střešpole/Středpole	11	9	7	6
16. Syrákov/Sirákov	15	15	12	7

17. Ščepnica	1	-	-	-
18. Široká	3	-	-	-
19. Táborek	1	1	1	-
20. Vartovna	15	15	12	8
21. Větrné	7	2	-	-
22. Zádraží	2	2	2	1
23. Zornica	15	15	10	9

Zdroje dat: vlastní výzkum i zpracování

7.8 Dílčí analýza věkové kategorie respondentů ve věku 31 – 50 let

Výzkumu se v této věkové skupině zúčastnilo 27 respondentů. Pohlavím byla skupina vyrovnaná, zúčastnilo se 13 mužů a 14 žen. Z celkového počtu respondentů jich 8 pracovalo s místními toponymy v práci, z toho 3 ještě před rozpadem JZD. Znalost toponym zde mohla být ovlivněna prací, mnohem více, než tomu bylo u předchozích skupin. V konečném součtu 21 respondentů mělo v Jasenné předky již před rokem 1950, což znamená, že rodinná vazba zde mohla hrát velkou roli při znalosti toponym. Všichni respondenti z této věkové skupiny žili v Jasenné více než 10 let, což je podle mě jeden z nejdůležitějších faktorů v této skupině, všichni jsou více méně rodáci, kteří se narodili ještě před revolucí, kdy se toponyma aktivně užívala. Mnohé tedy mohli za tu dobu (17), co zde žijí, pochytit. Větší počet respondentů znal název ulice, na které žijí. Pouze 8 respondentů znalo místní název stavení, což může poukazovat na to, že místní stavení s každou další generací mizí (viz dílčí výsledky všech respondentů).

Tab. 37 Výsledky výzkumu – charakteristika respondentů ve věku 31 – 50 let

1.) Věk	2.) Pohlaví	3. a) Užívání toponym při zaměstnání	3. b) Užívání toponym při zaměstnání. Bylo to před rozpadem JZD	4.) Rodinná vazba	5.) Jak dlouho žijí v Jasenné	6.) Jméno ulice, na které žijí	7.) Místní název stavení
34	žena	ne	ne	a	13	-	ne
35	žena	ano	ne	a	35	Oškerovy paseky	Zrníkovy paseky
32	muž	ano	ne	a	32	Křivá, Májová	ne
40	žena	ne	ne	a	40	-	ne
46	žena	ne	ne	b	24	-	ne
32	žena	ne	ne	a	32	Pasecká I.	U Zelí
47	žena	ne	ne	a	18	-	ne
43	muž	ano	ne	a	43	Rozsoší	ne

48	žena	ne	ne	a	48	Hlavní	ne
45	žena	ne	ne	c	17	ano	Žabárna
49	muž	ano	ano	a	49	Sokolská	Žabárna
50	muž	ne	ne	c	27	-	ne
48	muž	ano	ne	a	48	Sokolská	-
44	muž	ne	ne	a	12	Záhumenská	ne
40	žena	ne	ne	a	32	Záhumenská	ne
46	muž	ne	ne	a	46	Sokolská	U Šimíků
43	žena	ne	ne	c	14	-	nevím
40	žena	ne	ne	a	28	Sokolská	ne
48	žena	ne	ne	a	48	Paseky	U Pavlíků
50	muž	ne	ne	a	20	-	U Fráňů
35	muž	ne	ne	a	30	Sokolská	Bytovka
38	muž	ne	ne	a	38	Sokolská	ne
49	žena	ano	ano	c	28	-	ne
46	muž	ano	ne	a	46	Záhumenská	ne
32	muž	ano	ne	a	31	-	ano
43	muž	ne	ne	a	43	Na Kopečku	ne
47	žena	ne	ne	c	21	Sokolská	ne

Zdroj: vlastní výzkum i vypracování

Tab. 38 Výsledky výzkumu – znalost toponym respondentů ve věku 31 – 50 let

	Znalost jména	Schopnost najít toponym v terénu	Schopen najít toponym v mapě	Přiřazení toponyma k fotografii
1. Díly	14	4	1	4
2. Duboviny	18	10	7	8
3. Gajdoška	9	7	4	-
4. Hodín	26	20	6	11
5. Holbíkův vrch	17	12	6	-
6. Jasenka	26	23	17	21
7. Kozí hřbet	19	19	11	12
8. Lutoninka	26	24	20	19
9. Na Solniskoch	2	-	-	-
10. Nad Kubjáčků	-	-	-	-
11. Odjatě	9	7	4	1
12. Oškerovy paseky	27	26	7	20
13. Stráň	19	11	5	8
14. Střešnoví	12	9	5	5
15. Střetpole/Středpole	24	20	20	21
16. Syrákov/Sirákov	27	27	20	20
17. Ščepnica	7	3		1
18. Široká	6	3	2	1

19. Táborek	15	10	5	11
20. Vartovna	27	26	18	24
21. Větrné	14	11	9	11
22. Zádraží	8	5	3	2
23. Zornica	27	24	17	24

Zdroj: vlastní výzkum i vypracování

7.9 Dílčí analýza věkové kategorie respondentů ve věku 51 – 70 let

Výzkumu se zúčastnilo 25 respondentů. Z toho 9 mužů a 16 žen. Větší polovina (13 respondentů) užívala při svém zaměstnání místní toponyma, z toho 12 před zánikem JZD. Ačkoliv je zde 7 respondentů, kteří nemají v Jasenné žádné předky, tak zde všichni respondenti žijí více než 30 let. Toponymum hodonym znalo 12 respondentů a 9 respondenti, kteří znají místní název stavení. Faktor – místní název stavení, jsem naopak předpokládala, že bude jeho znalost s věkem růst, což se potvrdilo.

Tab. 39 Výsledky výzkumu – charakteristika respondentů ve věku 51 – 70 let

1.) Věk	2.) Pohlaví	3. a) Užívání toponym při zaměstnání	3. b) Užívání toponym při zaměstnání. Bylo to před rozpadem JZD	4.) Rodinná vazba	5.) Jak dlouho žijí v Jasenné	6.) Jméno ulice, na které žijí	7.) Místní název stavení
57	žena	ne	ne	a	36	ne	Na Hradě
56	žena	ne	ne	a	56	Ke kopečku	Ne
54	žena	ne	ne	c	35		U Kohůtků
58	muž	ne	ne	a	58	-	Ne
54	žena	ne	ne	a	54	Helštýn	
70	žena	ano	ano	b	65	Sokolská	U Bořutů, Na Žabárně
62	žena	ano	ano	a	62		Ne
52	žena	ano	ano	a	52	Pasecká I.	U Hustů
59	muž	ano	ano	c	34	-	ne
63	žena	ano	ano	a	63	Rozsoší	Nevím
63	muž	ano	ano	a	63	-	U Babíků
56	žena	ne	ne	a	56	Hlavní	Ne

69	žena	-	-	a	47	Sokolská	U Šimíků
58	žena	ne	ne	c	35	Sokolská	Bytovka
69	žena	ano	ano	a	69	-	-
67	žena	ne	ne	c	42		Ne
54	žena	ne	ne	a	54	K řadovkám	U Berků
60	muž	ano	ano	a	60	ne	Ne
69	muž	ano	ano	a	69	-	-
63	žena	ne	ne	a	63	-	-
52	žena	ne	ne	c	30	Sokolská	Ne
58	muž	ano	ne	c	38	Ke Kopečku	Ne
58	muž	ano	ano	a	58	Ke Kopečku	Ne
70	muž	ano	ano	a	70	-	ne
68	muž	ano	ano	c	68	-	U Fojtů, U Chupíků

Zdroj: vlastní výzkum i vypracování

Tab. 40 Výsledky výzkumu – znalost toponym respondentů ve věku 51 – 70 let

	Znalost jména	Schopnost najít toponymum v terénu	Schopen najít toponymum v mapě	Přiřazení toponyma k fotografii
1. Díly	22	10	1	3
2. Duboviny	20	15	6	8
3. Gajdoška	10	8	1	8
4. Hodín	24	24	8	15
5. Holbíkú vrch	22	21	8	10
6. Jasenka	21	18	13	12
7. Kozí hřbet	17	14	7	7
8. Lutoninka	24	21	13	15
9. Na Solniskoch	7	4	-	2
10. Nad Kubjáčkú	2	-	-	-
11. Odjatě	16	8	5	-
12. Oškerovy paseky	25	24	7	14
13. Stráň	22	17	6	7
14. Střešnoví	18	15	7	8
15. Střeťpole/Středpole	23	22	18	3
16. Syrakov/Sirákov	25	25	18	16
17. Ščepnica	12	8	1	3
18. Široká	13	5	2	1
19. Táborek	10	9	3	3
20. Vartovna	25	25	15	23

21. Větrné	17	9	5	5
22. Zádraží	13	4	3	4
23. Zornica	25	23	15	22

Zdroj: vlastní výzkum i vypracování

7.10 Dílčí analýza věkové kategorie respondentů ve věku nad 71 let

V nejstarší věkové skupině bylo 6 žen a 6 mužů. Kromě dvou respondentů všichni respondenti užívali toponyma při zaměstnání, z toho všichni před rozpadem JZD. Lze vidět, že nejvyšší znalosti dosahovala toponyma, která byla propojena s užíváním krajiny v JZD, ať už šlo o lesy, pastviny či pole. Faktor práce byl podle mě u této skupiny rozhodující. Dalším rozhodujícím prvkem byla délka života stráveného v Jasenné, což bylo u všech respondentů déle než 50 let. Kromě dvou respondentů měli všichni v Jasenné předky, kteří zde žili ještě před rokem 1950, což mohl být opět důležitý ukazatel množství znalosti toponym. V této skupině se potvrdilo, že znalost místního stavení s věkem roste. Znalá jej menší polovina (4 respondenti). Název ulice vyplnilo 9 respondentů.

Tab. 41 Výsledky výzkumu – charakteristika respondentů ve věku nad 71 let

1.) Věk	2.) Pohlaví	3. a) Užívání toponym při zaměstnání	3. b) Užívání toponym při zaměstnání . Bylo to před rozpadem JZD	4.) Rodinná vazba	5.) Jak dlouho žiji v Jasenné	6.) Jméno ulice, na které žiji	7.) Místní název stavení
73	žena	ano	ano	a	73	Matyáščíkovy paseky	U Poláchů
76	muž	ano	ano	a	76	Matyáščíkovy paseky	U Poláchů
81	muž	ano	ano	a	81	Záhumenní	ne
75	žena	ano	ano	c	55	Záhumenská	ne
73	muž	ano	ano	a	73	Sokolská	Na 101, Na Žabárně
85	žena	ano	ano	a	85		ne
78	žena	ano	ano	c	58		Macek 90
78	žena	ano	ano	a	78	Paseky	U Sedláčků , U

							Mikuláš- tíků
76	žena	ne	ne	a	76	Helštýn	
73	muž	ne	ne	a	73	Sokolská	ne
71	muž	ano	ano	a	71		
73	muž	ano	ano	a	73	Sokolská	ne

Zdroj: vlastní výzkum i vypracování

Tab. 42 Výsledky výzkumu – znalost toponym respondentů ve věku nad 71 let

	Znalost jména	Schopnost najít toponym v terénu	Schopen najít toponym v mapě	Přiřazení toponyma k fotografii
1. Díly	10	6		2
2. Duboviny	11	9	6	7
3. Gajdoška	4	3	1	2
4. Hodín	12	12	4	5
5. Holbíkú vrch	10	10	6	4
6. Jasenka	9	8	7	5
7. Kozí hřbet	9	3	1	1
8. Lutoninka	12	10	6	2
9. Na Solniskoch	4	1	1	1
10. Nad Kubjáčkú	0	0		0
11. Odjatě	12	5	1	3
12. Oškerovy paseky	12	12	1	7
13. Stráň	12	11	3	8
14. Střešnoví	10	9	2	6
15. Střetpole/Středpole	12	12	7	6
16. Syrákov/Sirákov	12	12	7	7
17. Ščepnica	9	3	1	1
18. Široká	3	2	1	2
19. Táborek	7	6	2	5
20. Vartovna	12	12	3	12
21. Větrné	12	7	2	4
22. Zádraží	7	1	1	1
23. Zornica	12	12	6	11

Zdroj: vlastní výzkum i vypracování

7.11 Dílčí analýza výsledků respondenta bez uvedené osobní charakteristiky

V této kategorii nemohu posuzovat vliv skutečností, které mohly mít na znalost toponym vliv. Avšak i tato data jsem započítala do výsledné tabulky, proto jej z analýzy

nemohu vynechat. Myslím si, že respondent byl velmi znalý toponym, kromě jednoho názvu znal a uměl v terénu najít všechna toponyma. V mapě zvládl správně určit více než polovinu toponym, a dokonce 16 toponym zvládl konfigurovat s fotografií.

Tab. 43 Výsledky výzkumu – znalost toponym respondenta, bez uvedené osobní charakteristiky

	Znalost jména	Schopnost najít toponymum v terénu	Schopen najít toponymum v mapě	Přiřazení toponyma k fotografii
1. Díly	1	1	1	1
2. Duboviny	1	1	-	1
3. Gajdoška	1	1	-	1
4. Hodín	1	1	-	1
5. Holbíkú vrch	1	1	1	1
6. Jasenka	1	1	1	1
7. Kozí hřbet	1	1	-	-
8. Lutoninka	1	1	-	1
9. Na Solniskoch	1	1	-	-
10. Nad Kubjáčků	-	-	-	-
11. Odjatě	1	1	-	-
12. Oškerovy paseky	1	1	-	1
13. Stráň	1	1	1	
14. Střešnoví	1	1	1	1
15. Střeťpole/Středpole	1	1	1	1
16. Syrákov/Sirákov	1	1	1	1
17. Ščepnica	1	1	-	-
18. Široká	1	1	-	-
19. Táborek	1	1	1	1
20. Vartovna	1	1	1	1
21. Větrné	1	1	1	1
22. Zádraží	1	1	1	1
23. Zornica	1	1	1	1

Zdroj: vlastní výzkum i vypracování

7.12 Dílčí analýza výsledků v závislosti na pohlaví

Výzkumu této práce se zúčastnilo 48 mužů a 57 žen. Toponyma byla mužům známá z 66 % (počtem 729 tipů z možných 1104), ženám byla známá z 54 % (počtem 712 tipů z plného stavu 1311 tipů žen). Schopnost najít toponyma v terénu zvládlo 51 % mužů (počtem 566 kladných odpovědí) a 39 % žen (počtem 509 kladných odpovědí). Dovednost najít toponyma v mapě zvládlo 25 % mužů (počtem 278 kladných odpovědí) a 22 % žen (počtem

282 kladných odpovědí). Schopnost konfigurace toponyma s místem zachyceným na fotografiích zvládlo 30 % mužů (počtem 328 kladných odpovědí) a 29 % žen (počtem 377 kladných odpovědí).

8 DISKUZE

Hypotéza, že znalost místních toponym u obyvatelů je nízká, se nepotvrdila. Znalost vybraných toponym byla u respondentů 60 %.

Ve výzkumu Jaroslava Davida a Přemysla Máchy, kteří se zabývali znalostí toponym mezi místními, byl rozdíl ve výsledku i v závislosti na pohlaví. Větší toponymickou znalost vykazovali spíše muži. Což podle nich odpovídá genderovým rolím, které vedou ke sporadičtějším pohybu žen v prostoru obce. U žen se míra znalosti toponym v jejich výzkumu pohybovala kolem 41,8 %, zatímco u mužů kolem 44 %. (DAVID a MÁCHA, 2014, s. 121) Větší znalost toponym se u mužů potvrdila i v mém výzkumu, a to ve všech zkoumaných aspektech. Ve znalosti toponym, jako pojmu, je muži znali z 66 %, ženy z 54 %.

Užití toponym při zaměstnání je pro znalost toponym významným faktorem. Znalost toponymu u zaměstnanců před rozpadem JZD byla 74 %, znalost zaměstnanců používající při práci toponyma po rozpadu JZD byla 60 %. Znalost ostatních respondentů, nepoužívající místní toponyma při práci byla 56 %.

Míra znalosti toponym se ve výzkumu autorů Jaroslava Davida a Přemysla Máchy lišila mezi rodáky, kde byla vyšší a „nerodáky“ o čtyři procentní body. (DAVID a MÁCHA, 2014, s. 121) Tato hypotéza se potvrdila, byť její průkaznost je diskutabilní. Naprostá většina respondentů měla silnou vazbu na obec Jasenná. V mém výzkumu bylo 98 respondentů, kteří byli buď rodáci nebo v Jasenné žili více než 10 let (znalost toponym 73 %). Počet respondentů, majících rodinnou vazbu na předky, jež do Jasenné přišli před rokem 1950, je 78 (znalost toponym 58 %). Dalších 10 respondentů mělo rodinnou vazbu na předky, kteří do Jasenné přišli, až po roce 1950 (znalost toponym 51 %). Zbývajících 16 respondentů nemá v Jasenné rodinné vazby (znalost toponym 47 %). U nedostatečně reprezentativního vzorku dvou respondentů (vyjma dětí do věku 11 let), žijících v Jasenné méně než 10 let, byla znalost toponym 46 %.

Z 23 zkoumaných toponym byla u 2 toponym 100% znalost (Syrákov, Vartovna), u dalších dvou toponym (Hodín, Na Solniskoch) bylo potvrzeno, že četnost znalosti toponyma s vyšším věkem rostla. U 3 toponym (Duboviny, Střešňoví a Zornica) jejich znalost s věkem rostla,

s odchylkou u jedné věkové skupiny. Nelze tedy potvrdit hypotézu, že s vyšším věkem znalost toponym rostla.

Zavedení uličního systému, ať oficiálního či neoficiálního mohlo vést dle autorů Jaroslava Davida a Přemysla Máchy k nahrazení toponym třeba v názvu části obce. (DAVID a MÁCHA, 2014, s. 126) To se v Jasenné nepotvrdilo. Místní obyvatelé znají lépe názvy pomístní než uliční. Názvy ulic v dotazníku uvedlo pouze 48 respondentů (45 %).

Dotazníkem se podařilo podchytit také 26 místních nezaznamenaných jmen.

Jednou z hypotéz bylo, že znalost novějších toponym bude vyšší, než u toponym starších. Tato hypotéza se potvrdila na příkladu Zornice a Zádraží. Zornici znalo 104 ze 106 respondentů. Zádraží znalo pouze 38 respondentů.

Dle Jaroslava Davida a Přemysla Máchy klesá aktivní znalost toponym. Znalost původu jmen a dalších příběhů je nízká a podle autorů se vztahuje pouze na starší generaci. (DAVID a MÁCHA, 2014, s. 136) Což se potvrdilo i v rozhovorech. Původ některých toponym znali, až na jednu výjimku (ve věkové kategorii 20–30 let) spíše starší obyvatelé.

Další hypotézou bylo to, že toponyma, mající ve svém názvu příjmení, mohou podléhat rychlejší obměně názvu, v souvislosti s pohybem obyvatelstva. Což se výzkumem potvrdilo na příkladech: Nad Kubjáčků a Holbíků vrch. Zatímco toponym Nad Kubjáčků znali pouze dva respondenti (ani jeden z nich však nebyl schopen určit polohu místa), tak toponym Holbíků vrch znalo 62 respondentů (47 z nich bylo schopno určit i jeho polohu). Zároveň z výsledků vyplynulo, že znalost toponyma s vlastním jménem, které se v obci stále vyskytuje, je místním známější, než to, které se v obci již nevyskytuje. V Jasenné se již žádný Kubjáček nevyskytuje, rodina Holbíkova stále žije pod uvedeným vrchem. Toponym Nad Kubjáčků podle mě nelze dále považovat „za živé toponym“ (a to i s ohledem na nulovou znalost polohy toponyma).

Zkoumala jsem také „krajinnou paměť toponym“. Z terénního šetření vyplynulo, že například název Střešňoví nese ve svém názvu „kus historie“, nikoliv reálnou podobu, protože třešň ptačí nebyla v této lokalitě nalezen. Naopak v lokalitě Duboviny stále roste dubový les.

9 ZÁVĚR

Znalost a užívání toponym není v obci Jasenná jen romantickou představou. Toponyma jsou stále živá – jsou udržována v paměti i běžné komunikaci místních.

Výzkumu se zúčastnilo 106 respondentů. Z toho 48 mužů a 57 žen. Jeden respondent nevyplnil osobní údaje.

Vybraná toponyma znalo v Jasenné 60 % respondentů (kladná odpověď byla 1463 krát). Další údaje se vztahují pouze k respondentům, kteří na znalost daného toponyma odpověděli kladně. V terénu bylo schopno lokalizovat 75 % respondentů, na mapě 39 %. Rozpoznat toponymum na základě jeho fyzické konfigurace zobrazené na fotografii bylo schopna 49 % respondentů.

Z 23 zkoumaných toponym jich 14 (Díly, Duboviny, Hodín, Holbíkú vrch, Jasenka, Koží hřbet, Lutoninka, Oškerovy paseky, Stráň, Střet'pole, Syrákov, Vartovna, Větrné, Zornica) bylo známých pro více než 50 % respondentů. Hodín, Stráň a Střet'pole patří ke čtyřem toponymům zapsaných ve stabilním katastru. Čtvrté ve stabilním katastru zapsané toponymum – Zádraží znalo 36 % respondentů. Nelze tedy říci, že standardizovaná jména jsou místním neznámá. Tato toponyma považují za tzv. „živá toponyma“ zůstávající v paměti respondentů zachována. Ze zbývajících devíti toponym (Gajdoška, Na Solniskoch, Nad Kubjáčků, Odjatě, Střešňoví, Ščepnica, Široká, Táborek a Zádraží), byla pouze 2 toponyma (Na Solniskoch, Nad Kubjáčků), která byla známa méně než 25 % respondentů. Toponymum Na Solniskoch je schopno 6 respondentů najít také v terénu, zatímco toponymum Nad Kubjáčků nedokázal v terénu identifikovat ani jeden z respondentů. Proto toto toponymum považují již za „vymřelé“. Toponyma známá u méně než 25 % respondentů považují za, pro budoucí generace, silně ohrožená. Toponyma známá mezi respondenty z více než 25 % avšak méně než 50 % považují za živá, avšak pro znalost budoucích generací ohrožená.

Na vysoké znalosti toponym se v Jasenné podílela silná vazba respondentů na obec. S vyloučením dětí ve věkové kategorii do 11 let pouze dva respondenti žijí v Jasenné méně než deset let. U těchto respondentů byla znalost 43 % toponym, u respondentů žijících 10 a více let 73 %. Významnou roli ve znalosti toponym hrála i rodinná vazba k obci. Zde jsem použila následující dělení: rodiny žijící v Jasenné před rokem 1950 (znalost toponym 58 %), rodiny přibývší do Jasenné po roce 1950 (znalost toponym 51 %) a bez rodinné vazby (znalost toponym 47 %). Další faktor, který výsledky ovlivnil bylo používání místních toponym

v zaměstnání. Na základě tohoto hlediska jsem respondenty rozdělila do následujících kategorií: používání toponym při zaměstnání před rozpadem JZD (znalost toponym 74 %), po rozpadu JZD (znalost toponym 60 %) a bez užívání místních toponym při práci (znalost toponym 56 %).

Překvapivým zjištěním byla nízká znalost uličních názvů (48 respondentů). Ještě markantnější je nízká znalost místních – gruntovních názvů (26 respondentů).

Z doplňujících informací vyplynulo že, poloha Syrákov je dle odpovědí respondentů nejasná. Syrákov byl respondenty do mapy značen jak v sedle, tak na obou vrcholech. Překvapivě nízká je i znalost místa soutoku Jasenky a Lutoninky (32 % respondentů).

Co se týče psané podoby toponym, většina respondentů upřednostnila tvar Syrákov (88 %) před tvarem Sirákov (12 %). U Toponyma Střet'pole/Středpole 72 % respondentů upřednostňuje tvar Středpole 72 %. Poslední dotaz směřoval k tomu, zda respondenti častěji používají toponymum Zornica nebo toponymum Ranč pod Vartovnou. Z rozhovorů vyplynulo, že všichni, kteří název znají, upřednostňují název Zornica.

Touto prací jsem získala cenné zkušenosti, jak zacházet s daty, jejich sběrem a interpretací. Z práce vyplývá, že toponyma (i ve standardizované podobě) jsou součástí života obce Jasenná. Má práce způsobila zvýšenou pozornost o toponymum, projevující se zájmem respondentů o další informace toponym, který by mohl vést k jejich „umělému“ zachování v paměti.

Práce kromě lokálního významu může sloužit i jako podklad pro jiné závěrečné práce na obdobné téma. Zde bych doporučila průběžné zpracování dat s neprodlenou identifikací a digitalizací.

10 SUMMARY

The diploma thesis deals with the characteristic of place names. It presents the place names as a bearers of landscape memory.

The theoretical part of this work describes meaning of place names, terminology and history of toponym records in the Czech Republic. I is based on many sources connected with that term.

Core of this thesis is a research of common usage of place names in the village Jasenná by residents. For this thesis were chosen 23 place names. The selection methodology consisted of several criteria (publications in old maps, location, growth, landscape, hydronyms etc.). Research was realized by questionnaire survey, orientation on the map and interviews with the residents.

Results are presented into the several maps (created in ArcMap programme), table and charts. We can interpret from the results, that the inhabitants of village Jasenná still use waste majority of choosen place names. Furthermore it's not the rule, that awareness of place names rise with the greater age. The main impact on respondent's high awereness have using toponyms at work Jasenná and family ties connected with Jasenná.

Results show that place names in village Jasenná are still used by their inhabitant. There is only one place name of 23 place names, where nobody knows the location.

Generally respondents, from village Jasenná, know the local place names.

11 SEZNAM LITERATURY

Ústní zdroj: Pavel MACHOVSKÝ (*1958), Stanislav MIKULÁŠTÍK (*1964), Stanislav MIKULÁŠTÍK st. (*1938), Pavel SOVIČKA (*1949)

Monografie:

ČORNEJOVÁ, Michaela. *Tvoření nejstarších českých místních jmen: bohemika z 11.-13. století*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-5027-3.

DAVID, Jaroslav, ed. *Toponyma: kulturní dědictví a paměť míst*. Ostrava: Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, 2016. ISBN 978-80-7464-843-4.

DAVID, Jaroslav a Přemysl MÁCHA. *Názvy míst: paměť, identita, kulturní dědictví*. Brno: Host, 2014. ISBN 978-80-7491-425-6.

DAVID, Jaroslav a Pavel ROUS. *Neviditelní svědkové minulosti: místní a pomístní jména na Vysočině*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2006. 201 s. ISBN 8020014543.

DEMEK, Jaromír a Peter MACKOVČIN, ed. *Zeměpisný lexikon ČR*. Vydání 3. přepracované. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2014. ISBN 978-80-7509-113-0.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2., rozš. české vyd. Přeložil Vladimír JÚVA, přeložil Vendula HLAVATÁ. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0.

GELLING, Margaret. *Place-names in the landscapes*. Londýn: Phoenix press, 2000. ISBN 1 84 212 2649.

HORÁK, Ladislav. Náš starověk v paměti pomístných názvů a místních jmen. Praha: L. Horák, 1928.

LUTTERER, Ivan, Milan MAJTÁN a Rudolf ŠRÁMEK. Zeměpisná jména Československa: slovník vybraných zeměpisných jmen s výklady jejich původu a historického vývoje. Praha: Mladá fronta, 1982. Malé encyklopedie (Mladá fronta).

LUTTERER, Ivan a Rudolf ŠRÁMEK. *Zeměpisná jména v Čechách, na Moravě a ve Slezsku: slovník vybraných zeměpisných jmen s výkladem jejich původu a historického vývoje*. Havlíčkův Brod: Tobiáš, 1996. ISBN 80-85808-50-1.

MACEK, Jan. *Mapa pomístních jmen – obec Jasenná*. OÚ Jasenná: 1957

OLIVOVÁ-NEZBEDOVÁ, Libuše a kolektiv. Pomístní jména v Čechách: o čem vypovídají jména polí, luk, lesů, hor, vod a cest. Praha: Academia, 1995. ISBN 80-200-0554-4.

POLÁCH, P., F. MALIŇÁK a S. MIKULÁŠTÍK, et al. *Jasenná*. Jasenná: obec Jasenná, 2018. ISBN 978-80-270-3703-2.

ŠTĚPÁN, Pavel. *Pomístní jména v Čechách z pohledu slovotvorného*. Praha: Academia, 2016. Lingvistika (Academia). ISBN 978-80-200-2523-4.

United Nations Group of Experts on Geographical Names. *Manual for the national standardization of geographical names*. New York: United Nations, 2006. ISBN 92-1-161490-2.

Časopisy:

DAVID, Jaroslav. Delimitative function of place names in the linguistic landscape – as illustrated with examples from the cities of Prague and Ostrava (Czech Republic). *Linguistica Brunensia*[online]. 2019, **2019**(vol. 67), 5-14 [cit. 2020-04-21]. DOI: 10.5817/LB2019-1-1. ISSN 2336-4440. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/11222.digilib/141512>

KRŠKO, Jaromír. Toponymic Space as Part of the Cultural-Anthropological Space. *Acta Onomastica* [online]. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, 2013, **2013** (LIV), 151-169 [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=2ahUKEwjy2_X6rcjoAhUTsXEKHwa4AmAQFjACegQIAxAB&url=https%3A%2F%2Fwww.ff.umb.sk%2Fapp%2FaccountPropertiesAttachment.php%3FkernelUserID%3DID%26ID%3D2605&u sg=AOvVaw31p4a2EIdqqmAgo5TfAzUZ

Sweeney, S., Jurek, M. a Bednář, M. Using place names to interpret former floodplain connectivity in the Morava River, Czech Republic. *Landscape Ecol* 22, 1007–1018 (2007). <https://doi.org/10.1007/s10980-007-9085-7> Dostupné z: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10980-007-9085-7#citeas>

Závěrečné práce:

MIKULÁŠTÍKOVÁ, Eva. *Soubor map vybraných prvků obce Jasenná na Moravě*. Brno, 2018. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce doc. RNDr. Jaromír Kolečka. CSc.

MIKULÁŠTÍKOVÁ, Hana. *Pomístní jména: v obcích Bratřejov, Chrastěšov, Jasenná, Lutonina, Prlov, Ublo*. Brno, 1979. Diplomová práce. Pedagogická fakulta University Jana Evangelisty Purkyně. Vedoucí práce Prof. PhDr. Rudolf Šrámek, CSc., dr. h.c.

Elektronické příspěvky:

I. vojenské mapování – josefské 1764-1768 a 1780-1783 (rektifikace), měřítko 1: 28 800: mapový list 82-83. *Laboratoř Geoinformatiky* [online]. Vídeň, online: Moravský zemský archiv v Brně: Austrian State Archive/Military Archive, laboratoř geoinformatiky Univerzity J.E.Purkyně, Ministerstvo životního prostředí České republiky, 1768 [cit. 2020-04-15].

Dostupné z:

http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?lang=cs&map_root=1vm&map_region=mo&map_list=m082

II. vojenské (Františkovo) mapování - Morava: mapový list O_9_VIII. *Laboratoř Geoinformatiky*[online]. Vídeň, online: Moravský zemský archiv v Brně: Austrian State Archive/Military Archive, laboratoř geoinformatiky Univerzity J.E.Purkyně, Ministerstvo životního prostředí České republiky, 1838 [cit. 2020-04-15]. Dostupné z:

http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?lang=cs&map_root=2vm&map_region=mo&map_list=O_9_VIII

III. vojenské mapování - 1:25 000: mapový list 4260_3. *Laboratoř Geoinformatiky* [online]. Moravská zemská knihovna v Brně: Agentura ochrany přírody a krajiny, Laboratoř Geoinformatiky UJEP, 1877 [cit. 2020-04-15]. Dostupné z:

http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?lang=cs&map_root=3vm&map_region=25&map_list=4260_3

ARCAMONE a kol. autorů, Maria Giovanna a kol. autorů. *List of Key Onomastic Terms*[online]. 2010 [cit. 2020-04-21]. Dostupné z: <https://icosweb.net/wp/wp-content/uploads/2019/05/ICOS-Terms-en.pdf>

ANTOŠ, Filip. *Morava. Historické mapy zemí Koruny české* [online]. 2006 [cit. 2019-10-08]. Dostupné z: <http://maps.fsv.cvut.cz/antos/morava.html>

BOČEK, Jan., V zemědělství dnes pracuje 98 tisíc lidí, v roce 1989 to bylo přes půl milionu. *IROZHlas* [online]. 13. 11. 2014 [cit. 2019-09-04]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/v-zemedelstvi-dnes-pracuje-98-tisic-lidi-v-roce-1989-to-bylo-pres-pul-milionu_201411130800_jbocek

BURDA, Vladimír. Staré mapy Českých zemí. *Staré mapy Českých zemí* [online]. 2000 [cit. 2019-10-08]. Dostupné z: <http://www.stmapy.cz/index.html>

Císařské povinné otisky map stabilního katastru Moravy a Slezska 1:2880 (1824-1843). *ČÚZK* [online]. Ústřední archiv zeměměřictví a katastru, 1829 [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://archivnimapy.cuzk.cz/uazk/pohledy/archiv.html?#>

COATES, Richard. The Survey of English Place-Names. *University of Nottingham* [online]. a [cit. 2020-04-10]. Dostupné z: <https://www.nottingham.ac.uk/research/groups/epns/survey.aspx>

COATES, Richard. What is onomastics? *The International Council of Onomastic Sciences* [online]. b [cit. 2020-04-21]. Dostupné z: <https://icosweb.net/wp/wp-content/uploads/2019/05/ICOS-Terms-en.pdf>

DAVID, Jaroslav., HONORIFIKAČNÍ TOPONYMUM: (oslavné toponymum, památkové toponymum). *CzechEncy: Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017 [cit. 2019-09-05]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/HONORIFIKAČNÍ%20TOPONYMUM>

DAVID, Jaroslav a Přemysl MÁCHA. O projektu. *Místa paměti – názvy míst jako kulturní dědictví* [online]. [cit. 2020-04-21]. Dostupné z: <https://mistapameti.osu.cz>

DAVID, Jaroslav, Přemysl MÁCHA a Luděk KRTIČKA. Podívejte se, jak se říká místům ve vašem okolí, a přidejte svá vlastní! *Názvy míst* [online]. 2020 [cit. 2020-04-21]. Dostupné z: <https://mistapameti.osu.cz>

Detail stanice Vizovice. *ČHMÚ: Hlásná a předpovědní povodňová služba* [online]. 2020 [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: http://hydro.chmi.cz/hpps/hpps_oplist.php?srt=&fkraj=18481&kat=ACTHQ&lng=CZE

FABIÁN, Lukáš. *Spor o jedno písmeno: kopec Syrákov, nebo Sirákov* [online]. 2014 [cit. 2020-02-14]. Dostupné z: https://zlinsky.denik.cz/zpravy_region/spor-o-jedno-pismeno-kopec-syrakov-nebo-sirakov-20140104.html

FOLTÝNOVÁ, Darina a Kateřina MRÁZKOVÁ. How children perceive the world: Jak děti vnímají svět. *XXII SJEZD ČESKÉ GEOGRAFICKÉ SPOLEČNOSTI OSTRAVA 2010* [online]. Ostrava, 2010 [cit. 2020-05-08]. Dostupné z: https://konference.osu.cz/cgsostrava2010/dok/Sbornik_CGS/Geograficke_vzdelavani/Jak_deti_vnimaji_svet.pdf

Geografie UP Olomouc. *Facebook* [online]. [cit. 2019-08-12]. Dostupné z: <https://cs-cz.facebook.com/pg/geografie.up.olomouc/posts/>

Informace o pozemku. *Český úřad zeměměřičský a katastrální* [online]. [cit. 2020-03-26].

Dostupné z:

https://nahlizenidokn.cuzk.cz/ZobrazObjekt.aspx?encrypted=R3lcXyCWUe9RyinB529DltGmIefF0K0kkx6AKv3JFzYkpDPKA9tDmG96tWy4h7N0gBkY7RaMNUDgYV5ZPeN1X7hclu_4fkWbTYITcVuTXW1kyH77HWHpkB1IMkEw_a38

Jasenná. *Mapy.cz* [online]. 2020 [cit. 2020-04-22]. Dostupné z:

<https://mapy.cz/turisticka?x=17.9155348&y=49.2632071&z=15&q=jasenná>

Klimatické regiony ČR: (dle Quitt, 1971) [online]. [cit. 2020-05-09]. Dostupné z:

<http://www.ovocnarska-unie.cz/sispo/?str=klima-mapa>

KNAPPOVÁ, Miloslava. CHRÉMATONYMUM. *CzechEncy: nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017 [cit. 2020-01-18]. Dostupné z:

<https://www.czechency.org/slovník/CHRÉMATONYMUM>

Hotel. *Hotel Sirákov: Ubytování Vsetín* [online]. 2020 [cit. 2020-05-04]. Dostupné z:

<https://hotel-sirakov.cz/hotel/>

LÁBUS, Václav a Daniel VRBÍK. Toponyma v krajině a možnosti jejich výzkumu. *Nová čeština doma a ve světě* [online]. 2017, (2) [cit. 2020-03-29]. s. 26-36. Dostupné z:

https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/97368/1520583_vaclav_labus_-_daniel_vrbik_26-36.pdf?sequence=1&isAllowed=y

LÁBUS, Václav a Daniel VRBÍK. *Toponyma v krajině: jejich struktura a proměny* [online]. 2016-2018 [cit. 2020-03-29]. Dostupné z:

<http://tuliberec.maps.arcgis.com/apps/Cascade/index.html?appid=1ad2f682a53f46dabb1f5f19b33efbc2>

Množení dřevin štěpováním. *Okrasné dřeviny* [online]. 2005 [cit. 2020-01-17]. Dostupné z:

http://dendro.mojzisek.cz/m_stepov.php

Müllerovo mapování - Morava, mapový list č.12. *Laboratoř Geoinformatiky* [online].

Moravská zemska knihovna v Brně: Laboratoř geoinformatiky Univerzity J. E. Purkyně, Historický ústav AV ČR, 1790 [cit. 2020-04-15]. Dostupné z:

http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?lang=cs&map_root=mul&map_region=mo&map_list=m012

National Names Authorities. *United Nations Group of Experts on Geographical*

Names [online]. 2020 [cit. 2020-04-10]. Dostupné z: <https://unstats.un.org/unsd/ungegn/naa/>

Obecní kronika z let 1924 – 1936. *Oficiální stránky obce Jasenná* [online]. [cit. 2020-03-22].

Dostupné z:

https://www.jasenna.eu/e_download.php?file=data/editor/113cs_1.pdf&original=_Kronika+-+celá.pdf

OSMAN, Robert. Mentální mapa. *Herber kvalitně* [online]. Brno, 2010 [cit. 2020-04-26]. Dostupné z: http://herber.kvalitne.cz/Lgs_2010/mentalni%20mapa_osman.pdf

²⁵PLESKALOVÁ, Jana. CHORONYMUM. *CzechEncy: nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017 [cit. 2020-01-18]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/CHORONYMUM>

²⁶PLESKALOVÁ, JANA., POMÍSTNÍ JMÉNO: (anoikononymum, dříve též mikrotoponymum, vlastní jméno nesídlištění). *CzechEncy: Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017 [cit. 2019-09-05]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/HONORIFIKAČNÍ%20TOPONYMUM>

Prezentace starých mapových děl z území Čech, Moravy a Slezska. *Laboratoř geoinformatiky* [online]. 2001-2017 [cit. 2020-01-17]. Dostupné z: <http://oldmaps.geolab.cz/index.pl?lang=cs>

Prohlížeč služba WMS - Geonames. *ČÚZK: Geoportál ČÚZK přístup k mapovým produktům a službám resortu* [online]. 2010 [cit. 2020-03-30]. Dostupné z: <https://geoportál.cuzk.cz/geoprohlizec/?wmcid=490>

Přes Oškerovy paseky na Vartovnu. *Vizovice* [online]. [cit. 2019-09-08]. Dostupné z: <http://www.mestovizovice.cz/volny-cas/tipy-na-vylety/pres-oskerovy-paseky-na-vartovnu/>

Příběhy míst. *Příběhy míst* [online]. 2016 [cit. 2020-03-30]. Dostupné z: <http://mapy.fp.tul.cz/pribehymist/>

Půdní mapa 1: 50 000. *Česká geologická služba* [online]. 2020 [cit. 2020-05-09]. Dostupné z: <https://mapy.geology.cz/pudy/>

Ranč pod Vartovňů. *Oficiální stránky obce Jasenná* [online]. [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: <https://www.jasenna.eu/organizace/ranc-pod-vartovnu/>

SEMOTANOVÁ, Eva. Müllerova mapa Čech z roku 1720 a Müllerova mapa Moravy z roku 1716 ve vydání z roku 1790: Müllerova mapa Moravy z roku 1716 ve 2. vydání z roku 1790. *Laboratoř Geoinformatiky* [online]. Laboratoř geoinformatiky UJEP, 2017 [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: http://oldmaps.geolab.cz/map_root.pl?lang=cs&map_root=mul

Slovník pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku [online]. Brno: dialektologické oddělení Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i. © 2014– [cit. RRRR-MM-DD]. Dostupné z: <http://spjms.ujc.cas.cz>

SOVIČKA, Pavel. Výprava. *Jasennský zpravodaj* [online]. 2008, X(4) [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: https://www.jasenna.eu/e_download.php?file=data/editor/71cs_3.pdf&original=zpravodaj_4_2008.pdf

²⁵ Citace v textu: PLESKALOVÁ, 2017, a

²⁶ Citace v textu: PLESKALOVÁ, 2017, b

Topografická mapa v systému S-1952: měřítko 1:10 000. ÚAZK [online]. 1957 [cit. 2020-04-21]. Dostupné z: <https://archivnimapy.cuzk.cz/uazk/pohledy/archiv.html?#>

Topografická mapa v systému S-1952: měřítko 1:10 000. ÚAZK [online]. 1967 [cit. 2020-04-21]. Dostupné z: <https://archivnimapy.cuzk.cz/uazk/pohledy/archiv.html?#>

URUBEK, Miroslav. *Kamiony blokují Sirákov nebo Syrákov? Spor o jméno kopce na rozhraní Zlínka a Valašska nedá lidem spát* [online]. 2019 [cit. 2020-02-14]. Dostupné z: <https://zlin.rozhlas.cz/kamiony-blokuji-sirakov-nebo-syrakov-spor-o-jmeno-kopce-na-rozhrani-zlinska-a-7728324>

Význam slova košár [online]. 2019 [cit. 2020-03-26]. Dostupné z: <https://lidovyslovník.cz/index.php?dotaz=ko%9A%E1r>

Vlastní tabulka z VDB. Český statistický úřad [online]. 2020 [cit. 2020-04-26]. Dostupné z: <https://mpo.cz/assets/cz/rozcestnik/uredni-deska/statni-sluzba/2016/11/39---Prumysl.pdf>

Základní mapy ČR. ČÚZK: *Geoportál ČÚZK přístup k mapovým produktům a službám resortu* [online]. 2010 [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec/?wmcid=490>

Jiné zdroje: BEREČKA, Radek. *Pasport místních komunikací: Jasenná*. Jasenná, 2000.

Fotografie: Stanislav MIKULÁŠTÍK (*1964), vlastní fotodokumentace

12 Seznam obrázků

OBR. 1: CHMELOVY (ZDROJ: VLASTNÍ FOTODOKUMENTACE).....	14
OBR. 2 SVĚTOVÉ ZAZNAMENÁVÁNÍ TOPONYM <i>ZELENĚ JSOU STÁTY, KTERÉ MAJÍ PRO ZÁZNAM TOPONYM VLASTNÍ INSTITUCE. ČERVENĚ JSOU STÁTY, KTERÉ NEMAJÍ INSTITUCE, KTERÁ BY ZAZNAMENÁVALA TOPONYMA. ŠEDĚ JSOU STÁTY, K NIMŽ NEJSOU DATA.</i> (ZDROJ: NATIONAL NAMES AUTHORITIES, 2020).....	17
OBR. 3: TURISTICKÝ UKAZATEL – OŠKEROVA PASEKA. (ZDROJ: VLASTNÍ FOTODOKUMENTACE).....	34
OBR. 4: USCHLÁ TŘEŠEŇ POBLÍŽ STŘEŠŇOVÍ (ZDROJ: ZE SOUKROMÉHO ARCHIVU STANISLAVA MIKULÁŠTÍKA).....	35
OBR. 5: SOUPIS ULIC V JASENNÉ, ČÁST 1. (BEREČKA, 2000).....	42
OBR. 6: SOUPIS ULIC V JASENNÉ, ČÁST 2. (BEREČKA, 2000).....	43
OBR. 7: VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM DÍLY.....	49
OBR. 8: VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM DUBOVINY.....	50
OBR. 9: VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM GAJDOŠKA.....	51
OBR. 10: VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM HODÍN.....	52
OBR. 11: VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM HOLBÍKŮ VRCH.....	53
OBR. 12: VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM JASENKA.....	54
OBR. 13: VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM KOZÍ HŘBET.....	55
OBR. 14: VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM LUTONINKA.....	56
OBR. 15: VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM NA SOLNISKOCH.....	57
OBR. 16: VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM ODJATĚ.....	58
OBR. 17: VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM OŠKEROVY PASEKY.....	59

OBR. 18: VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM STRÁŇ	61
OBR. 19: VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM STŘEŠŇOVÍ	62
OBR. 20: VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM STŘEŤPOLE	63
OBR. 21: VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM SYRÁKOV	65
OBR. 22: VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM ŠČEPNICA	66
OBR. 23: VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM ŠIROKÁ	67
OBR. 24: VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM TÁBOREK	68
OBR. 25: VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM VARTOVNA	69
OBR. 26: VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM VĚTRNÉ	70
OBR. 27: VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM ZÁDRAŽÍ	71
OBR. 28: VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM ZORNICA	72

13 Seznam tabulek

TAB. 1 PŘÍTOMNOST VYBRANÝCH TOPONYM PRO TUTO PRÁCI (VIZ NÍŽE, KAPITOLA VYBRANÁ TOPONYMA VE STABILNÍM KATASTRU) ..	26
TAB. 2 ZAŘAZENÍ TOPONYM	38
TAB. 3 DĚLENÍ TOPONYM	39
TAB. 4 VÝSLEDKY VÝZKUMU – CHARAKTERISTIKA RESPONDENTŮ	44
TAB. 5 VÝSLEDKY VÝZKUMU – JEDNOTLIVÁ TOPONYMA	47
TAB. 6 VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM DÍLY	49
TAB. 7 VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM DUBOVINY	50
TAB. 8 VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM GAJDOŠKA	51
TAB. 9 VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM HODÍN	52
TAB. 10 VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM HOLBÍKŮ VRCH	52
TAB. 11 VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM JASENKA	54
TAB. 12 VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM KOZÍ HŘBET	55
TAB. 13 VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM LUTONINKA	56
TAB. 14 VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM NA SOLNISKOCH	57
TAB. 15 VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM NAD KUBJÁČKŮ	57
TAB. 16 VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM ODJATĚ	58
TAB. 17 VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM OŠKEROVY PASEKY	59
TAB. 18 VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM STRÁŇ	60
TAB. 19 VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM STŘEŠŇOVÍ	61
TAB. 20 VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM STŘEŤPOLE	63
TAB. 21 VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM SYRÁKOV	64
TAB. 22 VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM ŠČEPNICA	65
TAB. 23 VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM ŠIROKÁ	66
TAB. 24 VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM TÁBOREK	67
TAB. 25 VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM VARTOVNA	68
TAB. 26 VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM VĚTRNÉ	69
TAB. 27 VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM ZÁDRAŽÍ	70
TAB. 28 VÝSLEDKY ZÁKRESU DO MAPY – TOPONYMUM ZORNICA	71
TAB. 29 VÝSLEDKY VÝZKUMU – CHARAKTERISTIKA RESPONDENTŮ VE VĚKU DO 11 LET	73
TAB. 30 VÝSLEDKY VÝZKUMU – ZNALOST TOPONYM U DĚTÍ VE VĚKU DO 11 LET	74
TAB. 31 VÝSLEDKY VÝZKUMU – ZNALOST TOPONYM U DĚTÍ VE VĚKU DO 11 LET	75
TAB. 32 VÝSLEDKY VÝZKUMU – ZNALOST TOPONYM RESPONDENTŮ VE VĚKU 12 – 15 LET	75
TAB. 33 VÝSLEDKY VÝZKUMU – CHARAKTERISTIKA RESPONDENTŮ VE VĚKU 16 – 19 LET	76
TAB. 34 VÝSLEDKY VÝZKUMU – ZNALOST TOPONYM RESPONDENTŮ VE VĚKU 16 – 19 LET	76
TAB. 35 VÝSLEDKY VÝZKUMU – ZNALOST TOPONYM RESPONDENTŮ VE VĚKU 20 – 30 LET	77

TAB. 36 VÝSLEDKY VÝZKUMU – ZNALOST TOPONYM RESPONDENTŮ VE VĚKU 20 – 30 LET	78
TAB. 37 VÝSLEDKY VÝZKUMU – CHARAKTERISTIKA RESPONDENTŮ VE VĚKU 31 – 50 LET	79
TAB. 38 VÝSLEDKY VÝZKUMU – ZNALOST TOPONYM RESPONDENTŮ VE VĚKU 31 – 50 LET	80
TAB. 39 VÝSLEDKY VÝZKUMU – CHARAKTERISTIKA RESPONDENTŮ VE VĚKU 51 – 70 LET	81
TAB. 40 VÝSLEDKY VÝZKUMU – ZNALOST TOPONYM RESPONDENTŮ VE VĚKU 51 – 70 LET	82
TAB. 41 VÝSLEDKY VÝZKUMU – CHARAKTERISTIKA RESPONDENTŮ VE VĚKU NAD 71 LET	83
TAB. 42 VÝSLEDKY VÝZKUMU – ZNALOST TOPONYM RESPONDENTŮ VE VĚKU NAD 71 LET	84
TAB. 43 VÝSLEDKY VÝZKUMU – ZNALOST TOPONYM RESPONDENTA, BEZ UVEDENÉ OSOBNÍ CHARAKTERISTIKY	85

14 Seznam příloh

PŘÍLOHA 1 PODOBA DOTAZNÍKU	99
PŘÍLOHA 2 FOTOGRAFIE: A – VĚTRNÉ, B – STŘEŤPOLE, H – VARTOVNA, G – ŠIROKÁ (ZDROJ: STANISLAV MIKULÁŠTÍK, VLASTNÍ FOTODOKUMENTACE)	101
PŘÍLOHA 3 FOTOGRAFIE: L – TÁBOREK, M – SYRÁKOV, R – NAD KUBJÁČKŮ, H – VARTOVNA, S – KOZÍ HŘBET, I – ZORNICA (ZDROJ: STANISLAV MIKULÁŠTÍK, VLASTNÍ FOTODOKUMENTACE).....	102
PŘÍLOHA 4 FOTOGRAFIE: C – JASENKA, E – HOLNÍKŮ VRCH, D – ODJATĚ (ZDROJ: STANISLAV MIKULÁŠTÍK, VLASTNÍ FOTODOKUMENTACE)	103
PŘÍLOHA 5 FOTOGRAFIE: G – ŠIROKÁ, F – GAJDOŠKA, J – HODÍN, I – ZORNICA (ZDROJ: STANISLAV MIKULÁŠTÍK, EVA MIKULÁŠTÍKOVÁ)	104
PŘÍLOHA 6 FOTOGRAFIE: J – ODJATĚ, K – NA SOLNISKOCH, N – LUTONINKA, C – JASENKA (ZDROJ: STANISLAV MIKULÁŠTÍK, VLASTNÍ FOTODOKUMENTACE)	105
PŘÍLOHA 7 FOTOGRAFIE: O – DUBOVINY, P – STŘEŠŇOVÍ (ZDROJ: STANISLAV MIKULÁŠTÍK, VLASTNÍ FOTODOKUMENTACE)	106
PŘÍLOHA 8 FOTOGRAFIE: G – ŠIROKÁ, Q – DÍLY, U – ŠČEPNICA, T – STRÁŇ (ZDROJ: STANISLAV MIKULÁŠTÍK, VLASTNÍ FOTODOKUMENTACE)	107
PŘÍLOHA 9 FOTOGRAFIE: V – ZÁDRAŽÍ, W – OŠKEROVY PASEKY (ZDROJ: STANISLAV MIKULÁŠTÍK)	108
PŘÍLOHA 10 VÝSLEDKY VÝZKUMU, ZOBRAZENÍ KONCENTRACE TIPŮ POLOHY TOPONYM DÍLY A DUBOVIN	109
PŘÍLOHA 11 VÝSLEDKY VÝZKUMU, ZOBRAZENÍ KONCENTRACE TIPŮ POLOHY TOPONYM GAJDOŠKY, HODÍNA	110
PŘÍLOHA 12 VÝSLEDKY VÝZKUMU, ZOBRAZENÍ KONCENTRACE TIPŮ POLOHY TOPONYM HOLBÍKŮ VRCH, JASENKA	111
PŘÍLOHA 13 VÝSLEDKY VÝZKUMU, ZOBRAZENÍ KONCENTRACE TIPŮ POLOHY TOPONYM KOZÍ HŘBET, LUTONINKA.....	112
PŘÍLOHA 14 VÝSLEDKY VÝZKUMU, ZOBRAZENÍ KONCENTRACE TIPŮ POLOHY TOPONYM NA SOLNISKOCH, ODJATĚ	113
PŘÍLOHA 15 VÝSLEDKY VÝZKUMU, ZOBRAZENÍ KONCENTRACE TIPŮ POLOHY TOPONYM OŠKEROVY PASEKY, STRÁŇ	114
PŘÍLOHA 16 VÝSLEDKY VÝZKUMU, ZOBRAZENÍ KONCENTRACE TIPŮ POLOHY TOPONYM STŘEŠŇOVÍ, STŘEŤPOLE	115
PŘÍLOHA 17 VÝSLEDKY VÝZKUMU, ZOBRAZENÍ KONCENTRACE TIPŮ POLOHY TOPONYM SYRÁKOV, ŠČEPNICA	116
PŘÍLOHA 18 VÝSLEDKY VÝZKUMU, ZOBRAZENÍ KONCENTRACE TIPŮ POLOHY TOPONYM ŠIROKÁ, TÁBOREK.....	117
PŘÍLOHA 19 VÝSLEDKY VÝZKUMU, ZOBRAZENÍ KONCENTRACE TIPŮ POLOHY TOPONYM VARTOVNA, VĚTRNÉ	118
PŘÍLOHA 20 VÝSLEDKY VÝZKUMU, ZOBRAZENÍ KONCENTRACE TIPŮ POLOHY TOPONYM ZÁDRAŽÍ, ZORNICA	119
PŘÍLOHA 21 VÝSLEDKY VÝZKUMU ZŠ JASENNÁ, JASENKA A LUTONINKA	120
PŘÍLOHA 22 VÝSLEDKY VÝZKUMU ZŠ JASENNÁ – OŠKEROVY PASEKY, SYRÁKOV	120
PŘÍLOHA 23 VÝSLEDKY VÝZKUMU ZŠ JASENNÁ – VARTOVNA, ZORNICA	122

Příloha 1 Podoba dotazníku

Dotazník:

Pokyny k doplňování dotazníku:

- Vysvětlení pojmu toponymum: Toponyma jsou zeměpisné názvy polí, luk, lesů, útvarů krajiny, sídel, vodních ploch, vodních toků...
- Zakroužkujte správné odpovědi (a / b, **ANO / NE**)
- Vynechaná místa: *Napište libovolnou odpověď, o které si myslíte, že je správná.*
- Vyplnění tabulky: *Napište odpověď (ANO/NE). V posledním sloupci tabulky přiřaďte písmeno abecedy, uvedené na fotografii, které si myslíte, že patří k danému názvu.*

Dotazník:

1) Věk:

2) Pohlaví:

- a) muž
- b) žena

3) Užívání místních/pomístních názvů při zaměstnání

a) Užívali jste aktivně místní/pomístní názvy (v obci Jasenná) při své práci?

ANO/NE

b) Jestli ano, bylo to před rozpadem JZD?

ANO/NE

4) Rodinná vazba na užívání toponym

- a) Moji předkové žili v Jasenné před rokem 1950
- b) Moji předkové přišli do Jasenné po roce 1950
- c) Moji předkové v Jasenné nežili

5) Jak dlouho žijete v Jasenné?.....

6) Víte jak se jmenuje ulice, na které bydlíte?.....

7) Má Vaše stavení nějaký místní název či přezdívku?

ANO/NE/NEVÍM

Pokud ano, jakou?:

8) Toponyma (místní/pomístní názvy)

	Znalost jména (ANO/NE)	Jsem schopen najít toponymum v terénu (ANO/NE)	Jsem schopen umístit toponymum na mapě (ANO/NE)	Přiřazení toponyma k fotografii
1. Díly				
2. Duboviny				
3. Gajdoška				
4. Hodín				
5. Holbíkú vrch				
6. Jasenka ²⁷				
7. Kozí hřbet				
8. Lutoninka				
9. Na Solniskoch				
10. Nad Kubjáčků				
11. Odjatě				
12. Oškerovy paseky				
13. Stráně				
14. Střešňoví				
15. Střeťpole/Středpole ²⁸				
16. Syrákov/Sirákov ²⁹				
17. Ščepnica				
18. Široká				
19. Táborek				
20. Vartovna				
21. Větrné				
22. Zádraží				
23. Zornica ³⁰				

„Děkuji Vám za vyplnění dotazníku. Dotazník bude sloužit jako podklad mé závěrečné práce.“

²⁷ Víte kde je soutok Jasenky s Lutoninkou?

²⁸ Jak píšete tento název? Jako Sirákov nebo jako Syrákov? Zakroužkujte, prosím, Vámi používaný útvar v tabulce.

²⁹ Jak píšete tento název? Jako Střeťpole nebo jako Středpole? Zakroužkujte, prosím, Vámi používaný útvar v tabulce.

³⁰ Když jdete na toto místo, říkáte, že jdete na Zornici nebo na Ranč pod Vartovnou?

Příloha 2 Fotografie: A – Větrné, B – Střet'pole, H – Vartovna, G – Široká
(Zdroj: Stanislav Mikuláščík, vlastní fotodokumentace)

Příloha 3 Fotografie: L – Táborek, M – Syrácov, R – Nad Kubjáčkú, H – Vartovna, S – Kozí hřbet, I – Zornica (Zdroj: Stanislav Mikuláščík, vlastní fotodokumentace)

Příloha 4 Fotografie: C –Jasenka, E – Holníků vrch, D – Odjatě (Zdroj: Stanislav Mikuláščík, vlastní fotodokumentace)

Příloha 5 Fotografie: G – Široká, F – Gajdoška, J – Hodín, I – Zornica (Zdroj: Stanislav Mikuláščík, Eva Mikuláščíková)

Příloha 6 Fotografie: J – Odjatě, K – Na Solniskoch, N – Lutoninka, C – Jasnka (Zdroj: Stanislav Mikuláščík, vlastní fotodokumentace)

Příloha 7 Fotografie: O – Duboviny, P – Střešňoví (Zdroj: Stanislav Mikuláščík, vlastní fotodokumentace)

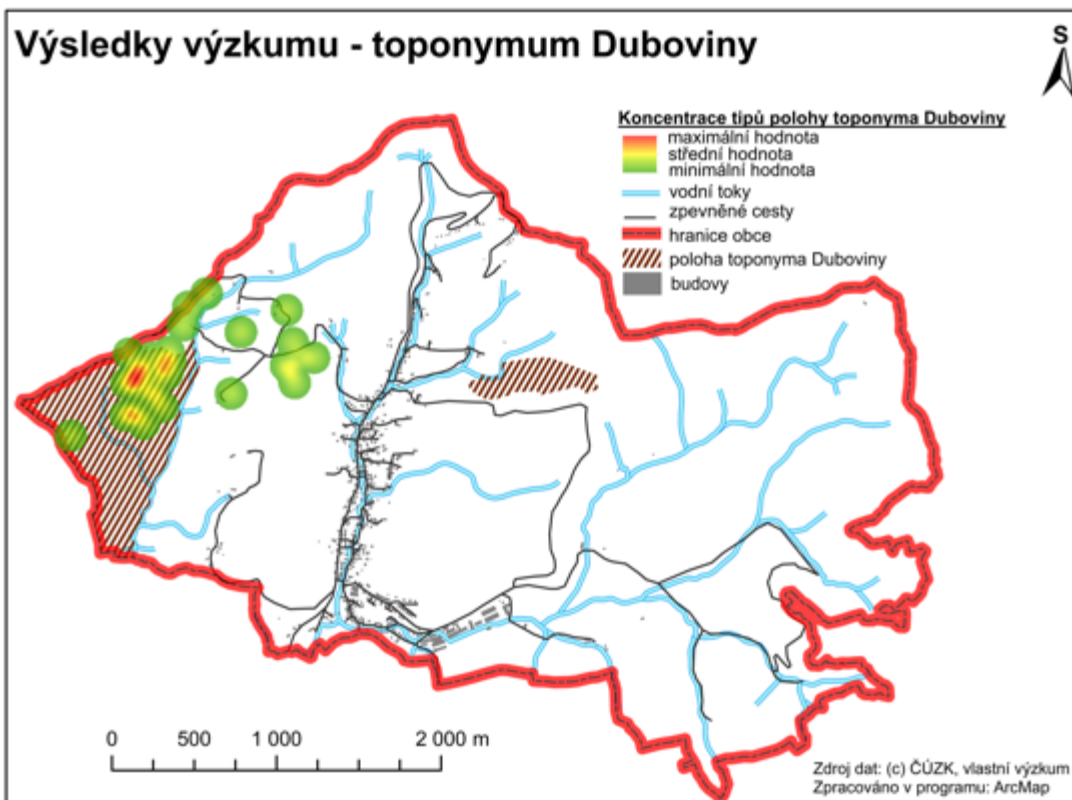
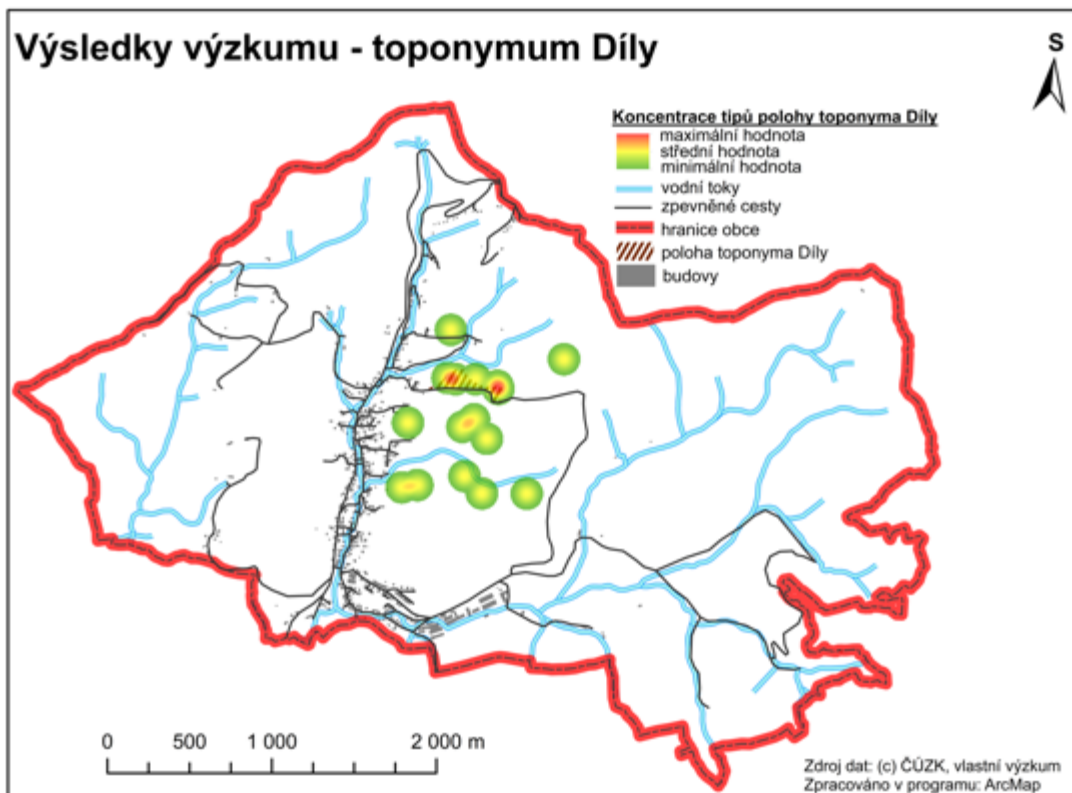
Příloha 8 Fotografie: G – Široká, Q – Díly, U – Šcepnica, T – Stráň (Zdroj: Stanislav Mikuláščík, vlastní fotodokumentace)

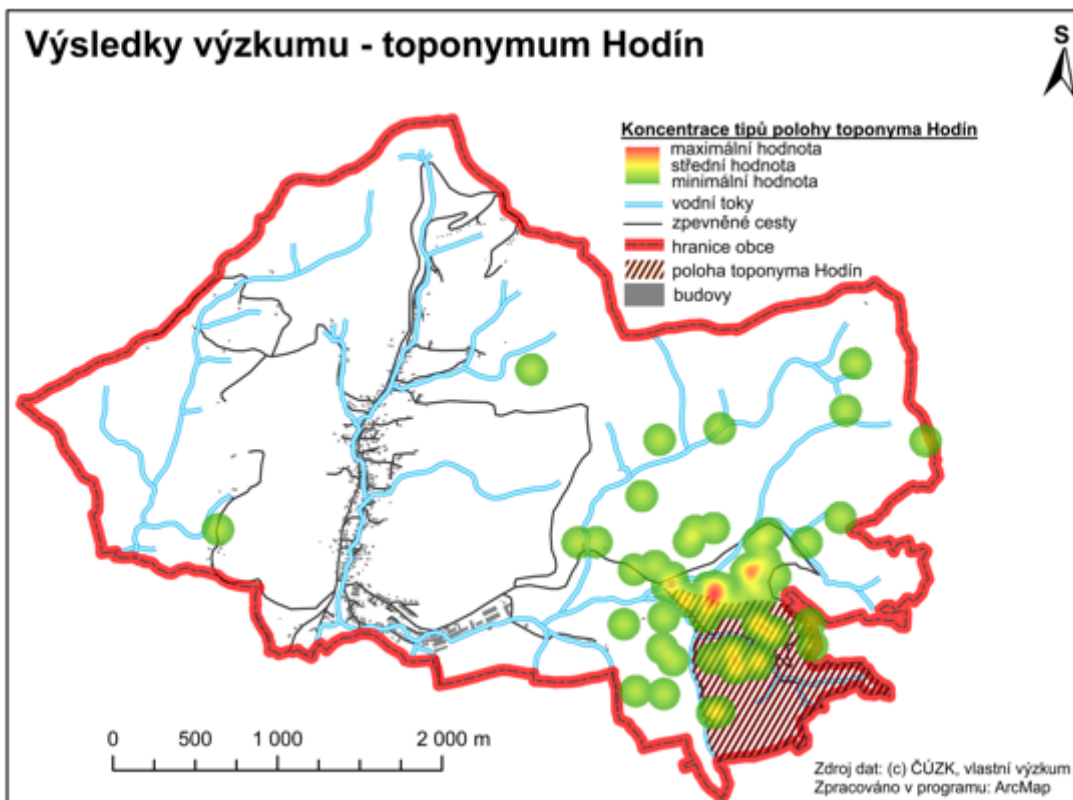
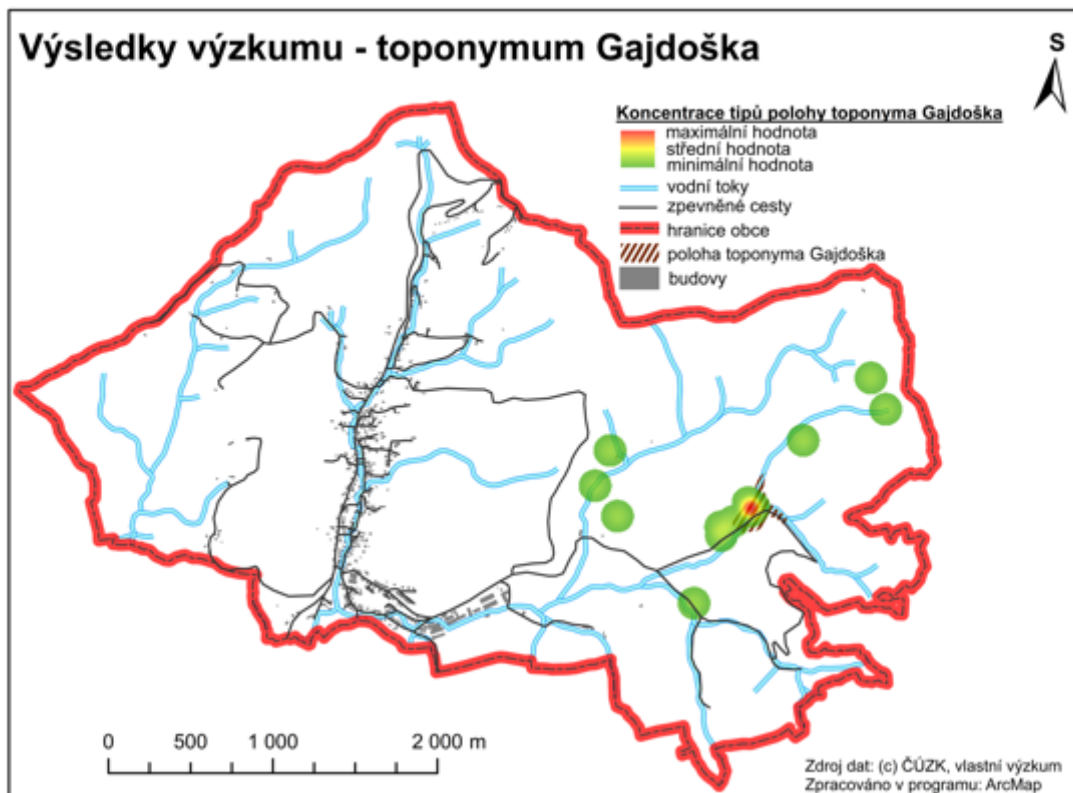
Příloha 9 Fotografie: V – Zádraží, W – Oškerovy paseky (Zdroj: Stanislav Mikuláščík)

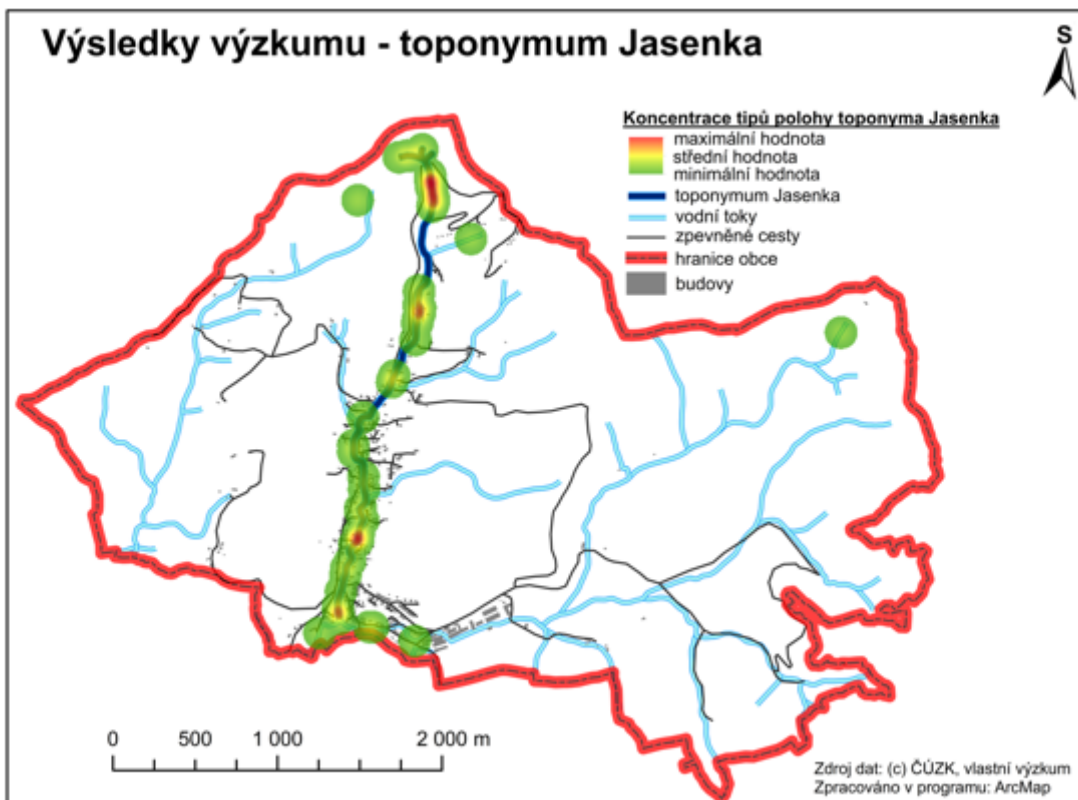
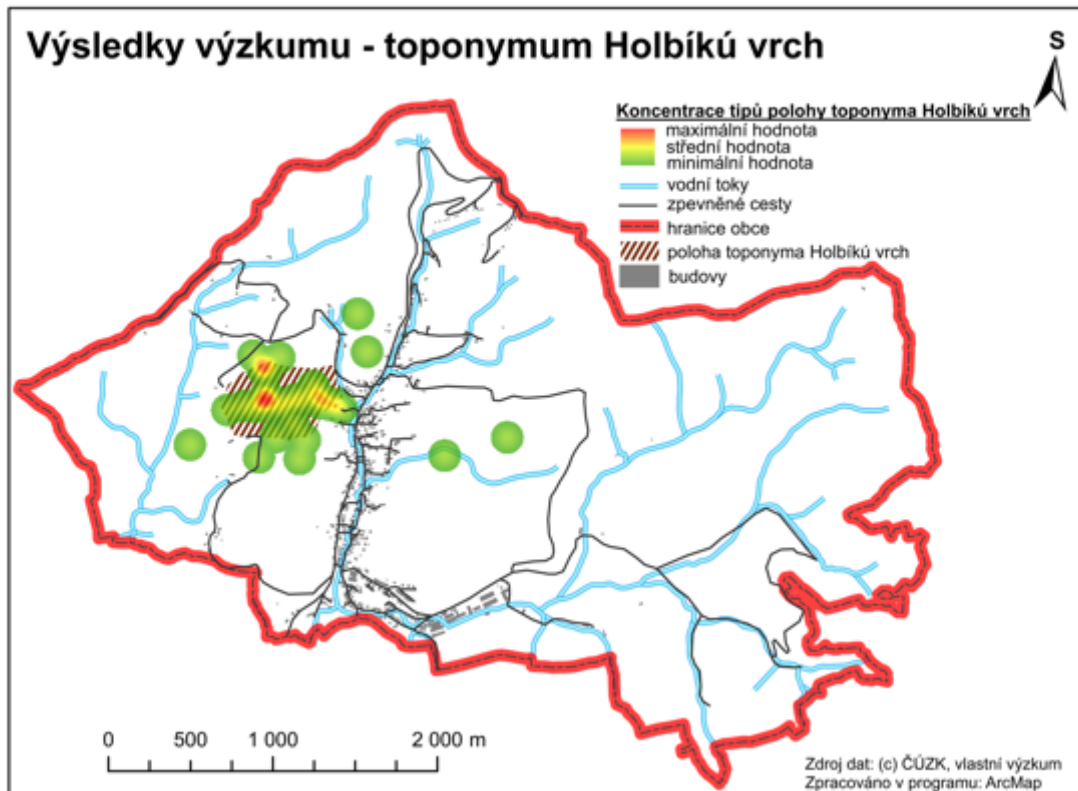
Příloha 10 Výsledky výzkumu, zobrazení koncentrace tipů polohy toponym Díly a Duboviny

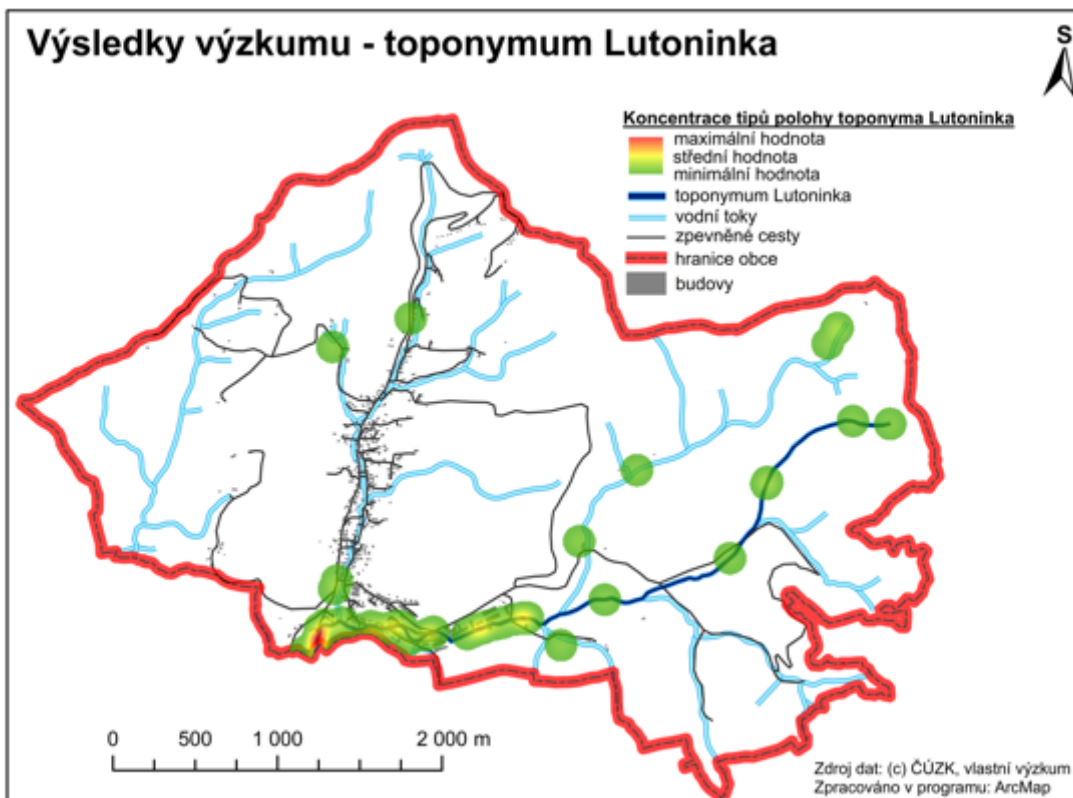
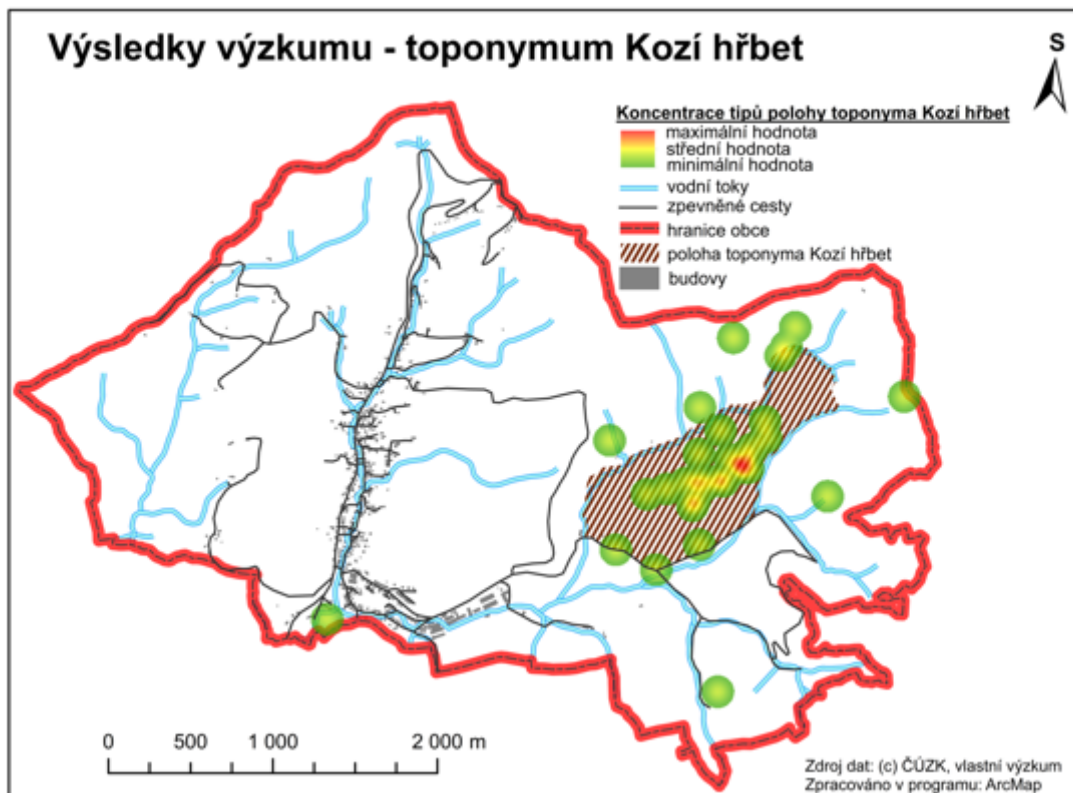
Příloha 11 Výsledky výzkumu, zobrazení koncentrace tipů polohy toponym Gajdošky, Hodína

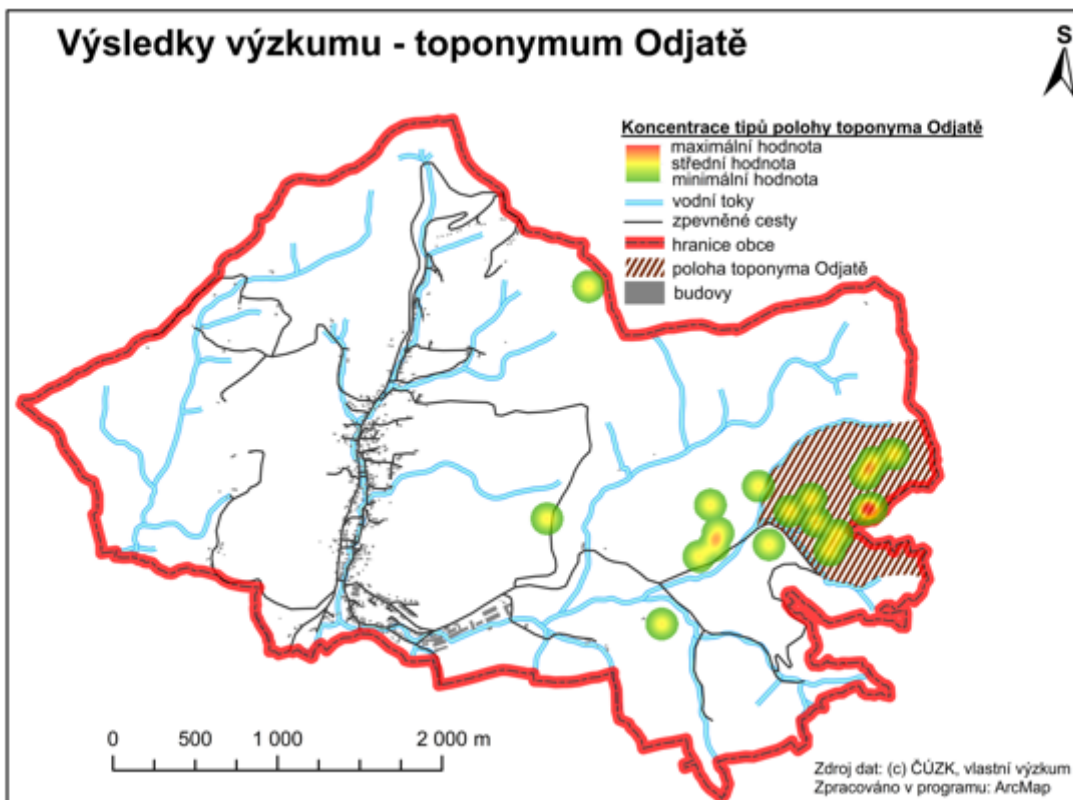
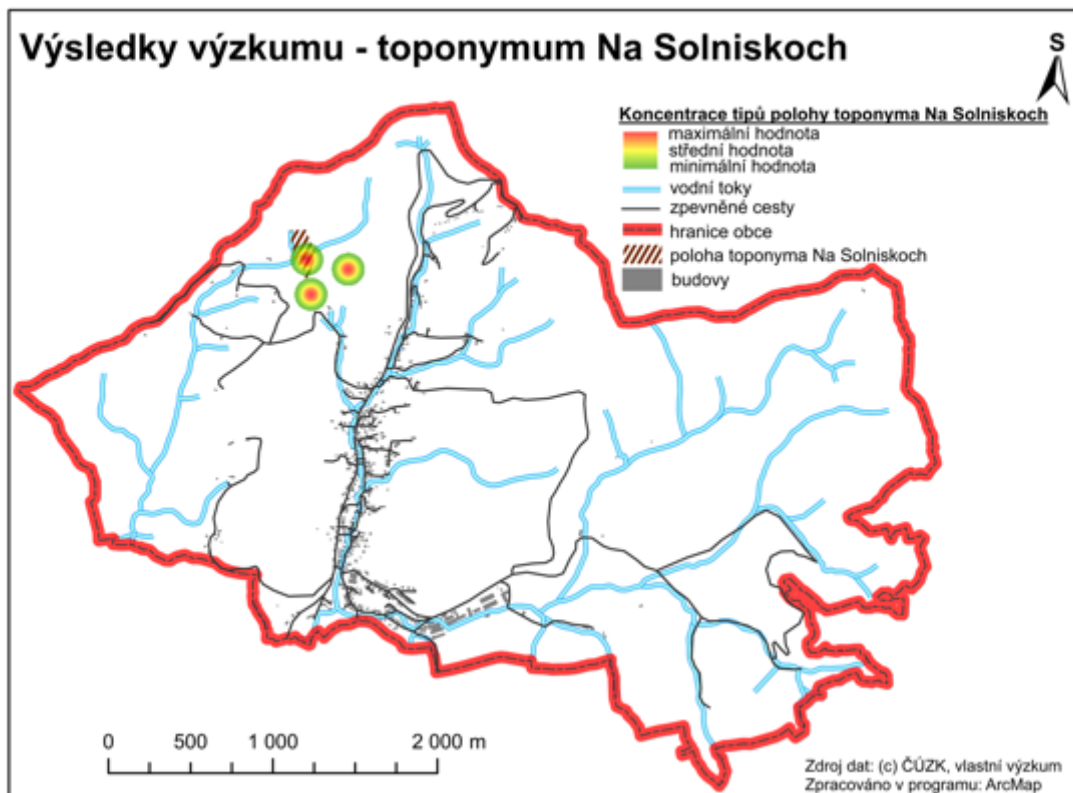
Příloha 12 Výsledky výzkumu, zobrazení koncentrace tipů polohy toponym Holbíkú vrch, Jasenka

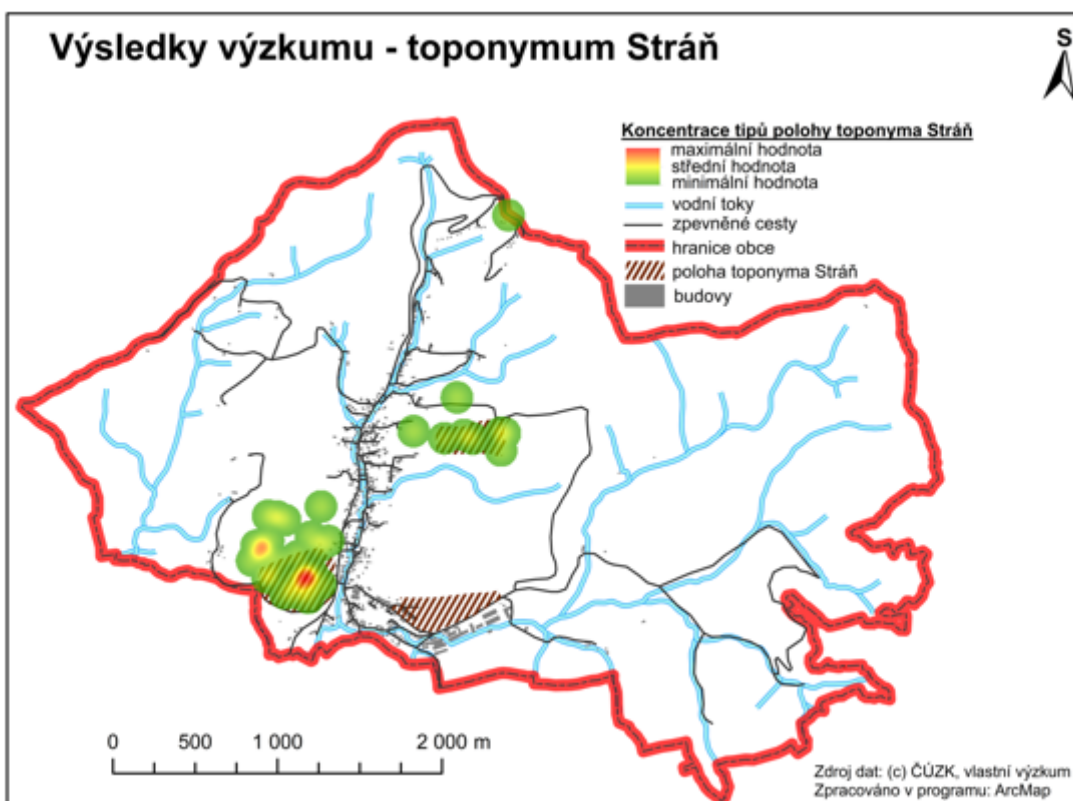
Příloha 13 Výsledky výzkumu, zobrazení koncentrace tipů polohy toponym Kozí hřbet, Lutoninka

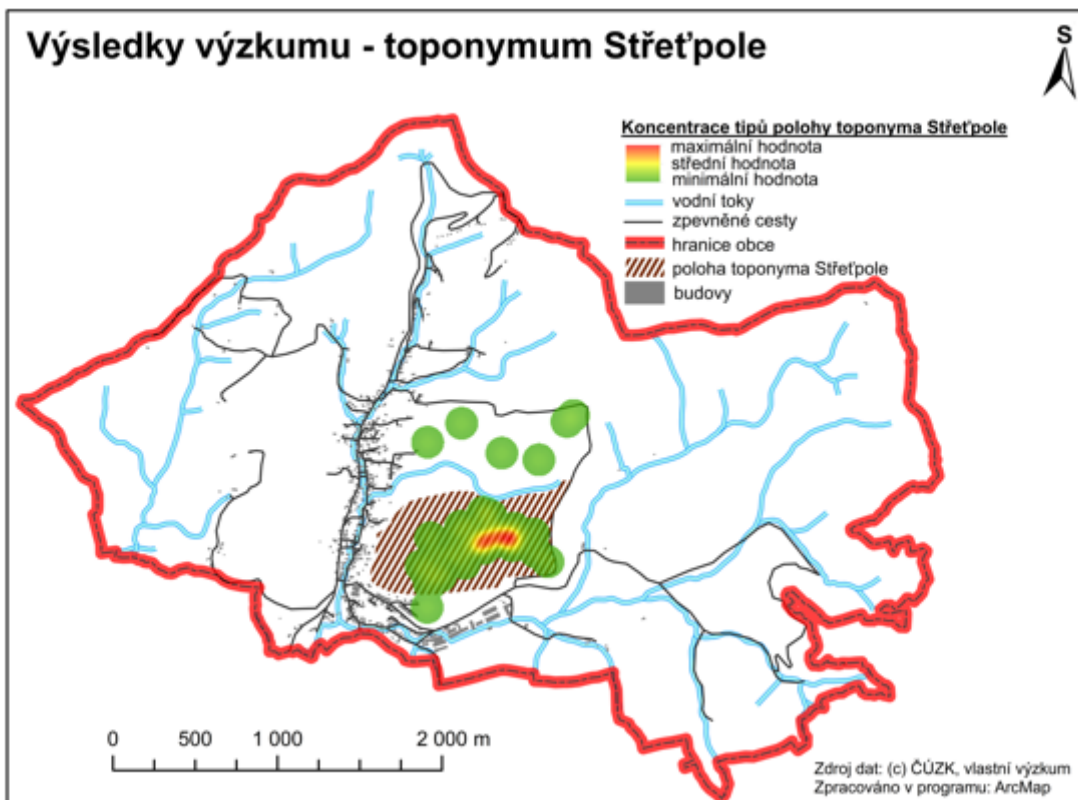
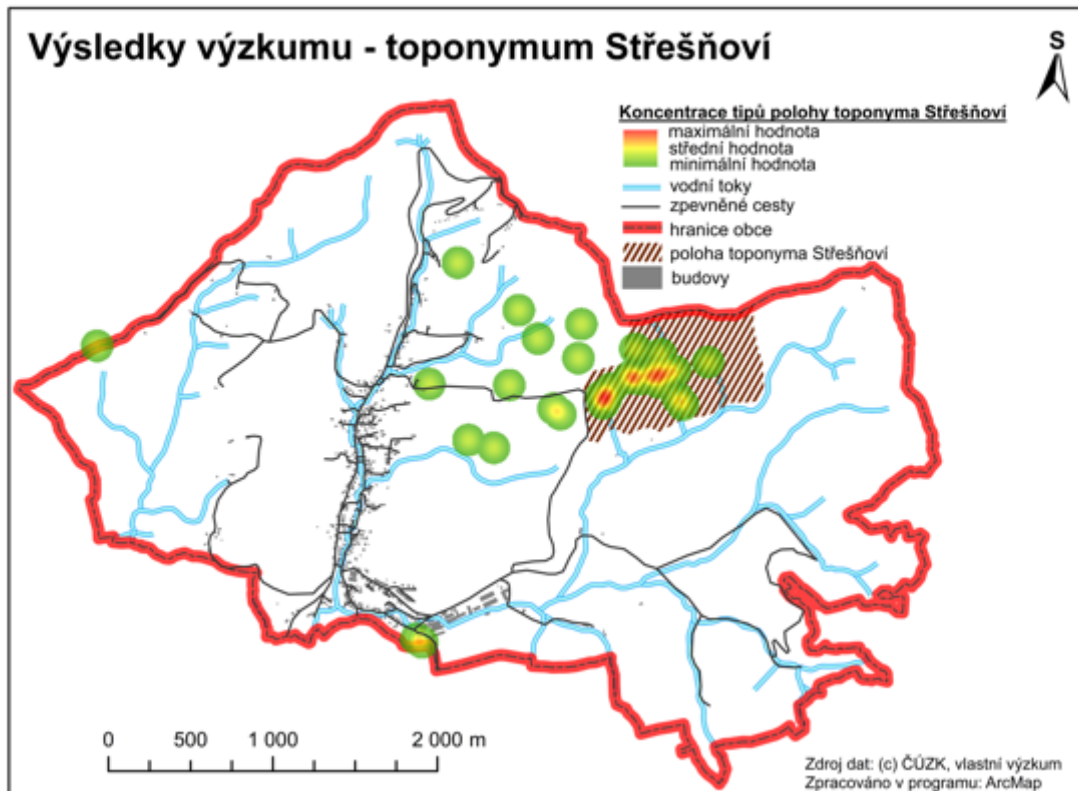
Příloha 14 Výsledky výzkumu, zobrazení koncentrace tipů polohy toponym Na Solniskoch, Odjatě

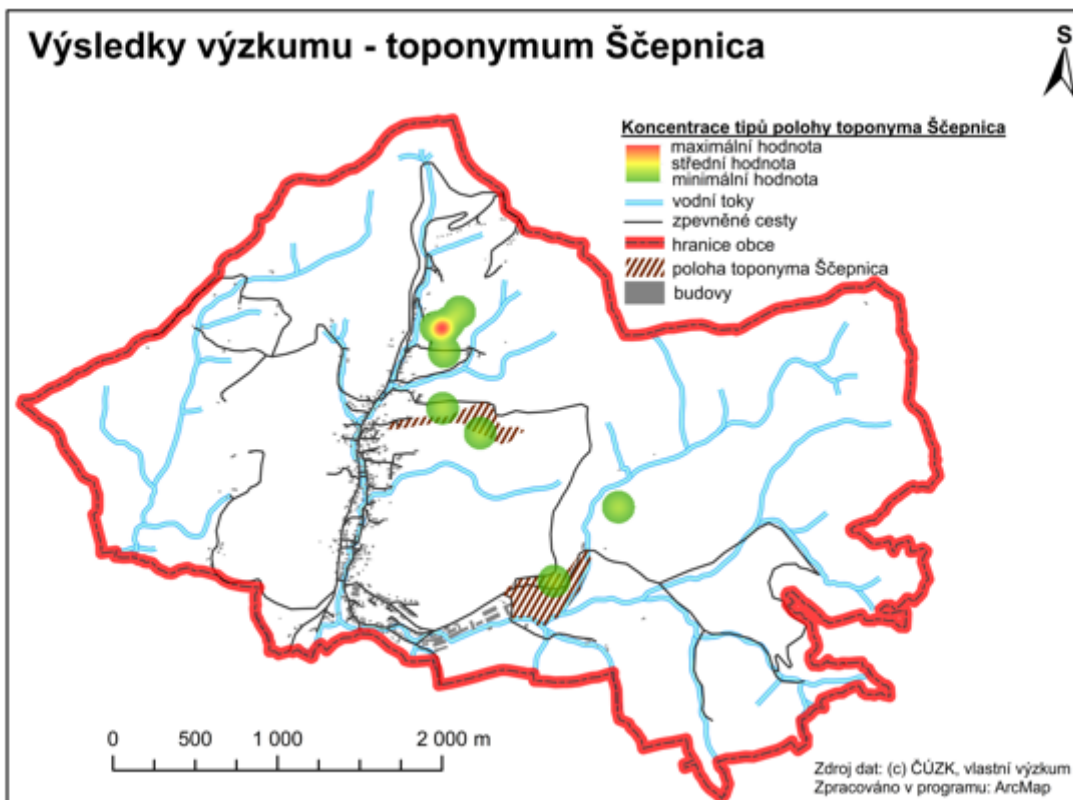
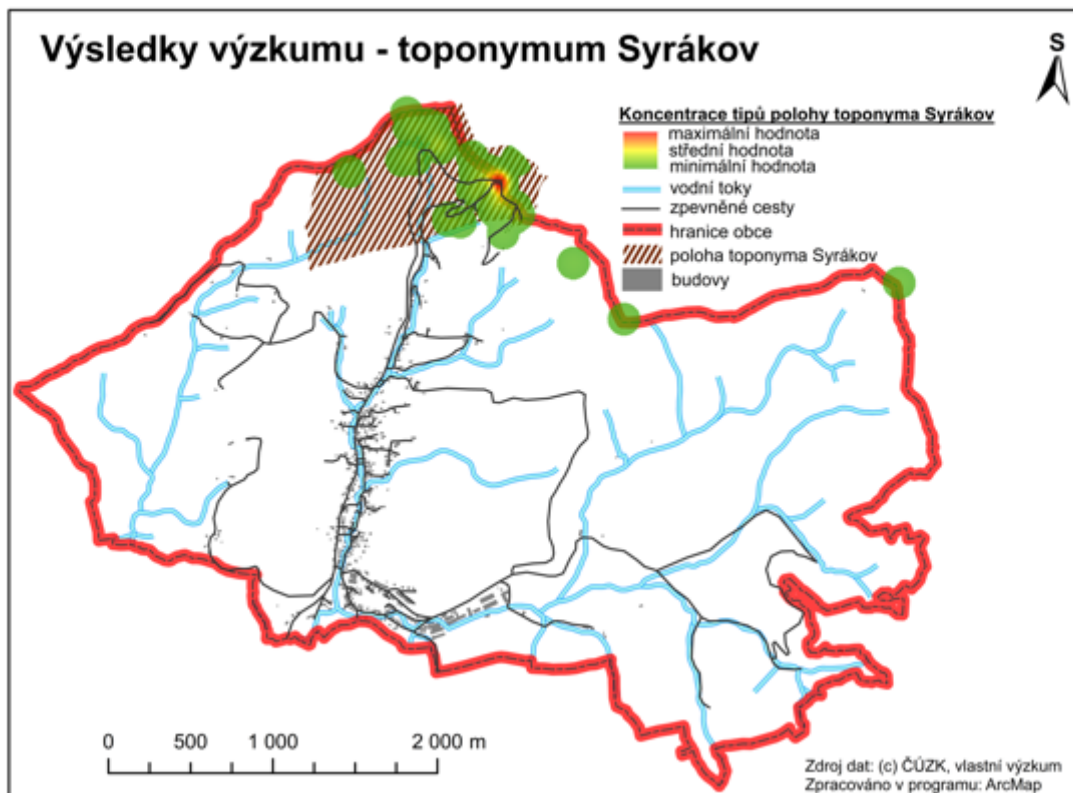
Příloha 15 Výsledky výzkumu, zobrazení koncentrace tipů polohy toponym Oškerovy paseky, Stráň

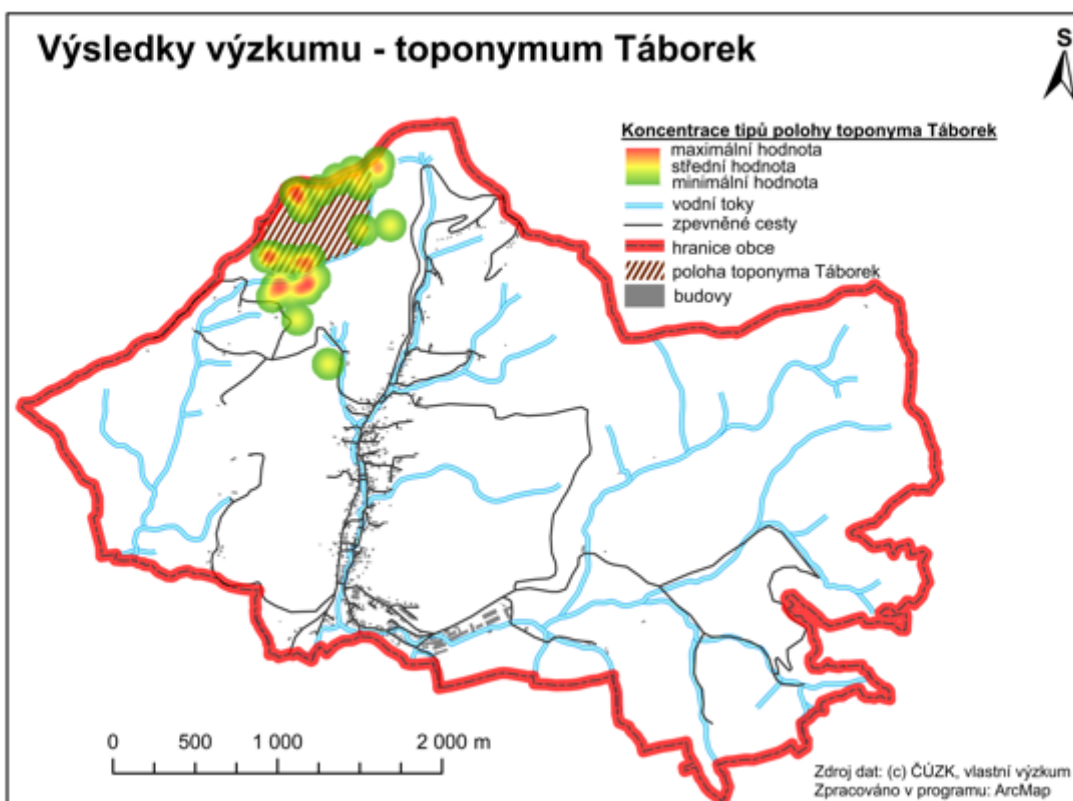
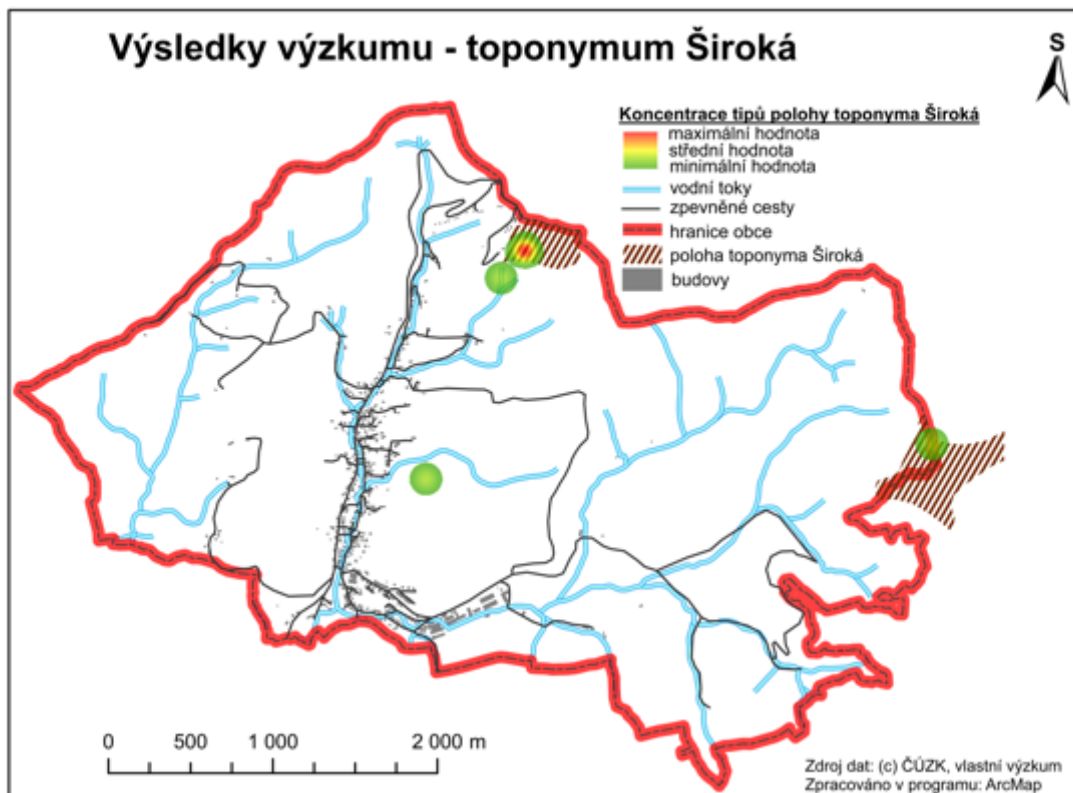
Příloha 16 Výsledky výzkumu, zobrazení koncentrace tipů polohy toponym Střešňoví, Střeťpole

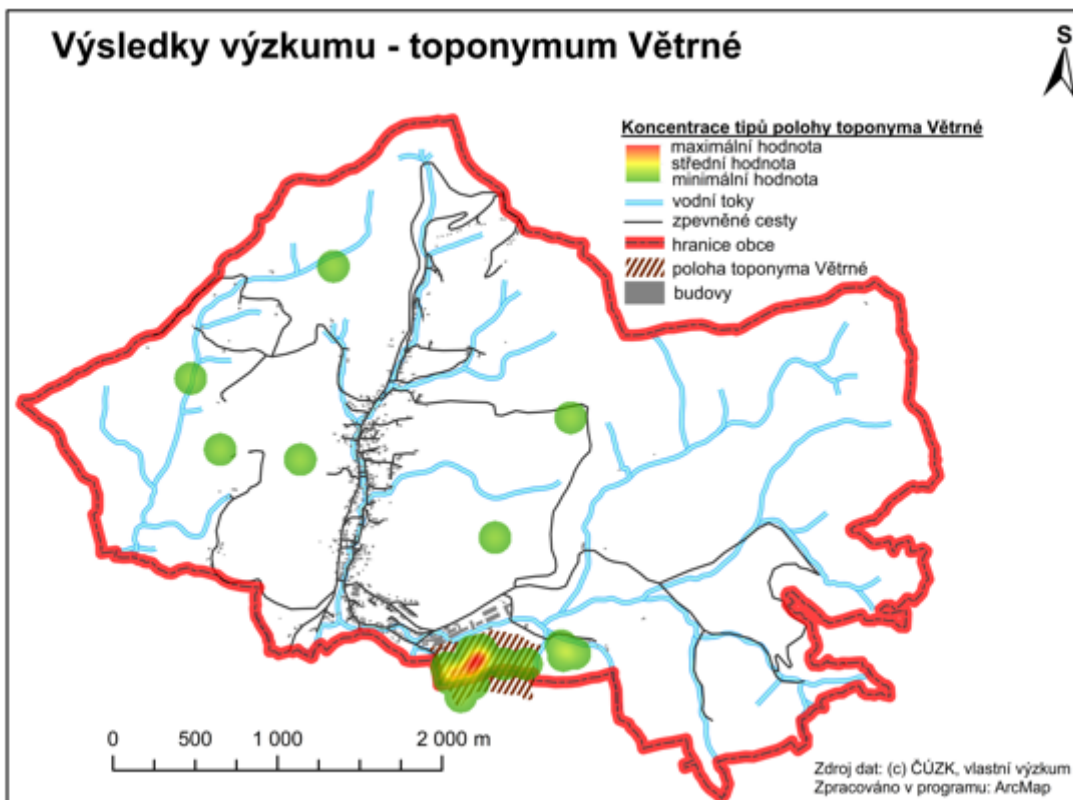
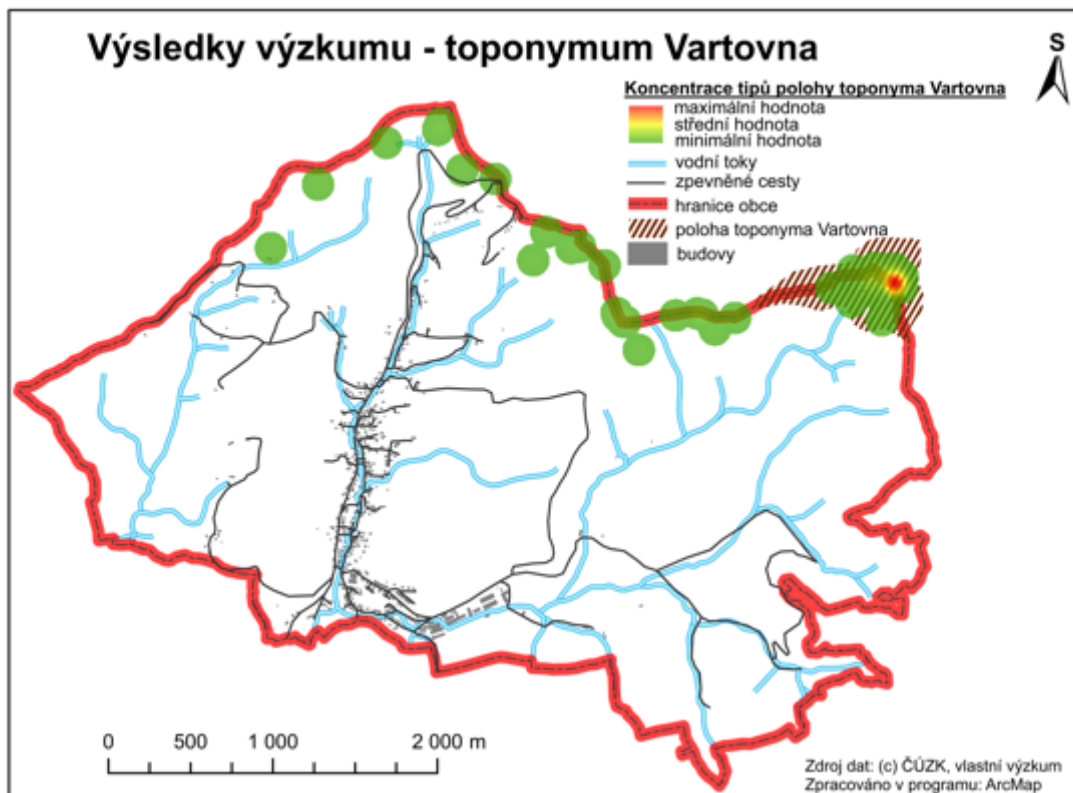
Příloha 17 Výsledky výzkumu, zobrazení koncentrace tipů polohy toponym Syrákov, Ščepnica

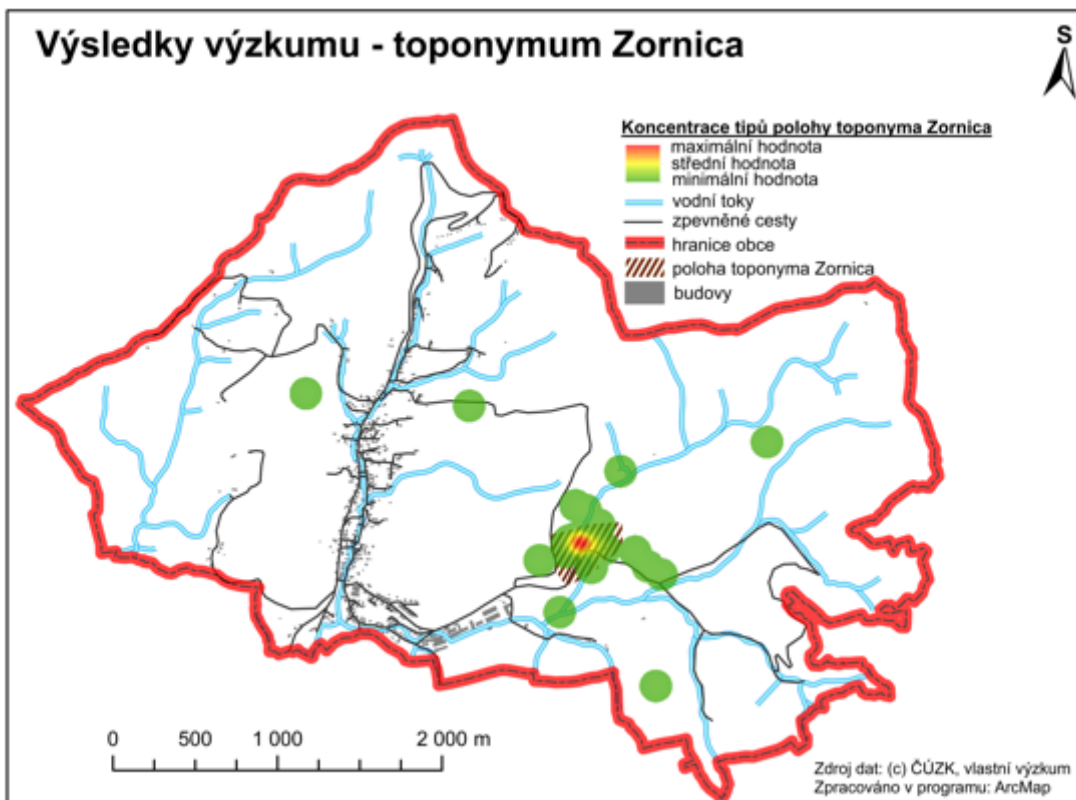
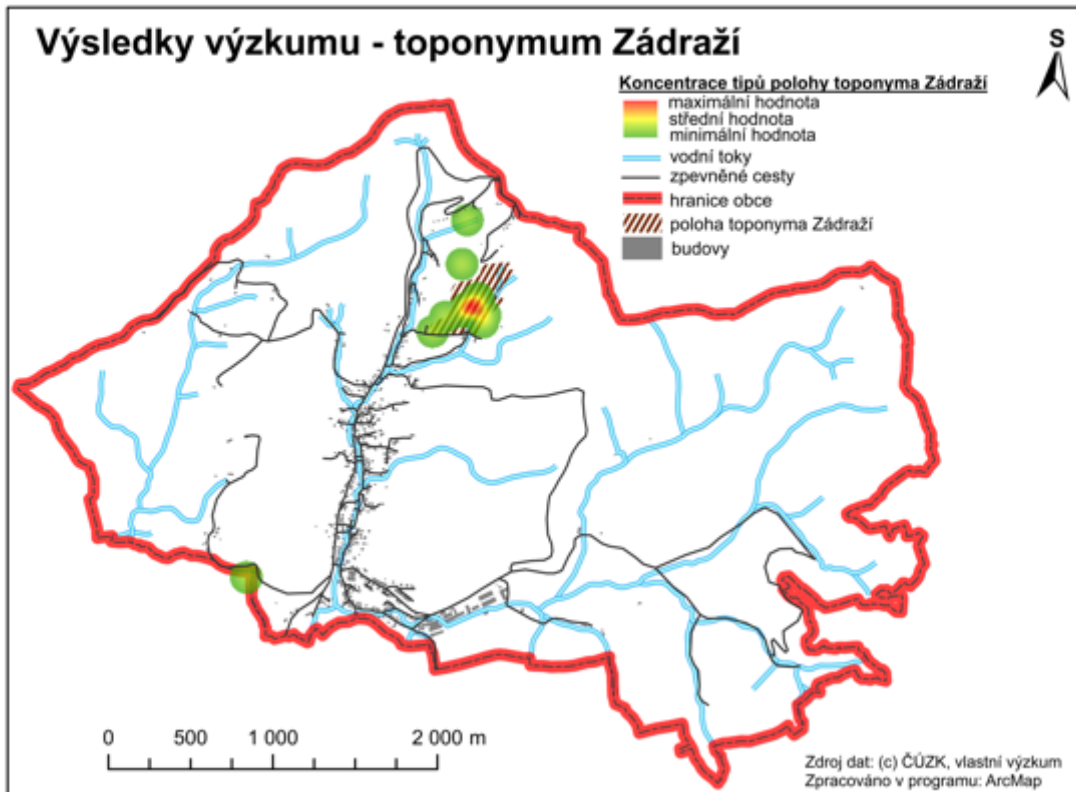
Příloha 18 Výsledky výzkumu, zobrazení koncentrace tipů polohy toponym Široká, Táborek

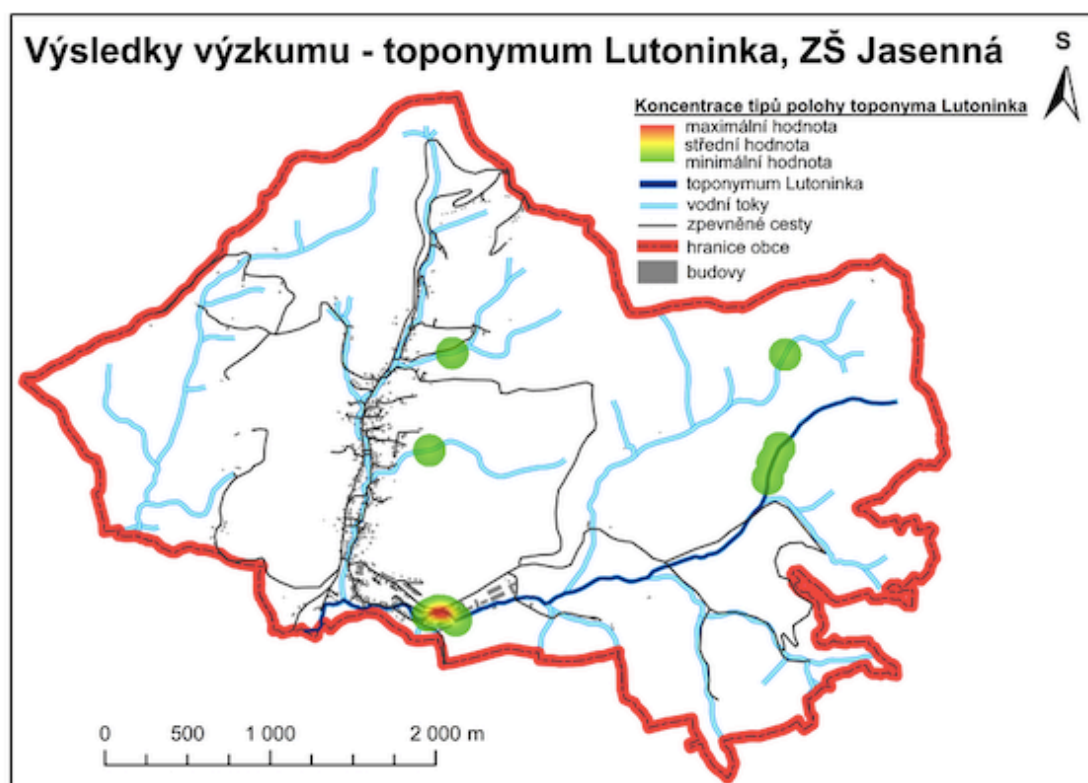
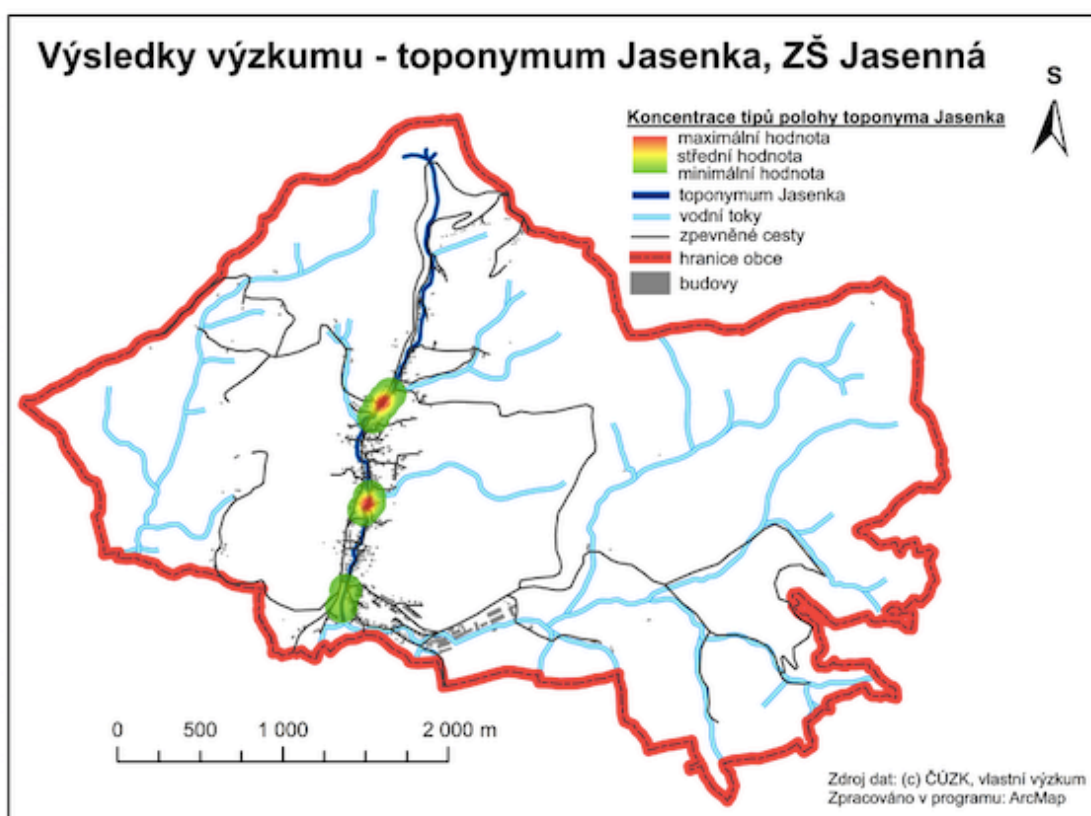
Příloha 19 Výsledky výzkumu, zobrazení koncentrace tipů polohy toponym Vartovna, Větrné

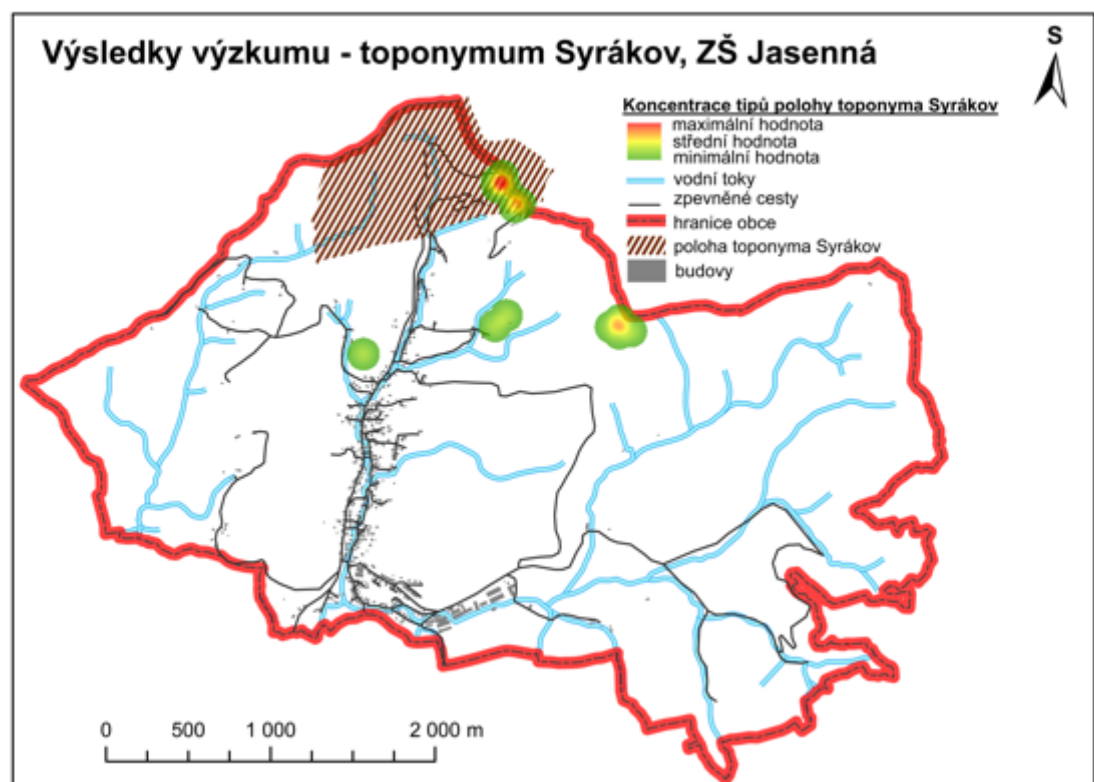
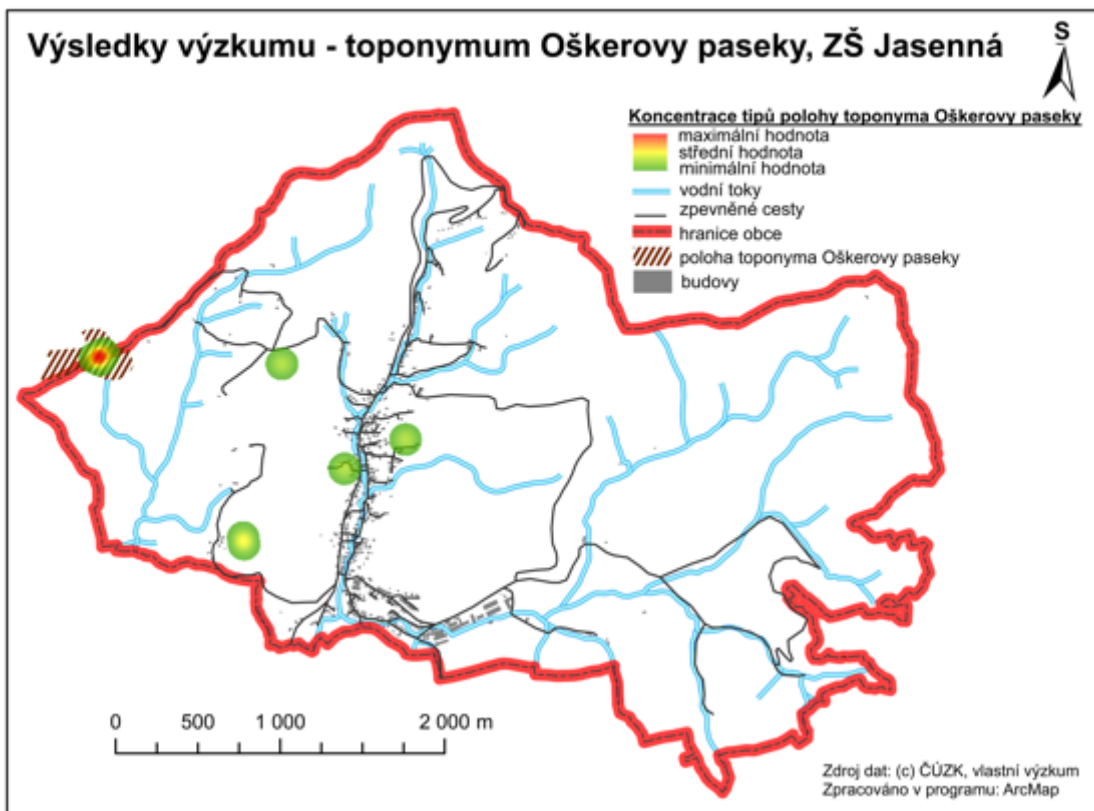
Příloha 20 Výsledky výzkumu, zobrazení koncentrace tipů polohy toponym Zádraží, Zornica

Příloha 21 Výsledky výzkumu ZŠ Jasenná, Jasenka a Lutoninka

Příloha 22 Výsledky výzkumu ZŠ Jasenná – Oškerovy paseky, Syrákov

Příloha 23 Výsledky výzkumu ZŠ Jasenná – Vartovna, Zornica

